

**Mateřská škola speciální,
Ústí nad Labem,
Štefánikova 761,
příspěvková organizace**

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Název projektu:

„Káčátka se batolí...“

Zpracovala ředitelka MŠ speciální

Obsah:

1. Identifikační údaje o mateřské škole

2. Obecná charakteristika školy

2.1. Historie školy

2.2. Popis budovy

2.2.1. Lokalita školy

2.2.2. Charakter a specifika budovy

2.2.3. Velikost školy

3. Podmínky vzdělávání

3.1. Věcné podmínky – vybavení, materiální a hygienické podmínky

3.2. Životospráva

3.3. Psychosociální podmínky

3.4. Organizace a chod školy

3.5. Řízení mateřské školy

3.6. Personální a pedagogické zajištění

3.7. Spoluúčast rodičů, spolupráce rodiny a školy

3.8. Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)

3.8.1. Pojetí vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

3.8.2. Systém péče o děti s přiznanými podpůrnými opatřeními v MŠ

3.8.3. Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými PO

3.8.4. Popis zajištění průběhu vzdělávání dětí se SVP, jak cílů dosáhnout

3.8.5. Podpůrná opatření při speciálním vzdělávání

3.8.6. Individuální vzdělávací plán (IVP)

3.8.7. Asistent pedagoga

3.8.8. Postupy, speciálně pedagogické péče, stimulace, cvičení

3.8.9. Pomůcky – kompenzační, speciální, výchovně vzdělávací a didaktické

3.8.10. Charakteristika dětí se SVP a jejich péče

3.9. Podmínky vzdělávání dětí nadaných

3.10. Podmínky vzdělávání dětí od 2 do 3 let

4. Organizace vzdělávání

4.1. Předškolní vzdělávání v systému vzdělávání a jeho organizace

4.2. Pravidla pro zařazování a přijímání dětí

4.3. Vnitřní uspořádání/režim školy

4.4. Počet tříd (charakteristiky, metody a formy práce)

4.5. Činnosti, při kterých je zajištěno souběžné působení dvou učitelů ve třídě

4.6. Individuální vzdělávání dítěte

5. Charakteristika vzdělávacího programu

5.1. Zaměření školy

5.2. Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu, poslání školy

5.3. Metody a formy vzdělávání, které jsou ve škole uplatňovány

6. Vzdělávací obsah – část všeobecně vzdělávací/vzdělávací nabídka

6.1. Barevný svět káčátek

6.1.1. Káčátka jdou do světa

6.1.2. Sklízíme a ochutnáváme

6.1.3. Káčátka se vybarvují

6.2. Zimní radovánky káčátek

6.2.1. Vánoční čas přichází (těšíme se na Vánoce)

6.2.2. Zasněžené město

6.2.3. Otužilá káčátka

6.3. Probouzení káčátek a zajíčkova koleda

6.3.1. Pomáháme na zahrádce

6.3.2. „Hody, hody doprovody“

6.3.3. Kytička pro maminku

6.4. Káčátka u vody

6.4.1. Na sluníčku u rybníčka, co se děje v trávě

6.4.2. Káčátka jdou na výlet

6.4.3. Máváme létu

7. Evaluační systém/Autoevaluace MŠ a hodnocení výsledků vzdělávání

8. Péče o zdraví a bezpečnost dětí

9. Preventivní program/plán tolerance

10. Plán ekologických aktivit k ochraně životního prostředí

11. Aktivity mateřské školy, prezentace školy na veřejnosti

1. Identifikační údaje o mateřské škole

Název školy:	Mateřská škola speciální, Ústí nad Labem, Štefánikova 761, příspěvková organizace
Sídlo školy:	Štefánikova 14/761, 400 01 Ústí nad Labem
Zřizovatel; sídlo:	Ústecký kraj; Velká Hradební, 3118/48, Ústí nad Labem, 400 02
Právní forma:	Příspěvková organizace
	Samostatná škola, není součástí sloučeného zařízení Mateřská škola speciální je zřízená podle § 16 odst. 9 školského zákona (ŠZ)
IČ:	70229457
Telefon:	472 744 4482
e-mail:	smsstefanikova@volny.cz
internet. stránky:	www. smsstefanikova.cz/
Ředitelka školy:	viz jmenovací listina ředitelky
Statutární zástupce:	viz jmenování statutárního zástupce ředitelky
Vedoucí školní jídelny: ekonom	viz pracovní zařazení pracovnice
ŠVP PV zpracovala:	ředitelka MŠ
Schváleno na pedagogicko-provozní poradě:	28. 08. 2018
Platnost dokumentu:	od 01. 09. 2018
Zrušovací ustanovení:	ŠVP PV platného doposud
číslo jednací:	MŠs 1/2018
verze číslo:	I/2018

ŠVP PV je zpracován na šestileté období, jeho aktualizace bude probíhat průběžně.

Pro zájemce z řad veřejnosti je kdykoliv přístupný. Je možno do něho nahlížet, pořizovat opisy či výpisy či kopie.

S obsahem ŠVP PV jsou seznámeni zákonní zástupci dětí docházejících do mateřské školy.

podpis ředitelky: _____
razítko školy

2. Obecná charakteristika školy

2.1. Historie školy

Patrová **budova** byla postavena ještě před druhou světovou válkou, původně jako soukromá vila. Stáří budovy se odhaduje okolo devadesáti let. Nedochovala se k ní žádná dokumentace ani stavební plány.

Budova byla původně soukromá vila, která byla po válce zabrána německým občanům a znárodněna.

Vznikla zde běžná mateřská škola s běžným počtem zapsaných dětí, kterou zřídil Okresní úřad.

Později zde byly vytvořeny ze dvou tříd – 3 třídy – 2 logopedické třídy se sníženým počtem dětí a jednou běžnou třídou. Zřizovatelem bylo město – odbor školství.

Od 1. 9. 1992 zde byla zřízena Speciální mateřská škola, se třemi třídami a s počtem dětí 32. Řízení školy spadalo pod Školský úřad.

Od 1. 1. 2000 se škola stala právním subjektem, zřízeným přímo Ministerstvem školství a s označením Speciální mateřská škola pro děti s více vadami

20. 6. 2001 se stal zřizovatelem školy Ústecký kraj, pod jehož řízením je dodnes.

Od 1. 1. 2005 má název Mateřská škola speciální. Jedná se o příspěvkovou organizaci.

2.2. Popis budovy

2.2.1. Lokalita školy

Mateřská škola speciální, **se nachází** v Ústí nad Labem, ve Štefánikově ulici, v klidnější vilové části města – v části Klíše. Je sem dobrá dopravní dostupnost/autobusové spojení na přímých linkách jak z centra, tak z okrajových částí města.

Je to moderní, patrová, celkově zrekonstruovaná budova ve funkcionalistickém stavebním stylu, za kterou se rozkládá dvouúrovňová školní zahrada se dvěma pískovišti, houpačkami, skluzavkou a altánem pro děti.

2.2.2. Charakter a specifika budovy

Přístup do školky je bezbariérový. V přízemí se nachází šatna pro děti, jídelna, kuchyň, terapeutická místnost, prádelna, WC, umývárna pro děti, provozní a technické zázemí.

2.2.3. Velikost školy

Kapacita mateřské školy je podle hygienických podmínek pro **37** dětí, které mohou navštěvovat **4 třídy**.

V 1. patře jsou 2 třídy s hernami, ředitelna, šatna pro dospělé, umývárna a WC pro děti.

Ve 2. patře jsou 2 třídy, kabinet, sociální zařízení pro děti a pro dospělé.

Na výchovně vzdělávacím procesu se podílí:

ředitelka školy

8 učitelek, na každé třídě 2

4 asistenti pedagoga – 1 v každé třídě,

4 provozní zaměstnankyně

do mateřské školy docházející klinická psycholožka.

Škola **spolupracuje s dalšími institucemi** a partnery:

- školská poradenská zařízení (**ŠPZ**),

což jsou speciální pedagogická centra (**SPC**) a pedagogicko-psychologické poradny (**PPP**) v Ústeckém kraji,

- lékaři, odborníci (pediatři, psychologové, logopedi, oční lékaři, neurologové, psychiatři, foniatři...)

- základní školy, pedagogové např. ZŠ Paprsek, Pod parkem...)

- jiné mateřské školy

- orgány sociálně právní ochrany dětí/sociální odbor, se sociálními pracovníky (na vyžádání – psaní zpráv...)

- zdravotnická zařízení

- policie ČR, popř. soudy

- studenti středních škol (např. Gymnázium Jateční), studentky UJEP

- divadelní a umělecké soubory, fotografové

- zřizovatel, dalšími orgány státní správy a samosprávy, nepravidelně s jinými organizacemi

3. Podmínky vzdělávání

Základní podmínky, které je třeba při vzdělávání dětí dodržovat, jsou legislativně vymezeny příslušnými právními normami (zákony, vyhláškami, prováděcími právními předpisy).

3.1. Věcné podmínky – vybavení, materiální a hygienické podmínky

Mateřská škola speciální je moderní, patrová, v roce 2010 celkově zrekonstruovaná budova obklopena **vybavenou** zahradou se 2 pískovišti, skluzavkou, domečkem pro děti, altánem, houpačkami, prolézačkami. Za vhodného počasí ji rádi využíváme k pohybovým chvilčkám na čerstvém vzduchu.

Do budovy je bezbariérový přístup, v **přízemí** je šatna pro děti, jídelna, kuchyně, terapeutická místnost, sociální zařízení a vhodné provozní a technické zázemí. V **patrech** jsou 4 třídy s hernami. Vnitřní i vnější prostory MŠ jsou dostatečně prostorné, velké, vyhovují skupinovým i individuálním hrám, spontánním i řízeným činnostem dětí a splňují bezpečnostní a hygienické normy (čistota, teplota, osvětlení...)

Dětský **nábytek**, hygienické zařízení, vybavení pro odpočinek vyhovuje. Vybavení, **hračky** i pomůcky pro výchovu a vzdělávání jsou zdravotně nezávadné, bezpečné. Vybavení hračkami je dostatečné, třídy jsou vybaveny didaktickými a kompenzačními pomůckami, které jsou průběžně doplňovány, hračky jsou uloženy tak, aby se děti mohly samy obsloužit a učily se je také ukládat.

V každé třídě je počítač a dětem je k němu umožněn přístup (dětem ve třídě Tučňáků je umožněn přístup k PC s dotykovým monitorem)

Počítačové hry mají v rozumné míře pozitivní vliv. Naučí děti alespoň částečně ovládat počítačovou techniku, a především rozvíjí logické a taktické schopnosti, děti si hrají a při tom se učí, rozvíjejí si slovní zásobu, sluchové vnímání, paměť, zrakové vnímání ap.

Děti se podílejí i na úpravě tříd a chodeb, dětské práce jsou vystavovány tak, aby je mohli zhlédnout rodiče a návštěvníci školy.

- ❖ denně se zajišťuje dostatečné větrání, podle právě probíhající činnosti dětí
- ❖ prostor třídy je členěn do „zón“, ve kterých jsou umístěny hračky a materiály pro jednotlivé typy her a činností
- ❖ ve třídě je místo, kde mohou děti relaxovat
- ❖ ve škole mají děti dostatečný prostor k pohybovým aktivitám
- ❖ hračky mají atestaci, doporučení odborníků
- ❖ ve třídách je dostatek hraček a pomůcek pro dívky a chlapce
- ❖ děti mají dostatek volně přístupného materiálu a pomůcek
- ❖ učitelka dětem umožňuje hrát si a tvořit z různých druhů materiálů
- ❖ hračky, hry a materiál jsou ve třídě umístěny v otevřených policích ve výši očí dítěte
- ❖ děti si berou hračky samy
- ❖ děti si po sobě po ukončení hry průběžně uklízejí
- ❖ děti si zdobí třídu vlastními výtvy
- ❖ učitelka dbá, aby byl ve třídách na první pohled vidět obsah probíhajícího tématu
- ❖ učitelka respektuje „pracovní nepořádek“
- ❖ děti si vystavují herní výtvy na určeném místě
- ❖ osvětlení tříd a vytápění vyhovuje hygienické normě, je pravidelně kontrolováno
- ❖ členění a vybavení hřiště umožňuje pohybové aktivity

Návrh: stále aktualizovat nabídku nových didaktických a kompenzačních pomůcek i podle doporučení ŠPZ.

3.2. Živospráva

Stravování dětí se řídí dle aktuálních vyhlášek o předškolním vzdělávání.

Dětem je poskytována plnohodnotná, vyvážená a zdravá **strava**. Je zachována vhodná skladba jídelníčku, dodržována technologie přípravy pokrmů a nápojů, děti mají dostatek tekutin, je dodržován pitný režim během celého dne i interval mezi jídly. Dětem s dietním omezením je podle možností poskytnuta dietní strava. Všechny zaměstnankyně jsou pro děti vzorem, chovají se podle zásad zdravého životního stylu.

V MŠ je zajištěna flexibilita denního řádu tak, aby bylo možno reagovat na potřeby dětí a rodičů.

Děti jsou dostatečně dlouho **venku**, s ohledem na počasí a ovzduší (pokud to umožňují rozptylové a povětrnostní podmínky, popř. v létě, pokud jsou tropická vedra, je pobyt v MŠ tomu též přizpůsoben).

Dětem i s rodiči je umožněn volný pohyb v MŠ, venku i na zahradě.

V letních měsících děti sprchujeme, nebo využíváme mlhoviště. Děti tak osvěžujeme a otužujeme.

Jedním z rysů programu je respektování individuálních potřeb dětí.

Dětem, které nemají potřebu **spánku** po obědě, jsou nabízeny alternativní klidové činnosti a hry. Je zaveden klidový režim. Děti odpočívají na lůžku s poslechem pohádky a dětem, které nespí, jsou nabídnuty klidnější herní aktivity ve třídě tak, aby nerušily spící děti.

- ❖ jídelníček je sestavován s přihlédnutím k racionální výživě
- ❖ každý den je na jídelníčku ovoce nebo syrová zelenina
- ❖ zaměstnanci školní jídelny podávají jídlo esteticky upravené
- ❖ k pití je po celý den k dispozici voda nebo bylinný neslazený čaj, učitelka připomíná dětem důležitost pití
- ❖ vedoucí školní jídelny sleduje skladbu jídelníčku a vyhodnocuje spotřební koš
- ❖ děti spolu stolují v klidné a pohodové atmosféře
- ❖ učitelka jde dětem příkladem v konzumaci jídel a racionální výživy
- ❖ učitelka je příkladem v pitném režimu
- ❖ učitelka nabízí a motivuje děti, aby ochutnaly jídlo, které nemají rády, ale je pro ně zdravé
- ❖ organizace dne je orientační s ohledem na dobu pobytu venku a 3hodinový interval mezi jídly
- ❖ je dodržováno maximálně 3hodinové rozmezí mezi jídly
- ❖ učitelkám se daří dodržovat čas odchodu na pobyt venku
- ❖ děti odchází na pobyt venku za každého počasí (vyjma prudkého deště, větru, velkých mrazů a při špatné kvalitě ovzduší)
- ❖ v letních měsících se činnosti přesouvají ven v dopoledních i odpoledních hodinách
- ❖ zahrada umožňuje dostatek příležitostí k různorodému spontánnímu pohybu
- ❖ dítě, které má malou potřebu spánku, odpočívá v klidovém režimu
- ❖ děti vstávají individuálně podle potřeby odpočinku
- ❖ děti se postupně, jak vstávají, věnují sebeobsluze s ohledem na ostatní spící kamarády
- ❖ děti mají možnost volného pohybu v prostorách celé MŠ
- ❖ ve třídě je viditelný neustálý „přirozený“ pohyb dětí
- ❖ děti dodržují dohodnutá pravidla o bezpečném zacházení s nářadím, náčiním
- ❖ učitelka omezuje sezení dětí u stolečků na nejmenší možnou míru
- ❖ učitelka má ujasněný svůj přístup ke zdraví a k životnímu stylu
- ❖ chování učitelky je v souladu se zdravým životním stylem

Návrh: nadále zařazovat co nejčastěji výrobky zdravé výživy, ryby, zeleninu a ovoce

3.3. Psychosociální podmínky

Dalším z cílů je udržení tvořivého a přátelského ovzduší, kde se dobře cítí jak děti, rodiče, zaměstnanci a všichni příchozí. Nově příchozím dětem umožňujeme **adaptační** dobu, která je individuální podle jednotlivých dětí, domluvy rodičů s učitelkou na třídě tak, aby dítěti co nejvíce usnadnila pobyt v novém prostředí.

Způsob práce všech zaměstnanců MŠ, hlavně učitelek předpokládá nenásilnou výchovu dětí k samostatnosti a samostatnému rozhodování s aktivní spoluúčastí dětí za respektování vývojových, i individuálních potřeb jednotlivých dětí. Tvořivé ovzduší se projevuje vstřícností a citlivostí učitelek, podporující a povzbuzující samostatné pokusy dětí a prožitkové učení.

- ❖ všichni zaměstnanci školy vytváří dětem takové prostředí, ve kterém se cítí spokojeně, jistě a bezpečně
- ❖ péče o děti je podporující, sympatizující, počítáme s aktivní spoluúčastí dítěte při všech činnostech. Pedagogové se snaží o nenásilnou komunikaci s dítětem, která je mu příjemná a kterou navozuje příjemný vztah důvěry a spolupráce
- ❖ děti mají příležitost vidět konkrétní vzájemnou pomoc pedagogických a nepedagogických zaměstnanců a pomoc rodičů v MŠ
- ❖ dítě se adaptuje na docházku do MŠ ve společnosti rodičů tak dlouho, jak potřebuje
- ❖ děti mezi sebou respektují pravidla komunikace a naslouchání
- ❖ děti zažívají pocit přijetí, sounáležitosti, důležitosti pro skupinu
- ❖ děti se podílejí na tvorbě pravidel, která jsou ve třídě viditelně vyvěšena, dohodnutá pravidla respektují
- ❖ učitelka se věnuje dostatečně vztahům ve třídě, nenásilně tyto vztahy ovlivňuje (prevence šikany)
- ❖ učitelka vede děti k tomu, aby nejdříve hledaly řešení svých problémů
- ❖ děti se obracejí na učitelku s návrhy aktivit

- ❖ učitelka dává možnost dokončit činnost, dohrát si hru, včas upozorňuje na ukončení činnosti, respektuje osobní tempo dítěte
- ❖ místo pochval a trestů poskytuje učitelka dětem věcnou zpětnou vazbu o jejich chování a činnostech
- ❖ učitelka používá prostředky pozitivní motivace, převažuje pochvala, podporuje děti nebát se, pracovat samostatně, důvěřovat si
- ❖ problémy, se kterými se děti na učitelku obracejí, chápe vždy vážně, rozvíjí v dětech toleranci, ohleduplnost, zdvořilost, vzájemnou pomoc a podporu
- ❖ učitelka si všímá projevů emocionálních poruch dítěte

Návrh: dbát na pohodu nově příchozích dětí s jejich handicapem, připravovat pro ně vždy méně náročné činnosti, a tak je postupně zapojovat do všech činností.

3.4. Organizace a chod školy

Organizační členění pracovních pozic je určeno v Organizačním řádu školy.

Všeobecné povinnosti pracovníků a jejich zodpovědnost jsou zakotveny v Pracovním řádu školy.

Dílčí povinnosti a obsah pracovní doby jsou popsány v jednotlivých pracovních náplních, které jsou součástí osobních spisů zaměstnanců (povinnosti, pravomoc a úkoly všech pracovníků jsou vymezeny).

Pracovnice jsou informovány individuálně, pomocí nástěnek školy, na poradách, práce v MŠ je týmová, pracovnice se mají možnost vyjádřit ke všem problémům (funguje informační systém)

Program je výsledkem práce pedagogického týmu školy, všechny učitelky se podílí na sestavení tematického rozvržení a na jeho případných průběžných úpravách.

Na třídách jsou zhotoveny **třídní vzdělávací programy**, které vycházejí z tohoto programu a reagují na aktuální situaci a složení dětí ve třídě podle jednotlivých postižení.

Zhotovení třídních vzdělávacích programů je plně v kompetenci učitelek. Plány jsou konzultovány na pedagogických poradách, pedagogický sbor pracuje jako tým, zve také ke spolupráci zákonné zástupce dětí.

Plánování pedagogické práce a chodu MŠ je funkční, opírá se o předchozí analýzu a využívá zpětné vazby.

Ředitelka a zástupkyně kontroluje a vyhodnocuje práci všech zaměstnanců (kontroly, hospitace...), podporuje jejich vzájemnou spolupráci.

Kontrolní a evaluační činnosti zahrnují všechny stránky chodu MŠ. Z výsledků jsou vyvozovány závěry.

- ❖ Vzdělávání podle Individuálního vzdělávacího programu pro každé dítě, vedení záznamů o pedagogickém pozorování, pedagogická diagnostika, podrobný přehled o individuálním rozvoji a učení dítěte
- ❖ během dne organizace řízené činnosti tak, aby si z nich mohly děti vybírat, na základě pozorování dětí ve spontánních činnostech, plánování další činnosti
- ❖ organizování řízené činnosti pro různě velké skupiny, vytváření prostoru pro setkávání všech dětí (komunitní kruh) s přihlédnutím k potřebám dětí
- ❖ denně plánování pohybové činnosti na správné držení těla a rozvoj motorických dovedností
- ❖ snaha zajistit kvalitní individuální péči každému dítěti, respektování osobního psychomotorického tempa dětí, jejich individuální zvláštnosti
- ❖ ve třídě jsou vytvořeny herní kouty, ve třídě je vytvořeno místo pro relaxaci
- ❖ počty dětí odpovídají zařazení do sítě škol, hygienickým požadavkům...

Návrh: zařazovat častěji pořádání společných diskusí, popř. porad s provozními zaměstnanci, diskuze: pedagogové x provozní pracovnice x asistenti pedagoga

Provoz školy je od 6.00 – 16.00 hodin

Děti se scházejí od 6.00 – 6.30 hod. v jídelně budovy, kde si pohrají, poté se rozcházejí do svých tříd.

Učitelky zodpovídají za dítě až po osobním předání rodičem, nebo zákonným zástupcem.

Děti jsou přijímány do MŠ do 8. 00 hod. – pozdější příchod je nutno nahlásit předem zápisem do omluvného sešitu umístěného v šatně dětí nebo na telefonní číslo MŠ, popř. mailem.

V případě pravidelnosti pozdějších příchodů do MŠ je nutné nahlásit do 8.00 hod., že dítě, které je pravidelně počítáno, NEPŘIJDE.

Odpoledne si své dítě zákonný zástupce může vyzvednout cca od 14.20 hod. v jídelně, po odpolední svačině na jednotlivých třídách, v létě za příznivého počasí na školní zahradě.

Rodiče se mohou nechat zastupovat jinou osobou při odchodu dítěte z MŠ po podepsání písemné dohody.

Rodiče by měli oznamovat/omlouvat předem nepřítomnost dítěte i dlouhodobější nepřítomnost.

Dítě vykazující známky nemoci, si rodiče vyzvedávají z MŠ v co nejkratší době po telefonické výzvě MŠ. Pokud dítě nedochází do MŠ bez omluvy déle jak 14 dní, může ředitelka, po předchozím písemném upozornění rodičům, ukončit docházku dítěte do MŠ.

Ředitelka může ukončit docházku dítěte také v případě, kdy zástupce dítěte závažným způsobem opakovaně narušuje provoz MŠ a jednání ředitelky s rodiči ke sjednání nápravy nebyla úspěšná (např. opakované neplacení stravného).

Provoz v MŠ je s polodenním i celodenním **stravováním** (přesnídávka, oběd, svačina), s pečlivým dodržováním pitného režimu a pestré stravy s dostatečným množstvím čerstvé zeleniny a ovoce v průběhu celého dne.

Dítě, které je přijato do MŠ se stravuje vždy.

Stravné se platí v hotovosti. Termín platby je vždy vyvěšen v šatně i s platbou pro každého jedince.

Cena stravného na den je podle zveřejněného, vyvěšeného ceníku.

Všem nově nastupujícím dětem je umožněna adaptační doba v různé délce i formě podle dohody s rodiči. Ranní hry jsou věnovány především spontánním činnostem, volné hře dětí a experimentování dětí.

Tento čas je také věnován individuálním činnostem dětí.

Před řízenou činností je zpravidla zařazena pohybová chvilka a ranní kruh.

Řízená činnost se provádí v hernách, kde jsou pro děti vytvářeny podmínky pro společné činnosti v různých velkých skupinách. Spontánní a řízené činnosti jsou vyvážené.

Během dne jsou zařazovány individuální, skupinové a frontální činnosti.

Po celou dobu se snažíme respektovat soukromí dětí, vytvářet dobré klima celé MŠ.

Plánování práce vychází z konkrétního složení skupiny a z tématu. Škola pracuje formou projektového plánování s vypracovanými tématy s podklady z programu.

Práce s dětmi je průběžně analyzována a konzultována oběma učitelkami na třídě i mimo ni, s rodiči a s odbornými lékaři.

Škola **se uzavírá** po dohodě se zřizovatelem na dobu šesti týdnů v době letních prázdnin a jeden týden o vánočních prázdninách. Uzavření MŠ je oznámeno rodičům nejméně 3 měsíce předem. Dětem není zajišťován pobyt v náhradních MŠ, pouze je doporučeno zařízení, které je v tu danou dobu v provozu.

Pokud rodiče mají záměr odložit dítěti školní docházku, oznámí tuto skutečnost učitelkám na třídě, nebo ředitelce školy v době zápisu do ZŠ. Doporučení a záznam odkladu školní docházky předloží zákonný zástupce dítěte třídní učitelce, nebo ředitelce bezodkladně po jeho obdržení.

Jakékoliv dotazy týkající se provozu mateřské školy, rády zodpoví jak paní učitelky na konkrétní třídě, nebo ředitelka školy, ve věci stravování se rodiče obrazejí na vedoucí stravovny nebo na ředitelku školy.

Život a dění v mateřské škole je upraven rámcově **režimem dne a školním řádem**.

Režim dne je pružný a umožňuje reagovat na aktuální situaci v mateřské škole.

Návrh: při plánování práce využívat doplňující programy, odbornou literaturu

3.5. Řízení mateřské školy

- ❖ všichni pedagogičtí pracovníci znají své kompetence, které jsou určeny v pracovních náplních
- ❖ povinnosti, pravomoci a úkoly pracovníků jsou uvedeny v Organizačním, Pracovním řádu školy
- ❖ všechny pracovnice jsou včas a v dostatečné míře informovány o záležitostech školy
- ❖ zásadní problémy řeší všechny pracovnice společně
- ❖ pracovnice přicházejí s podněty a nápady k rozvíjení programu školy
- ❖ zaměstnankyně si uvědomují osobní odpovědnost za naplňování programu školy, vzájemně se informují a domlouvají na požadavcích, pracovních postupech a vytváření vědomostí, dovedností a návyků
- ❖ pedagogové se v průběhu roku pravidelně setkávají na pedagogických poradách, pracují na tvorbě ŠVP, TVP, vzájemně konzultují, analyzují svoji práci
- ❖ ředitelka dává učitelkám prostor k samostatnému rozhodování o realizaci vlastních nápadů
- ❖ ředitelka zapojuje učitelky do řízení MŠ, respektuje jejich názor, podporuje vzájemnou spolupráci
- ❖ kontrolní a hospitační činnost slouží jako nástroj k zefektivnění pedagogické práce
- ❖ ředitelka užívá pravidla finančního ohodnocení učitelek, která jsou obsažena v Organizačním řádu
- ❖ je zajišťován vnější informační systém pro rodiče a širší veřejnost (webové stránky, schůzky, diskuse...)
- ❖ pedagogové MŠ spolupracují s učitelkami ZŠ (návštěvy učitelů, návštěvy předškolních dětí v 1. třídě)

- ❖ pedagogové nabízí a domlouvají odbornou pomoc rodičům a konzultace se školním psychologem, pracovníky SPC při vzdělávání nebo výchovných obtížích jejich dětí.

Návrh: využívání asistentů pedagoga jako podpůrných opatření

3.6. Personální a pedagogické zajištění

V MŠ pracují učitelky, asistenti pedagoga, provozní zaměstnankyně (kuchařka, školnice, uklízečka, vedoucí stravovny/hospodářka/ekonomka).

Pedagogické pracovnice mají požadované vzdělání, nebo se v požadovaném oboru vzdělávají.

Všechny učitelky se průběžně vzdělávají v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, jsou vytvořeny podmínky pro další vzdělávání.

Služby učitelek jsou nastaveny a variabilně se mění vždy tak, aby byla zajištěna optimální pedagogická péče, překrývání přímé pedagogické činnosti učitelek každý den a v každé třídě MŠ optimálně alespoň v rozsahu 2,5 hodiny, zajištěna bezpečnost dětí a celkově optimální výchovně vzdělávací proces.

Učitelky spolupracují s asistenty pedagoga.

Specializované služby o děti jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými odborníky.

- ❖ ředitelka školy podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků podle jejich zájmu i potřeby školy
- ❖ pedagogičtí pracovníci se sebevzdělávají, vzdělávají se na základě osobního rozvoje, čtou odborné časopisy, odbornou literaturu
- ❖ služby pedagogických pracovníků jsou organizovány tak, aby byla vždy zajištěna dětem optimální pedagogická péče a aby se mohl splnit hlavní cíl výchovně vzdělávacích činností
- ❖ pedagogičtí pracovníci jednají, chovají se a pracují v souladu se společenskými pravidly, se všeobecně přijatými pravidly chování, pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí a dětí se speciálními vzdělávacími potřebami
- ❖ učitelky vyhodnocují svoji práci na základě kritérií výchovně vzdělávacího procesu a evaluačních kritérií

Cílem pedagogického výchovně vzdělávacího procesu je dosáhnout vysokého stupně rozvoje a samostatnosti dětí za podmínek, že:

pedagogové rozumějí vývoji dítěte

věnují se pozorování dětí při všech činnostech

pečlivě plánují individuální a skupinové cíle, které vycházejí z potřeb a zájmů dětí

poskytují zajímavé a podnětné prostředí

povzbuzují děti, aby si řešily své problémy a vážily si jeden druhého

poskytují dětem úctu a respektují jejich nápady

kladou dětem zkoumavé otázky, které je vedou k samostatnému přemýšlení

Návrh: získávat i mužskou přítomnost do procesu, která je vždy dětmi vítána a vnáší oživení do života MŠ.

3.7. Spoluúčast rodičů, spolupráce rodiny a školy

Formou spolupráce se snažíme do výchovně vzdělávacího procesu zapojit také rodiče, prarodiče a příbuzné dítěte. MŠ maximálně podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o jejich dítě.

Snažíme se uplatňovat zásady, které vytvářejí a upevňují spolupráci a partnerství mezi školou a rodinou dítěte, s rodiči a prarodiči.

Směřujeme ke kompetencím – spoluvytvářet prostředí pohody (SOC), zvládat jednoduché pracovní úkony (BIO), používat a zacházet s předměty denní potřeby, ovládat jednoduché pracovní úkony (BIO), uvědomovat si svoji samostatnost, spolupracovat, rozhodovat o svých činnostech (PSY), navazovat kontakty s druhými, respektovat a být respektován (INT)

Využití: Příprava společných zábav (tradice), spoluvytvářet prostředí pohody.

Činnosti – návštěvy rodičů, besedy, náměty na nástěnku, typy domácích úkolů pro rodiče a děti, oslavy, bramborový den, některý školní rok – tvorba školního časopisu

- Na začátku školního roku jsou rodiče seznámeni s písemnou podobou tohoto ŠVP PV, s koncepcí školy, s výchovně – vzdělávací prací školy, ke které se mohou vyjádřit, která je sestavována s ohledem na jejich připomínky a přání. Projeví-li zájem, mohou se spolupodílet i při plánování programu MŠ.

- **Vyslechneme druhé**, akceptujeme jejich názory a stanoviska, denně mohou rodiče přicházet za všemi pracovníky školy se svými postřehy i připomínkami. Potíže a problémy se snažíme vysvětlit, okamžitě řešit. Spolupráce je velmi úzká, každodenní (denně se s rodiči při příjmu nebo předávání dítěte proberou eventuální problémy), s rodiči diskutujeme na schůzkách, při akcích, besídkách...

- Rodiče jsou **seznámeni s uspořádáním dne**, mohou sledovat průběh činností přímo ve škole při osobní návštěvě, vstupovat do her svých dětí, mohou se kdykoliv přijít podívat na přímou práci ve třídě. Mají možnost podílet se na dění v MŠ, účastnit se různých programů, dle svého zájmu. Jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v MŠ děje.
- **Vítáme prarodiče**, starší sourozence, kteří k nám již dříve chodili, ale i mladší sourozence dětí, kteří se k docházce do MŠ teprve chystají. Touto cestou se brzy seznámí s prostředím MŠ a většinou zcela odpadají adaptační obtíže při jejich nástupu do MŠ.
- **Pedagogové informují** rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání, na základě partnerství, ale chrání soukromí rodiny, pracují s důvěrnými informacemi, dbají na ochranu osobních a citlivých údajů. Významnou roli sehrává **osobní kontakt**, při předávání nebo vyzvedávání dětí, kdy je s rodiči možno pohovořit, popř. při odchodu dětí po obědě, kdy jsou ve třídě obě učitelky.
- **Nabízíme odbornou a individuální pomoc při řešení vzniklých problémů**. Rodiče, kteří projeví zájem, se mohou obrátit na učitelku a řešit svůj problém „mezi čtyřmi očima“. Je jim např. doporučena odborná literatura, případně speciální pomůcky, v případě zájmu rodičů je možno kontaktovat odborníka a dohodnout setkání. Nutné případy jsou řešeny ihned. Pokud rodiče požádají o radu a pomoc, je respektováno jejich právo na soukromí a utajení poskytnutých informací.
- **Rodiče pravidelně informujeme** o veškerém dění ve škole, aktuální zprávy a upozornění se objevují na hlavní **nástěnce** v šatně dětí i na vstupních dveřích budovy. Jedná se o nástěnky informativní a objevují se zde sdělení: činnost ve třídě, kulturní akce, zajímavé akce ve školce – divadlo, návštěva ve školce, posezení s rodiči, informace o dětských nemocech (neštovice, vši...), prosby o věci, které budeme potřebovat, plánované exkurze, netradiční vycházky – pokud má naše vycházka nějaký netradiční cíl, poděkování rodičům...
- **Pořádáme akce** pro rodiče – vánoční besídky, oslavy dne matek, na schůzky rodičů se podle jejich zájmu zajistí účast odborných lékařů, pracovníků SPC, PPP, psychologa, učitelka ze speciální třídy...
- Uskutečňují se návštěvy s povídáním rodičů, kteří mají zajímavé zaměstnání nebo koníčka, například policista, hudebník v divadle, učitel v lidové škole umění.
- Zaměstnání rodičů lze využít i při „exkurzích“, návštěvách jejich pracovišť (vlakové nádraží, tiskárna, obchody, záchranářský vrtulník).
- **Respektujeme rodinné tradice a zvyklosti**. Jsme v kontaktu s mladšími i staršími sourozenci, prarodiči či jinými blízkými příbuznými dítěte. Díky těmto vztahům poznáváme blíže rodinný život dětí, vztahy v rodině, zvyky a tradice. Oslavujeme narozeniny dětí. Narození sourozence některého z dětí je radostnou událostí pro všechny v MŠ. Respektujeme postoj rodiny k náboženským otázkám.
- Využíváme kladných **momentů a prvků z rodinné výchovy** při výchovné péči v MŠ (všímáme si vzájemného chování mezi rodiči a dětmi při běžném denním kontaktu, např. při převlékání v šatně) či na společných akcích a setkáních. Obdobně se snažíme přistupovat k dítěti i v MŠ, jak je dítě zvyklé, zachovávat způsob jednání, všechny tyto pozitivní prvky obohacují a posilují vztah mezi učitelkou a dítětem.
- **Zadávat dětem „domácí úkoly“** – k tématům, která právě probíráme, žádáme děti (a tím vlastně rodiče, protože jim s úkolem někdy musí pomoci) o předměty, materiál či pomůcky z domova. Někdy je úkol jednodušší, jindy složitější. S předměty, které děti přinesou, ve školce dále pracujeme (donést fotografii celé rodiny, domácího mazlíčka, donést oblíbenou knížku nebo knížku na určité téma, donést plyšáka, připravit kostým na karneval, na roli do pohádky, suvenýry od moře, co jsem našel v lese (plody – kaštiny, žaludy na výrobu zvířátek...)

O všech úkolech jsou rodiče informováni na nástěnkách.

- Vítáme každou pomoc rodičů škole (oprava hraček, stěhování nábytku...)
- Rodičům jsou občas předloženy anonymní dotazníky, týkající se spokojenosti s MŠ...
- Rodiče jsou informováni o akcích MŠ, jídelníčku, provozu a uzavírání MŠ, provozu jednotlivých tříd a konání zájmových aktivit, o tematickém plánování práce předškolních dětí a jejich přípravě na základní školu formou nástěnek nebo vlídného slova učitelek.

Rodiče jsou informováni o životě MŠ na nástěnkách na chodbě, kde je vyvěšen školní řád, provozní řád, jídelníček, organizace, zájmové aktivity a jiné aktuální informace.

O MŠ je možno se dozvědět i na internetových stránkách.

Návrh: ve spolupráci zohlednit profese rodičů a jejich návštěvy v MŠ při daných tématech

- ❖ rodiče vstupují volně do tříd
- ❖ rodiče se nebojí otevřeně jednat, mít připomínky k chodu MŠ
- ❖ pedagog zjišťuje představy rodičů o vzdělávacích postupech vhodných pro jejich dítě

- ❖ zjišťuje, s jakými zkušenostmi a na jaké vývojové úrovni dítě přichází do MŠ z rodiny
- ❖ MŠ zjišťuje, jaké jsou potřeby, nároky rodičů ve vztahu k MŠ
- ❖ MŠ organizuje pro rodiče pravidelné akce
- ❖ rodiče žádají o konzultace ve výchovných otázkách
- ❖ rodiče jsou informováni o výsledcích práce školy a plnění kurikula
- ❖ pro rodiče jsou organizovány školní schůzky, setkání, besedy
- ❖ rodiče se zajímají o výsledky vzdělávání svého dítěte
- ❖ pedagog poskytuje rodičům informace o pokrocích ve vývoji a vzdělávání dítěte, nechá nahlédnout do záznamů o jeho vývoji
- ❖ MŠ získává od rodičů informace prostřednictvím anonymních dotazníků
- ❖ informace o rodině a dětech jsou důvěrné, se kterými pracují učitelky ve třídě, popř. ředitelka
- ❖ rodiče se obracejí na učitelky s dotazy a požadavky
- ❖ rodiče si ve škole mají možnost půjčit odbornou literaturu

Spolupráce s rodinou

NÁVŠTĚVY RODIČŮ VE TŘÍDÁCH

Rodiče proto mohou přijít do MŠ kdykoli během dne.

Pozitivní zkušenosti: Zvykání dětí na školkovou docházku probíhá tak dlouho, jak je potřeba. Maminka nebo jiný člen rodiny může trávit s dítětem ve školce požadovaný čas po dohodě s třídními učitelkami. Na schůzce jsou rodiče o této možnosti informováni.

Maminka či jiný rodinný příslušník mohou po předchozí domluvě s učitelkou pracovat s menší skupinkou dětí na konkrétní činnosti jako dobrovolný asistent (vyšívání, výroba pištalek na jaře, zdobení vánočních perníčků, výroba adventních věnečků a svícňů atd.)

Osvědčily se nám i návštěvy s povídáním rodičů, kteří mají zajímavé zaměstnání nebo koníčka, například policista, potápeč, tatínek s hrozněm, těhotná maminka nebo maminka s malým miminkem atd.

Zaměstnání rodičů lze využít i při „exkurzích“, tedy návštěvách jejich pracovišť (kosmetika, kadeřnictví, pekárna, tiskárna, obchody, nemocnice – záchranářský vrtulník)

Spontánní návštěvy rodičů (po domluvě), dopoledne i odpoledne, kdy rodiče s námi ve třídě prostě JSOU.

BESEDY PRO RODIČE

Besedy na určité téma probíhají pro rodiče celé školky. Některá témata se opakují každý rok. Besedy:

Seznámení s programem školy

Beseda je určena pro rodiče dětí zapsaných na následující školní rok. „Noví rodiče“ se seznámí se základními principy ŠVP PV, Školním řádem, vybranými směrnicemi..., následuje diskuze s otázkami rodičů.

Vyšetření školní zralosti

Tato akce neprobíhá jako „klasická“ beseda. Učitelky během roku navrhnou děti na testy školní zralosti a po domluvě s rodiči zajistí návštěvu psychologů v MŠ. Vyšetření probíhá za přítomnosti rodičů podle předem dohodnutého časového rozvrhu.

Nepravidelné besedy:

Beseda s psychologem, s logopedem, s dětskou lékařkou, dětskou stomatoložkou, s alergologem

Beseda s učitelkami 1. třídy ZŠ – před zápisem dětí do školy. Rodiče se seznámí s požadavky školy na dovednosti budoucích prvňáčků. Učitelky školky předvedou, jak přípravy na školu s dětmi probíhají (pracovní listy, básničky...)

Primární protidrogová prevence, Nebezpečí sekt

Rodiče jsou o akcích informováni na nástěnce v šatně dětí a u hlavního vchodu do školky.

NÁSTĚNKA

má být barevná, informativní, aktuální, netradiční, zvuková, taktní, veselá, dobře viditelná, nápaditá, zajímavá.

Nástěnky obměňujeme, používáme barevné papíry, obrázky, fotografie tak, aby nástěnka byla zajímavá a rodiče upoutala.

Nástěnka je umístěna v šatně dětí, kam rodiče každé ráno přichází. Je informativní a objevují se zde sdělení:

- Činnosti ve třídě – týdenní až 14 ti denní plán
- Zajímavé téma – několik slov o tématu na určitý týden, popřípadě žádost o pomoc nebo o materiál, který budeme potřebovat *př.: tento týden si vyprávíme o tom, jak jsme přišli na svět. Děti mají za úkol přinést svoji miminkovskou fotografii. Prosíme, pomozte jim.*
- Exkurze“, netradiční vycházky – pokud má naše vycházka nějaký netradiční cíl (obchod, tiskárna, pekárna atd.), několika slovy se o tom rodičům zmíníme
- Poděkování rodičům – za materiální pomoc, za činnost, kterou s dětmi ve třídě vykonávali *př.: dnes nás navštívil dědeček Michala a ukázal nám, jak se vyrábí pištálka z proutků. Vyzkoušeli jsme si otloukání pištálky. Moc děkujeme.*
- Zajímavé akce ve školce – divadlo, „muzicírování“ dětí ze ZUŠ, gymnázia, posezení s rodiči atd.
- Výstřížky z časopisů – odborné i „oddechové“ články

DOMÁCÍ ÚKOLY

Protože se snažíme rodiče zapojovat co nejvíce do činností ve třídě, praktikujeme tzv. „domácí úkoly“.

K tématům, která právě probíráme, žádáme děti (a tím vlastně rodiče, protože jim s úkolem musí pomoci) o materiál či pomůcky z domova. Někdy je úkol jednodušší, jindy složitější. S předměty, které děti přinesou, ve školce dále pracujeme. Vždy počítáme s tím, že některé děti si „své“ pomůcky z domova nepřinesou a máme pro ně připravené pomůcky školkové.

Příklady „úkolů“ pro děti (i rodiče):

- donést fotografii: miminkovskou, z hor, ze Zoo, celé rodiny, domácího mazlíčka, maminky
- donést oblíbenou knížku nebo knížku na určité téma
- donést plyšáka na určité téma: lesní zvířátka, domácí zvířátka, žlutý plyšák atd.
- připravit kostým: na karneval, na plážový den, den moře, rej národů, den v pravěku, Indiáni
- připravit oblečení dané barvy na barevné dny
- přinést maminčin vlas, suvenýry od moře, co jsem našel v lese
- zdravé potraviny

O všech úkolech jsou rodiče informováni na nástěnkách.

př.: děkujeme všem maminkám a tatínkům, kteří nám pomohli připravit náš BAREVNÝ TÝDEN

Např.: BRAMBOROVÝ DEN

Akce probíhá na podzim v době sklizně brambor. Celý den ve školce je věnován bramborám.

Rodiče se z nástěnky včas o bramborovém dni dozvědí a mají i s dětmi za „úkol“ přinést brambor/y

Příklady činností, které probíhají během bramborového dne:

figurky a zvířátka ze syrových brambor

bramborová tiskátka

popis jednoduchého bramborového receptu (placky, kaše, bramboračka)

bramborový oběd domluvený předem v kuchyni

Podle stejného vzoru lze připravit DEN JABLKA nebo den věnovaný jakémukoli ovoci či zelenině.

ČASOPIS

Školkový časopis vychází jednou za měsíc. Je k dispozici v šatně a děti s rodiči mají možnost prohlédnout si jej při příchodu či odchodu, anebo si časopis půjčí na jeden den domů. Obsahová náplň časopisu:

- co BYLO v předchozím měsíci
- co BUDE v měsíci nadcházejícím
- blahopřání dětem, které mají narozeniny
- básnička nebo pohádka pro určitý měsíc
- PERLIČKY (školkové děti jsou nevyčerpatelná studna přebřebtů)
- recepty či rady od maminek

DEN TATÍNKŮ

Akce je určena pro tatínky, dědečky, strýčky, zkrátka všechny chlapy. Bývá vyhlášena v době, kdy ve školce probíráme téma RODINA.

Děti přivítají tatínky nebo jejich zástupce malým dárečkem, který předem vyrobily a pak už probíhají soutěže:

- kdo pozná svého tatínka podle hlasu (tatínek musí zavolat svou ratolest, aniž by pronesl její jméno)
- kdo pozná svého tatínka jen podle nohou (tatínkové jsou schovaní za závěsem)
- která dvojice udělá ze svého oblečení nejdelší řetěz
- který tatínek najde bačkůrky (bundu, čepici) svého dítěte, přičemž všechny bačkůrky jsou uprostřed třídy na jedné hromadě
- která dvojice postaví z dřevěných kostek vyšší komín, která dvojice najde více oříšků schovaných ve třídě

Děti prolézají tunelem, který udělají tatínkové (postaví se do řady za sebe a roztáhnou nohy nebo si kleknou a ruce dají daleko před sebe), kutálí tunelem míč, tatínkové dělají dětem živou houpačku.

Děti zahrají pohádku, například „O veliké řepě“, „Boudo, budko“ nebo „O slepičce a kohoutkovi“ (takovou, kde vystupuje více postav) a po krátké přestávce zahrají tu samou pohádku tatínkové dětem.

Obdobně probíhá DEN DĚDEČKŮ A BABIČEK. Soutěže, hry a tanečky jsou přiměřeně přizpůsobeny.

Zveme do školky brášky a sestřičky na SOUROZENECKÉ ODPOLEDNE. V MŠ (podle počasí i na záhradě) se sejdou dvouletá mrňata i šestnáctileté slečny. Hry probíhají volně. Děti připravují dárky pro své sourozence.

Další akce a oslavy v MŠ:

- oslavy narozenin dětí, svátků
- Mikulášská nadílka
- vánoční besídka, posezení s rodiči
- karneval
- velikonoční svátky (zajíčková koleda – malování vajíček s rodiči)

- oslava Dne matek
- dětský den (soutěže, poklad, občasná spolupráce s jinými institucemi – hasiči, azylový dům...)
- návštěvy divadelních představení, kina
- výlety (ZOO, farma, okolí, výlet lodí, hrad Střekov...)
- rozloučení s dětmi, které odcházejí do školy
- pravidelná činnost zájmových aktivit
- focení dětí

Spolupráce uvnitř školy

- spolupráce dětí ve třídě (ve skupině), děti spolupracují s ostatními dětmi v ostatních třídách
- všech zaměstnanců školy

V čem spočívá přínos MŠ, co očekávají rodiče od MŠ

- * kontakt s jinými dětmi
- * dítěti se dostane vědomostí a poznatků přiměřeně k věku
- * mohou v klidu pracovat, ví, že je o jejich dítě postaráno
- * o dítě pečují odborníci, popř. MŠ dětem poskytne to, na co rodičům nezbývá čas
- * dítě je lépe připraveno pro vstup do ZŠ
- * docházku doporučují ostatním rodičům

Jaká však uvádějí rodiče negativa MŠ

- * zvýšená nemocnost
- * negativní ovlivnění druhými dětmi (agresivita, nevhodná/sprostá slova...)
- * citové strádání pro nové děti
- * někdy psychická zátěž daná kolektivem

3.8. Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)

Mateřská škola speciální je **zřízená** podle § 16 odst. 9 školského zákona (ŠZ).

Dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) je dítě, které k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí **podpůrných opatření (PO)**.

Vymezení dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

- Osoba se SVP je osoba se zdravotním postižením, zdravotním či sociálním znevýhodněním
- Zdravotní postižení je postižení mentální, tělesné, zrakové, sluchové, vady řeči, autismus, souběžné postižení více vadami, vývojové poruchy učení nebo chování
- Zdravotní znevýhodnění je zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc, nebo zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování
- Sociální znevýhodnění – rodinné prostředí s nízkým socioekonomickým statutem, nařízená ústavní či ochranná výchova, postavení azyllanta či uprchlíka

Tyto děti mají právo na bezplatné poskytování PO z výčtu uvedeného v § 16 ŠZ. PO realizuje MŠ.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů.

PO 1. stupně uplatňuje škola i bez doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ) na základě plánu pedagogické podpory (PLPP).

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze **s doporučením ŠPZ**.

Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví Příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Práva dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

- Právo na vzdělávání o obsahu, formách a metodách odpovídajících potřebám a možnostem těchto osob, včetně hodnocení, přijímání a ukončování vzdělávání
- Právo na vytvoření podmínek pro vzdělávání
- Právo na poradenskou pomoc školy
- Právo na pomoc školského poradenského zařízení
- Právo na bezplatné užívání speciálních učebnic, speciálních didaktických a kompenzačních pomůcek, poskytovaných školou
- Právo na vzdělávání alternativními komunikačními prostředky (dorozumívání prostřednictvím znakové řeči, psaní Braillovým písmem a náhradních způsobů dorozumívání)
- Možnost prodloužení vzdělávání středního a vyššího ředitelem školy

3.8.1. Pojetí vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné.

Při vzdělávání dětí se SVP je třeba jejich naplňování přizpůsobovat tak, aby maximálně vyhovovalo dětem, jejich potřebám i možnostem.

Snahou pedagogů je – vytvoření *optimálních podmínek k rozvoji osobnosti každého dítěte*, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti.

Při plánování a realizaci vzdělávání dětí s přiznanými PO je třeba mít na zřeteli fakt, že se děti ve svých individuálních vzdělávacích potřebách a možnostech liší.

Účelem podpory vzdělávání těchto dětí je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti.

Při vzdělávání dítěte se SVP učitel zahrnuje do svých vzdělávacích strategií PO. PO 1. stupně stanovuje MŠ.

Od 2. stupně podpory jsou PO stanovována ŠPZ po projednání se školou a zákonným zástupcem dítěte.

Pravidla pro použití PO a školským zařízením stanovuje vyhláška č. 27/2016 Sb.

Závazný rámec pro obsahové a organizační zabezpečení předškolního vzdělávání všech dětí vymezuje RVP PV, který je východiskem pro tvorbu ŠVP. Podle ŠVP se uskutečňuje vzdělávání všech dětí dané MŠ.

Pro děti s přiznanými PO 1. stupně je ŠVP podkladem pro zpracování **PLPP**, který zpracovává škola samostatně a pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními od 2. stupně podkladem pro tvorbu **IVP**.

IVP zpracovává škola na základě doporučení ŠPZ.

Důležitou podmínkou úspěšnosti předškolního vzdělávání dětí se SVP je nejen volba vhodných (potřebám dětí odpovídajících) vzdělávacích **metod a prostředků**, které jsou v souladu se stanovenými PO, ale i **uplatňování vysoce profesionálních postojů** učitelů i ostatních pracovníků, kteří se na péči o dítě a jeho vzdělávání podílejí. Rozvoj osobnosti dítěte s přiznanými PO závisí na citlivosti a přiměřenosti působení okolí mnohem více, než je

tomu u dítěte, které není ve svých možnostech primárně omezeno.

Proto je nutné vytvořit **podmínky** pro jejich pozitivní přijetí. K tomu je nutné, mimo jiné, navázat úzkou spoluprací s rodiči všech dětí, citlivě s nimi komunikovat a předávat potřebné informace.

Při vzdělávání dětí se SVP spolupracuje učitel s dalšími odborníky, využívá služby ŠPZ.

Zařazení do speciálního vzdělávání

- Speciální vzdělávání se poskytuje dětem, žákům, u nichž byly SVP zjištěny na základě speciálně pedagogického, popřípadě psychologického vyšetření ŠPZ, nebo odborným zdravotnickým pracovištěm s tím, že výsledné **doporučení** vystavuje ŠPZ
- Speciální vzdělávání se poskytuje i dětem, žákům zařazeným do škol zřízených při školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

Zásady a cíle vzdělávání

- Rovný přístup ke vzdělání bez jakékoli diskriminace
- Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce
- Vzájemná úcta, respekt, solidarita a důstojnost
- Všeobecný rozvoj osobnosti s důrazem na poznávací, sociální, morální, mravní a duchovní hodnoty

3.8.2. Systém péče o děti s přiznanými podpůrnými opatřeními v MŠ

V ŠVP MŠ stanoví:

- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP;
- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP.

V ŠVP může MŠ stanovit:

- náplň speciálně pedagogické péče;
- zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o děti se SVP;
- pravidla pro zapojení dalších subjektů do systému vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (zájmové organizace, vzdělávací instituce, sponzoři atd.).

Příklady konkrétních zaměření předmětů speciálně pedagogické péče jsou uvedeny v Příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

V případě mateřských škol a tříd zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona jsou v ŠVP vždy uváděny předměty speciálně pedagogické péče, ostatní mateřské školy tak činí v případě poskytování tohoto podpůrného opatření konkrétnímu dítěti.

3.8.3. Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými PO

Podmínky pro vzdělávání dětí musí vždy odpovídat individuálním potřebám dětí (Např. v oblasti věcného prostředí, životosprávy dětí, psychosociálního klimatu, organizace vzdělávání, personálního a pedagogického zajištění, spolupráce mateřské školy s rodinou apod.)

Podmínky pro vzdělávání dětí s přiznanými PO stanovuje ŠZ a vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se SVP a žáků nadaných. Vzdělávání dětí se SVP v MŠ zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona se uskutečňuje na základě *školských vzdělávacích programů upravených podle speciálních vzdělávacích potřeb dětí*.

Učitel zajišťuje tyto podmínky s ohledem na vývojová a osobnostní specifika těchto dětí a měl by být vzdělán v oblasti speciální pedagogiky.

Pro úspěšné vzdělávání (výchov. vzděl. činnost) dětí s přiznanými PO je potřebné zabezpečit (příp. umožnit):

- uplatňování principu diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu při plánování a organizaci činností, včetně určování obsahu, forem i metod vzdělávání/výchovně vzdělávacího procesu; odpovídající metody a formy práce, při hodnocení,
- realizaci všech stanovených podpůrných opatření při vzdělávání dětí;
- osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte zaměřených na samostatnost, sebeobsahu a základní hygienické návyky v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení;
- spolupráci se zákonnými zástupci dítěte, odborným ŠPZ, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství
- snížení počtu dětí ve třídě (menší počet dětí ve třídě) v souladu s právními předpisy;
- přítomnost asistenta pedagoga podle stupně přiznaného podpůrného opatření.
- uplatňovat zdravotní hlediska a respektovat individuální pracovní tempo dítěte
- umožnit dítěti používat potřebné a dostupné kompenzační pomůcky
- zabezpečit odbornou speciálně pedagogickou péči, individuální nebo skupinovou péči
- uplatňovat různé výchovně vzdělávací styly

- uplatňovat vhodné prostředky a formy komunikace
- využívat odborné publikace a didaktické pomůcky, učebnice, materiály
- umožnit působení druhého pedagoga ve třídě, případně asistenta pedagoga v případě potřeby a v souladu s právními předpisy
- spolupracovat mezi školami speciálními a běžného vzdělávacího proudu při uplatňování metod a postupů
- posilovat vliv rodičů na krajské i místní úrovni, jejich začlenění do tvorby koncepcí a systému péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami
- podporovat nadání a talent dětí se SVP vytvářením vhodné nabídky a s využíváním odpovídajících metod při výchovně vzdělávacím procesu

Zvyšování kvality podmínek speciálního i běžného výchovně vzdělávacího procesu

- Klást důraz na podporu sebedůvěry a pocitu vlastní zdatnosti pedagogů, zejména v oblasti motivování dětí a jejich aktivního zapojování do výchovně vzdělávacího procesu a ve využívání alternativních metod procesu
- Podporovat, aby se pedagogům dostalo kvalitního formálního vzdělání v obsahu výchovně vzdělávacího procesu a v jeho didaktice
- Podporovat spoluodpovědnost a podílnictví aktérů na fungování školy, spolupráci pedagogů (zejména bližší profesní spolupráci formou společně vykonávaných činností), ale i poskytování zpětné vazby mezi učitelkami navzájem a otevřené klima ve škole
- Poskytovat pedagogům, které výchovně vzdělávají děti ze sociálně a ekonomicky znevýhodňujícího prostředí a děti se speciálními vzdělávacími potřebami, dostatečnou podporu a sociální oporu
- Poskytovat zejména začínajícím učitelkám podporu v oblasti vedení třídy dětí a chování dětí při výchovně vzdělávacím procesu
- Podporovat učitelky při využívání pestřejší škály výchovně vzdělávacích postupů a při přizpůsobování procesu konkrétním dětem a situacím, ovšem s ohledem na specifika konkrétních činností
- Zaměřit pozornost na to, aby se učitelkám dostávalo časové, finanční, morální i psychické podpory pro zlepšování svých dovedností, a to zejména v oblastech, v nichž se necítí příliš zdatné (i přesto, že výsledky naznačují, že se jim tyto oblasti mohou jevit jako méně podstatné či nevyžadující jejich zapojení do dalšího profesního vzdělávání
- Volit adresnější zaměření akcí dalšího vzdělávání a profesního rozvoje na oborově didaktickou problematiku, jako protíváhu akcím, které oborově didakticky zakotveny nejsou, čímž je jejich potenciál oslovit učitelky limitovaný
- Podporovat účast učitelek v širším spektru forem profesního vzdělávání, neomezovat se pouze na kurzy či semináře, nýbrž zahrnout i intenzivnější formy obsahující žádoucí prvky, které mohou činit vzdělávání efektivnějším
- Podporovat pestrost profesního vzdělávání i co se týká tematického zaměření
- Podporovat diferencovaný a na potřeby učitelek citlivě reagující systém profesního vzdělávání a rozvoje učitelek
- Lépe a adresněji provázat formální hodnocení učitelek s jejich následnou účastí v profesním vzdělávání či s jejich zapojením do systému mentoringu ve škole
- Podporovat formální zaškolování nových učitelek a mentoring nejen začínajících učitelů, ale i těch s delší praxí
- Snižovat administrativní zátěž ředitelů, která je v ČR ve srovnání s ostatními zeměmi nadprůměrná, odvádí je od činností spojených s výchovně vzdělávacím procesem/výukou a negativně se promítá do jejich spokojenosti v zaměstnání

3.8.4. Popis zajištění průběhu vzdělávání dětí se SVP, jak cílů dosáhnout

Vzdělávací obsah je rozdělen do 2 částí, které se navzájem prolínají.

1. část všeobecně vzdělávací – vzdělávací nabídka zahrnující pět vzdělávacích oblastí: biologickou, psychologickou, interpersonální, sociálně – kulturní a environmentální.
2. část speciálně pedagogická

Podle zprávy ze školského poradenského zařízení (ŠPZ), nebo na lékařské doporučení aplikují pedagogové speciální metody, postupy a využívají vhodné didaktické pomůcky...

- používají **prvky speciálně pedagogické diagnostiky**,
jejíž hlavním cílem je vyhledat schopnosti, specifické nadání, nepostižené funkce, které lze v průběhu nápravy co nejefektivněji využít. Dítě je hodnoceno jako celek.
- využívají **metody speciálně pedagogické diagnostiky**:
spisová dokumentace, anamnéza, rozhovor, pozorování, kresba, analýza projevů, výkonů a výtvorů
- aplikují **speciální metody**, které představují speciálně pedagogická vyšetření, jež mají zjistit druh a stupeň postižení formou: *pozorování, explorační metody (rozhovor, dotazník), diagnostické zkoušení, testové metody, kazuistika – studium případu, rozbor výsledků činnosti, přístrojové metody*
- dodržují **zásady speciálně pedagogické diagnostiky**:
včasná diagnostika, komplexního vyšetření, dynamického hodnocení

Didaktické zásady

jsou zásada názornosti, přiměřenosti, individuálního přístupu, aktivity, trvalosti a soustavnosti.

Speciálně pedagogické zásady

- zásada **prevence**, která vyžaduje preventivní předcházení poruch po stránce somatické a psychické včasnými preventivními opatřeními. Patří sem prevence lékařská, zaměřená na předcházení defektů, pedagogická zaměřená na společenské faktory
- zásada **komplexnosti**, která vyžaduje poskytnutí péče ve všech složkách a úsecích komplexní rehabilitační péče, a to jak v časovém, tak obsahovém uspořádání
- zásada **dispenzarizace**, která vyžaduje trvalou kontrolu jedince, vedoucí k pocitu, že ve svém postižení není sám
- zásada **resocializace**, která vyžaduje, aby veškerá péče byla zaměřena na jeho socializaci či resocializaci a k zařazení do společenského života
- zásada **optimálního prostředí**, vyžadující zařazování jedince do podnětného prostředí
- uplatňování dalších **zásad** speciálně pedagogických:
včasnost, vývojovost, soustavnost, všestrannost, respektování komunikačních zvláštností, poskytnutí speciálních metod, forem práce

Psychopedické zásady

jsou pochvala a povzbuzení, kladný vztah k vychovávanému, úspěšný počáteční krok, podíl spoluzodpovědnosti, systém návyků, zásada posloupnosti a pravidelnosti, práce a odpočinek.

Speciálně pedagogické metody (m. nápravy), používané ve výchovně vzdělávacím procesu

- metoda **reedukační** se zaměřuje na zlepšování a zdokonalování výkonnosti v oblasti postižené funkce, např. **reedukace** zraku u slabozrakých, reedukace hybnosti u tělesně postižených.
Rozlišujeme přístup monosenzoriální, zaměřený na rozvoj postižené funkce bez využití jiných funkcí a přístup multisenzoriální, který využívá jako pomocných činitelů i funkcí zdravých.
- metoda **kompenzační** se používá tam, kde není možná reedukace postižené funkce, např. při ztrátě zraku se jedinec učí číst a psát Braillovým písmem,
- metoda **rehabilitační** navazuje na obě předchozí a soustřeďuje se na celou osobnost postiženého jedince, snaží se upravovat společenské vztahy, podporovat možnosti pracovního zařazení.

Metody reedukace a kompenzace se zaměřují na příčiny defektivit, vady a poruchy.

Metoda rehabilitace odstraňuje důsledky defektivit, poruchy sociálních vztahů.

doplňkové léčebné metody,

psychologické speciální metody (ergoterapie, muzikoterapie, canisterapie).

- používat **metody výchovné práce**

- **motivační** – vzbuzení citového napětí, citového zájmu, perspektivní, cvičení, výchovné předlohy, ovlivňování sociální skupinou, výklad, práce a odpočinek
- **názorné** metody – vedou k přímému smyslovému poznání světa (dítě vnímá všemi pěti smysly, nestačí mu ukázat jen obrázek, měl by být doplněn o něco)
- **praktické** metody – vedoucí k bezprostřední manipulaci s věcmi a jevy (dítě si to zkusí v praxi, umožňuje aktivitu toho dítěte, jeho vlastní činnost)

Výchova a vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je zabezpečena pomocí **podpůrných opatření**

3.8.5. Podpůrná opatření při speciálním vzdělávání jsou:

- speciální metody, postupy, formy a prostředky vzdělávání,
- kompenzační, rehabilitační a učební pomůcky,
- speciální učebnice a didaktické materiály,
- zařazení činností speciálně pedagogické péče
- poskytování pedagogicko-psychologických služeb,
- zajištění služeb asistenta pedagoga,
- snížení počtu dětí ve třídě nebo jiná úprava vzdělávání.
- další možné úpravy podle individuálního vzdělávacího plánu

Podpůrná opatření

Organizace výchovně vzdělávacího procesu

- Prodloužit čas na činnost/práci, nebo ve shodném čase zadávat menší množství úkolů
- Eliminovat povinnost, že děti musí mít splněno všechno požadované

V oblastech

- podpora rozvoje základních myšlenkových operací - tj. porovnávání, schopnost identifikovat problém, kategorizace, analýza, syntéza, generalizace, serialita
- trénink koncentrace pozornosti
- trénink paměti za užití verbalizace, vizualizace, asociací, kategorizace apod.
- podpora percepce (zj. analýza, syntéza, diferenciací, figura x pozadí, vnímání celků ...)
- podpora verbálního vyjadřování
- nácvik orientace v čase a v prostoru

Metody výchovně vzdělávacího procesu

- strukturování komplexních požadavků do menších celků
- parafrázování zadání požadavku společně s dítětem
- analýza zadání požadavku společně s dítětem, společné plánování práce
- individuální práce při řešení požadavku s dítětem, když ostatní děti pracují samostatně
- společné diskuse o prioritách požadavku – co je v něm důležité, nač nesmí dítě zapomenout (zaměřením pozornost na více různých charakteristik, zmírnění impulzivity při tendenci řídit se pouze jednou informací, když podstatných jich je více), jaký zvolí postup/operaci, čím začne
- stanovení opatření pro zklidnění impulzivity a neklidu (např. chvilkový odchod do „klidové zóny“, pokud je v místnosti vymezena)
- průběžná pomoc ve formě zaměřování pozornosti na aktuální věc, požadavek
- u významně nepozorných dětí uzpůsobení pracovního prostoru tak, že jsou na něm vždy jen věci/hračky, které aktuálně používají, vše ostatní je jim vydáváno
- podněcování k verbálnímu vyjadřování dítěte, kdykoli je k tomu příležitost

Úpravy obsahu výchovně vzdělávacího procesu

- Stanovování dílčích cílů v procesu (např. zvládnutí určité dovednosti s podporou pomůcek)
- V případě, kdy je třeba cíle redukovat, lze využít rozdělení výstupů do základních minimálních, a optimálních. S optimálními výstupy dítě seznamujeme, ale netrváme na tom, že je umí aplikovat.

Hodnocení

- Využívání postupů pedagogické diagnostiky, sledování vývoje dítěte, zaznamenávání pokroků, dle nichž jsou pravidelně aktualizovány cíle výchovně vzdělávacího procesu
- Písemné i slovní hodnocení/evaluace rodičům, kde jsou obtíže nejvíce markantní
- Tvorba portfolia výtvorů dítěte
- Konstatování počtu správně vyřešených činností, namísto uvádění počtu chyb
- Konzultace s rodiči a „vedení“ rodičů, jak mají se dítětem pracovat, co je třeba rozvíjet

Pomůcky

- Průběžná tvorba „slovníčku“ pojmů
- Audioknihy
- Obrazově / figurálně / graficky vytvořené přehledy věcí, jako doplněk verbálně sdělovaných informací, které budou takto prezentovány v různých modalitách

Úprava prostředí

- Nábytek uspořádán, ať je dostupnost k dítěti co nejsnazší a lze mu pomoci s prací, kdykoli je to nutné
- Usazení na židličkách v dosahu učitelky

3.8.6. Individuální vzdělávací plán (IVP)

- Vychází – ze školního vzdělávacího programu školy
 - ze závěrů speciálně pedagogického vyšetření ŠPZ a závěrů psychologického vyšetření
 - z vyjádření a doporučení odborného lékaře nebo dalšího odborníka, (např. klinického psychologa, klinického logopeda, neurologa, psychiatra), registrujícího pediatra
 - vyjádření zákonného zástupce dítěte, nutný informovaný souhlas
- Stanoví se především na doporučení ŠPZ
- Je vypracován ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem dítěte
- Je vypracován zpravidla nejpozději do měsíce po nástupu/přijetí dítěte do školy, nebo po zjištění speciálních vzdělávacích potřeb dítěte
- Může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeby
- Za zpracování odpovídá ředitelka školy
- Seznámení zákonného zástupce dítěte nebo s IVP provede ředitelka školy/třídní učitelka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem
- Sledování dodržování postupů a vyhodnocování opatření stanovených v IVP plánu provádí ŠPZ, to poskytuje dítěti, škole i zákonnému zástupci dítěte poradenskou podporu.
V případě nedodržování stanovených opatření informuje ŠPZ o této skutečnosti ředitelku školy.
- Je součástí dokumentace dítěte. Je závazným dokumentem pro zajištění speciálních výchovně vzdělávacích potřeb dítěte.

IVP obsahuje:

- a) údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické nebo psychologické péče dítěti včetně zdůvodnění
- b) údaje o cíli vzdělávání dítěte, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění činností, způsob hodnocení
- c) vyjádření potřeby dalšího pedagogického pracovníka nebo další osoby podílející se na práci s dítětem a její rozsah;
- d) seznam kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních publikací a didaktických materiálů nezbytných pro výchovně vzdělávací proces dítěte
- e) jmenovité určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb dítěte
- f) předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu podle zvláštního právního předpisu
- g) závěry speciálně pedagogických, případně psychologických vyšetření.

3.8.7. Asistent pedagoga

Hlavní činnosti

- pomoc dětem při přizpůsobení se školnímu prostředí
- pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti
- pomoc při komunikaci s dětmi, při spolupráci se zákonnými zástupci a komunitou, z níž dítě pochází
- je zaměstnancem školy

3.8.8. Postupy, speciálně pedagogické péče, stimulace, cvičení

Na každé třídě převažuje z výše uvedených postupů ten, který je pro danou třídu (skupinu dětí) nejdůležitější vzhledem k potřebám dětí, realizuje se:

- každodenní individuální i kolektivní péče o řeč v každé třídě, stimulace řečové výchovy, prováděna dechová cvičení, gymnastika mluvidel a jazyka, orofaciální cvičení, rozvíjení rytmu řeči a slovní zásoby,
- individuální řečová stimulace dle pokynů a konzultací klinického logopeda
- zařazována grafomotorická cvičení s používáním trojhranného programu – na každé třídě
- dle pokynů **očního** lékaře jsou prováděna **pleoptická** cvičení, používán přístroj CAM, optotyp, modročervené brýle
- předškolní děti mají možnost navštěvovat **psychoterapii** (skupinovou i individuální), kterou vede a zajišťuje klinická psychologička, která do MŠ dochází pravidelně a provádí s dětmi předškolního věku ze všech tříd skupinovou terapii. Zajišťuje také supervizi a odborné konzultace.

3.8.9. POMŮCKY – kompenzační, speciální, výchovně vzdělávací a didaktické

- obrázkový materiál – demonstrační obrázky, obrázkové knihy, soubory, dětské encyklopedie, časopisy
- kartičky s obrázky, třídění obrázkových předmětů dle různých kritérií
- půlené obrázky, rozstříhané obrázky, trojice obrázků, puzzle – začínat jednoduššími
- tabulky s přehledy tematických celků (např. zvířata – domácí, volně žijící, exotická; ovoce, zelenina...),
- hračky a pomůcky typu puzzle, skládanky, labyrinty, korálky, plastelína, stavebnice, které podněcují motoriku, hmatovou i rozumovou složku (obměňovat, doplňovat)
- hry a hračky podporující zlepšení jemné motoriky (korálky, stavebnice, inteligentní plastelína, keram. hlína)
- sešity na grafomotoriku (Děti a sluníčko, Nauč mě správně psát...)
- pískovnička
- používat materiál, který snadno zanechává stopu (křídly, pastelky, uhel)
- trojhranný program (tužky, pastelky, ořezávatko)
- **logopedický materiál** –
 - logopedické zrcadlo,
 - logopedická literatura, cvičné texty pro logopedii, logopedické kostky, zvukomalebná slova,
 - logopedická pexesa,
 - pomůcky na dechová cvičení, bzučák
- názorné metodické listy, např. Šimonovy pracovní listy (na celkový rozvoj, logopedické cviky, grafomotorická cvičení)
- pracovní listy pro individuální/samostatnou práci se zvětšenými znaky
- nahrávky na CD, na DVD
- lze využít PC a dotykový monitor
- speciální PC programy např. Chytré dítě z www.chytredite.cz
 - Naslouchej a hrej si (www.jablko.cz), Fono, Mentio apod.,
 - nebo www.eshop-rychle.cz/dyscentrum) nebo programy na tabletu.
- didaktické hry např. Logico Piccolo, Logico Primo (www.mutabene.cz)
 - "Hádanky dráčka fráčka; Můj první kviz" z vydavatelství Granna apod.
 - Alexander ze série "Sova moudrá doporučuje" (www.amosek.cz)
 - „Logo 1, 2, 3" (Ravensburger)
- piktogramy
- pomůcky pro rozvoj prostorové orientace a pro tělesnou a pohybovou výchovu,
 - např. odlehčené míče, balanční polokoule, větší gymnastický míč, skákací míč, overball, zdravotní nafukovací míč, pěnové míčky
- padák na psychomotorická cvičení
- pro relaxaci je používán:
 - relaxační bazén s míčky,
 - relaxační pohovka/lehátko, relaxační pytel, relaxační míč a míčky,
 - malé masážní míčky, pouštíme relaxační hudbu, zařazujeme relaxační chvílky
- odborná literatura k problematice

Charakteristika dětí se SVP a jejich péče

Děti s poruchami řeči a péče o řeč

Péče o řeč, rozvoj řečové a jazykové výchovy

v MŠ je realizována denně formou individuální a skupinovou.

Péče o řeč prolíná celou výchovně vzdělávací činností.

Při aktivitách směřujících k získávání, vědomostí a návyků je v popředí sledována z různých aspektů komunikační schopnost každého dítěte.

Naším cílem je rozvoj dítěte, jeho učení, poznání, rozvoj komunikačních schopností a včasná péče o řeč při respektování osobního maxima a individuálních potřeb dětí.

ŠVP PV má vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání, poskytovat speciálně pedagogickou péči dětem s narušenou komunikační schopností.

Je zaměřena na péči o správný vývoj řeči a vytváření podmínek pro přirozený vývoj komunikačních schopností, podporu duševního rozvoje a rozvíjení celé osobnosti dítěte.

Zvýšená potřeba řečové/logopedické intervence vyžaduje úpravu vzdělávacího obsahu i podmínek vzdělávání.

Z logopedického hlediska individuální terapie sleduje převážně zvukovou, obsahovou a gramatickou rovinu jazykového projevu.

Skupinová terapie se zaměřuje rovněž na všechny roviny jazykového projevu s důrazem na uplatnění komunikačních schopností v kontaktu s ostatními, na rozvoj psychických funkcí a sociálních dovedností.

Výchovně vzdělávací cíle péče o řeč směřující k získání klíčových kompetencí – průprava

- naučit se rozumět spisovné řeči
- naučit se souvisle, výstižně a věcně správně vyjadřovat z hlediska slovní zásoby, gramatické správnosti a kultury mluveného projevu. Dosáhnout takové úrovně řeči, která by byla s přihlédnutím k postižení dítěte maximálně shodná s řečí běžného společenského prostředí
- naučit se správně používat mateřský jazyk v běžných situacích
- vzájemným dorozumíváním a sdělováním informací učit se vytvářet, udržovat, pěstovat mezilidské vztahy

Při plnění výchovně vzdělávacích cílů je důležité zabezpečit tyto podmínky

- uplatňování zdravotního hlediska a respektování individuality a potřeb dítěte
- zohlednění druhu, stupně a míry postižení dítěte
- mezioborová spolupráce všech odborníků, kteří o dítě pečují a spolupráce rodičů

Charakteristika péče o řeč/rozvoj řečové výchovy

Péče o řeč má za úkol zlepšení komunikačních schopností dětí tak, aby byly schopny zapojit se do běžného života. Vede k zdokonalení výkonnosti v oblasti postižené funkce řeči. Ve chvílích péče o řeč pracuje učitelka podle individuálního plánu péče o řeč, který je vypracován. Učitelka si zde stanoví cíle a zvolí si vhodné metody k jejich dosažení. Na konci každého pololetí zhodnotí výsledky své práce. Individuální plán péče o řeč schvaluje ředitelka školy a speciální pedagog ze SPC, který rovněž provádí kontrolní šetření. Jako zpětná vazba při hodnocení svých výsledků slouží učitelce např. audio nahrávka řeči pořízená na začátku a na konci školního roku.

Vzhledem k závažným narušením komunikačních schopností je důležité rozvíjet celkovou osobnost dítěte.

Péče o řeč se orientuje nejen na řeč, ale také na rozvoj oblastí:

- zrakové vnímání
- sluchové vnímání
- myšlení
- paměť a pozornost
- jemná a hrubá motorika
- pravolevá a prostorová orientace
- grafomotorika

Důležitou složkou péče o řeč jsou **přípravná cvičení:**

uvolňovací cviky, dechová cvičení, cvičení motoriky mluvidel a hlasová cvičení.

Struktura skupinové řečové terapie:

- úvodní část – dechová a fonační cvičení, artikulační cvičení, rytmická cvičení
- hlavní část – pohybové aktivity, psychomotorická cvičení (rozvíjení zraku, sluchu, hmatu), rozvíjení sociálních dovedností, hrubé a jemné motoriky, koordinace pohybu, orientace v prostoru
- závěrečná část – kresba, grafomotorická cvičení

Péče o řeč dále zahrnuje:

- rozvíjení pasivní a aktivní slovní zásoby – zvukomalebná slova, podstatná jména, slovesa, přídavná jména, zájmena, předložky a ostatní slovní druhy
- rozvíjení gramatické stránky řeči
- rozvíjení sluchově-verbální paměti
- tvorba modelových vět
- samostatná tvorba vět (vyprávění podle situačních obrázků)
- rytmičtění slov a vět
- rozvíjení sluchového a zrakového vnímání

Péče o řeč vede k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí v oblasti komunikace

Komunikativní kompetence – vede k rozvoji souvislého vyjadřování a mluvní pohotovosti.

Dítě se učí hovořit ve větách, vyjadřovat své myšlenky, prožitky a pocity.

Učí se vyprávět, diskutovat, naslouchat druhým a porozumět slyšenému.

Průběžně si rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím.

Kompetence sociální a personální – učí pozitivnímu pohledu na svět i sebe sama, učí se vytvořit si svůj názor a vyjádřit jej.

Kompetence k učení – prostřednictvím logopedické intervence se dítě učí vědomě, rozvíjí se u něj volní vlastnosti a schopnost soustředit se. Dítě se učí sebekontroli a hodnocení svých osobních pokroků.

Kompetence k řešení problémů – učí dítě samostatně zvládat nové situace, zvyšovat sebedůvěru při rozhovoru a řešení nových úloh při komunikaci.

Kompetence občanské – tím, že se dítě učí naslouchat, si současně uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat. Chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu.

Specifika práce s dětmi s narušenou komunikační schopností (NKS), Metodika práce s dětmi s NKS

Opožděný vývoj řeči – prostý

- nemluvnost po 3. roce života (do 1 roku – fyziologická nemluvnost, do 3 let – období prodloužené fyziologické nemluvnosti)
- náprava patří do kompetence logopeda

Projevy:

- dítě nemluví, ukazuje, nemá potřebu mluvit

Vhodné způsoby práce:

- navázání kontaktu a adaptace prostředí
- rozvoj pasivní a aktivní slovní zásoby (rozšiřování oblasti pojmů a poznání) – pohádky, příběhy, obrázky
- rozvoj motoriky mluvidel, dechová a artikulační cvičení
- podporovat mluvní apetit
- využití výrazné mimiky, melodie řeči a gestikulace
- rytmičtění, zpívání, předřikávání říkadél, prstové hrátky atd.
- prohlížení knih, leporel – ukazování
- práce s knihou
- rozvoj soustředění
- rozvoj paměti
- rozvoj jemné motoriky
- rozvoj pohybové koordinace
- navrhnout návštěvu u odborníků (logoped, neurolog, foniater, ORL, psycholog apod.)

Dyslálie (patlavost)

- narušená výslovnost jedné či více hlásek
- důležité odlišit od nesprávné výslovnosti, která je vývojovým jevem
- náprava patří do kompetence logopeda

Projevy:

- nesprávná nebo vadná výslovnost hlásek, vytváří se na jiném artikulačním místě, zaměňuje se za jinou (substituce) nebo ji dítě vynechává (eliminace)

Vhodné způsoby práce:

- správný mluvní vzor
- rozvoj obratnosti mluvidel
- motorika orofaciálních svalů – jazyk, ústa, tváře, patrohltanový uzávěr
- rozvoj fonemického sluchu – sluchové hry, fonace, říkadla, verše, zpívání písní a rytmicizace
- korekce výslovnosti hlásek – vede logoped

Dysfázie

- narušený vývoj řeči, ztížená schopnost verbálně komunikovat až po neschopnost naučit se verbálně komunikovat
- porucha zpracování řečového signálu (jsou zasaženy řečové zóny levé hemisféry)
- náprava patří do kompetence logopeda

Projevy:

- nerovnoměrný vývoj nejen v řeči, ale i v dalších oblastech
- špatná srozumitelnost řeči, problémy s gramatickou stavbou vět
- chudá slovní zásoba
- narušení krátkodobé verbální paměti – dítě nezopakuje slova, věty
- obtíže ve sluchovém rozlišování hlásek
- narušené zrakové vnímání – diferenciací, vyhledávání, v kresbě
- narušení časoprostorové orientace
- špatná hrubá a jemná motorika – obtíže v koordinaci pohybu
- nezralá kresba
- často zkřížená laterálnost
- porucha pozornosti a soustředění – psychomotorický neklid
- obtíže v chování – afektivní záchvaty

Vhodné způsoby práce:

- nutná komplexní péče ve spolupráci s odborníky
- dechová cvičení – správný systém nádechu a výdechu
- rytmizační cvičení – rytmicizace, hry, říkadla, hra na nástroje
- rozvoj hrubé a jemné motoriky, motorika mluvidel, grafomotorika
- rozvoj smyslového vnímání – zrak, sluch, hmat apod.
- rozvoj orientace v čase a prostoru – na sobě, na druhých, v prostoru
- rozvoj paměti, pozornost a myšlení
- rozvoj řeči – podporovat mluvní apetit, aktivní a pasivní slovní zásobu, osvojování slovních druhů, tvorba vět, popis a dějové vyprávění, osvojování gramatické správnosti, nácvik správné výslovnosti
- obsah sdělení je důležitější než výslovnost
- dodržování pravidel, denního režimu
- využití multisenzoriálního přístupu (zapojit více smyslů)
- hledat náhradní postupy, jak s dítětem komunikovat, nechat ho sdělit své přání, forma fotografií, deníku, piktogramů apod.
- chválit, motivovat, povzbuzovat ke komunikaci

Breptavost

- narušení plynulosti řeči, velmi zrychlené tempo, řeč se může stát až nesrozumitelnou
- náprava patří do kompetence logopeda

Projevy:

- zrychlené tempo řeči
- porucha artikulace

- opakování, vynechávání slabik v důsledku tempa řeči
- narušený dechový rytmus
- projevy v neverbálním chování – nejistá gestikulace, impulzivní, roztržité chování, obtíže v naslouchání 2.m

Vhodné způsoby práce:

- pracujeme na správné technice dýchání
- hlasová a artikulační cvičení
- zpomalování tempa řeči (jedinec si své zrychlené tempo řeči neuvědomuje)
- rytmizační cvičení
- zvyšování koncentrace
- nutný trpělivý přístup

Mutismus

- porucha řeči v sociální interakci s neurotickým podkladem
- náhlá ztráta již vyvinuté řeči (nutno odlišit od ztráty řeči v důsledku orgánového poškození – tj. afázie)
- náprava patří do kompetence logopeda

Projevy:

- elektivní mutismus – nemluví výběrově: v nějaké vybrané situaci nebo jen s nějakou vybranou osobou, s ostatními mluví bez potíží
- totální mutismus – po prožití šokové situace (třeba úraz nebo velké psychické trauma)

Vhodné způsoby práce:

- pozvolná adaptace na nové situace a prostředí
- zvolit vhodný výchovný styl
- klidné prostředí a harmonické podmínky
- nenutit do odpovědi (verbálně ani neverbálně)
- komunikovat klidně
- nenásilně vtahovat do činností, chválit, povzbuzovat
- respektovat, že dítě nemluví
- nevystavovat situacím vyvolávajícím úzkost nebo nutnost komunikace
- na jeho spontánní verbální projev nijak neupozorňovat

Dysartrie

- narušená artikulace, jejíž příčinou je poškození nebo porucha centrální nervové soustavy
- nejčastěji se vyskytuje u dětí s DMO
- náprava patří do kompetence logopeda

Projevy:

- ochablost motorických svalů v obličeji
- obtížné ovládnutí čelisti a úst
- oslabená artikulační obratnost rtů, jazyka a tváří
- poruchy dýchání a tvorby hlasu

Vhodné způsoby práce:

- rozvoj a procvičování motorických činností
- rozvoj motoriky mluvidel
- artikulační cvičení – uvolnění, přesnost provedení pohybů
- využití rehabilitačních metod, orofaciální stimulace – pod vedením logopeda a dalších odborníků

Koktavost (balbuties)

- porucha plynulosti řeči projevující se narušením koordinace orgánů dýchacího, fonačního a artikulačního svalstva
- náprava patří do kompetence logopeda

Projevy:

- přerušování plynulosti mluvení
- povrchní, nepravidelné dýchání
- opakování začátků slova – klony
- nemožnost vyslovení první slabiky – tony
- obě možnosti – tonoklony

- různé vsuvky v řeči (hmm, nó, žé apod.)
- narušené neverbální chování – grimasy, tiky, motorický neklid, manipulace s prsty apod.

Vhodné způsoby práce:

- respektování základních etap vývoje dítěte
- úprava narušených sociálních vztahů
- správný a klidný mluvní vzor
- osvojení si vhodné techniky dýchání
- systematický rozvoj vyjadřovacích schopností
- pocit jistoty a bezpečí
- dechová, hlasová a artikulační cvičení
- rytmizační hry a cvičení
- cvičení na podporu motoriky mluvidel
- komplexní péče z řad odborníků – logoped, psycholog, foniatr, neurolog
- jedinec si svoji poruchu uvědomuje, na křavost neupozorňujeme – může vést k logofobii (strach z řeči, nechuť komunikovat)

Specifika práce s dětmi cizinci, Metodika práce s cizinci

integrovat 1–3 děti na třídu

Vhodné způsoby práce:

- zařazovat do her v menších skupinách
- pracovat v menších skupinách nebo individuálně
- vhodná vizualizace např. režimu, činností, míst
- nutná komplexní péče
- správný mluvní vzor
- rozvoj slovní zásoby (pasivní i aktivní), práce s obrázky podle tematických celků – vytvářet slovníček, sešit
- podporovat mluvní apetit
- rytmizační cvičení – rytmizace dle obrázků, 1–3slabičná slova, drobné hříčky, říkadla, hra na nástroje
- zpívání – jednoduché popěvky, doplňování textu, melodizace jedno – až tříslabičných slov
- práce s knihou
- rozvoj smyslového vnímání – zraková a sluchová percepce
- rozvoj orientace v čase a prostoru – na sobě, na druhých, v prostoru
- rozvoj paměti, pozornosti a myšlení
- je možné pracovat s piktogramy

Děti smyslově: zrakově, sluchově postižené

Podle individuálních potřeb je dětem poskytována speciální péče – zejména:

- *prostorová orientace a samostatný pohyb zrakově a sluchově postižených*
- *zraková a sluchová stimulace*
- *práce s optickými pomůckami*
- *logopedická péče*
- *zdravotní tělesná výchova*

Podle stupně postižení bude požadována přítomnost asistenta pedagoga/osobního asistenta, který bude pomáhat dítěti přizpůsobení ve školním prostředí, bude pomáhat učitelům při komunikaci s dítětem, pomáhat při komunikaci dítěte s ostatními dětmi a také při komunikaci školy s rodiči postiženého dítěte.

Při vzdělávání převážně pomocí ZRAKU

Podle vyhlášky č. 27/2016 Sb. jsou podpůrná opatření poskytovaná dítěti v těchto oblastech: metody výuky, úprava obsahu vzdělávání, organizace výuky, hodnocení, intervence, pomůcky.

Děti, které se vzdělávají pomocí zraku, budou potřebovat většinou podpůrná opatření v nižších stupních podpory, tj. s podpůrnými opatřeními prvního až třetího stupně. Smyslem této podpory je vytvoření takových podmínek pro zrakové vnímání, aby se děti mohly účastnit činností v běžné třídě a plnit RVP PV v téměř plném rozsahu.

Některé děti potřebují zařadit do denního programu individuální činnosti směřující k rozvíjení zrakového vnímání a cvičení ostatních smyslů ke kompenzaci omezených zrakových funkcí.

S tím úzce souvisí i cvičení pohybových dovedností a stereotypů (dýchání, správné sezení apod.), rozvoj komunikačních dovedností, prostorové orientace, rozvoj intermodality (spolupráce smyslů) a seriality (správné pořadí, řazení běžných činností), rozvoj grafomotorických dovedností a podpora koncentrace pozornosti.

Využíváme takových **metod výuky**, které podporují aktivitu dítěte, volíme vhodnou motivaci k činnostem a využíváme multisenzorický přístup. Tam, kde je to možné, využíváme pro podporu názoru přímo jednotlivé předměty a situace, méně obrázků. Všechny obrázky nejsou pro dítě se zrakovým postižením „dobře čitelné“. Platí, že nejvhodnější jsou obrázky malované výraznými barvami, konturované bez množství detailů (typ: Josef Lada).

Obsah vzdělávání se snažíme upravovat co nejméně, řídíme se metodickými doporučeními SPC.

Organizace výuky se dotknou pouze drobné úpravy, tj. denní zařazení asi 10–20 minut individuální péče dle doporučení SPC. Pro některé děti se zrakovým postižením bude vhodné zvolit a připravit konkrétní pracovní místo v prostoru třídy se zvedací pracovní deskou a vhodným osvětlením.

Hodnocení výkonů dítěte bychom neměli provádět izolovaně od jevů, které mohou výkon objektivně ovlivnit (změny v rodině, aktuální zdravotní stav, psychická pohoda). Už v předškolním období učíme děti sebehodnocení jako nástroj pro regulaci vlastního jednání a chování.

Hodnocení je významným nástrojem motivace, mělo by však být objektivní, tj. nechválit pouze proto, že se jedná o dítě se zrakovým postižením.

Intervence se řídí metodickými doporučeními SPC. Jsou velmi důležitým podpůrným opatřením, které může zahrnovat velmi širokou oblast. Často se jedná o intervenci mimo běžnou řízenou činnost v mateřské škole a je zde tedy velmi nutná úzká spolupráce s rodinou dítěte. Podle potřeb dítěte zařazujeme navíc rozvoj jazykových kompetencí, rozvoj specifických dovedností a poznávacích funkcí, posilování sluchové a zrakové percepce, nácvik sebeobslužných dovedností, nácvik sociálního chování.

Pomůcky můžeme rozdělit na didaktické, speciální didaktické a rehabilitační.

K didaktickým pomůckám řadíme pomůcky používané běžně pro rozvoj smyslů, jemné motoriky (stavebnice, mozaiky, vkládačky, dětské hudební nástroje, korálky, voskovky, barevné papíry, modelovací hmoty aj.)

Ke speciálním didaktickým pomůckám můžeme zařadit ozvučené míče, ozvučené hračky, pomůcky pro zjemňování hmatu – třídění, navlékání apod.

Pro děti pracující zrakem bývají základní rehabilitační pomůckou brýle, které je nutné nosit dle doporučení lékaře i při pohybových činnostech. Brýle je vhodné upevnit gumičkou, aby nepadaly.

Mnohým dětem je předepsána lékařem okluze (dítě nosí okluzor, tj. klapku na oko), která je neúčinnější v dopoledních hodinách při řízené činnosti v MŠ.

Některé děti mohou využívat doporučené speciální optické pomůcky (dalekohledové systémy, lupy). V předškolním věku se učí především tyto pomůcky používat – metodicky zajistí SPC.

Specifika komunikace s dětmi s lehčím stupněm postižení

Do této skupiny zařadíme ty děti se zrakovým postižením, které jsou schopny užívat ke komunikaci zrak.

Komunikace verbální – je velmi důležitým doplňkem vnímání zrakově. Cíleně je třeba dětem rozšiřovat slovní zásobu, vysvětlovat neznámé pojmy, popisovat realitu. Řeč není v tomto případě pouze komunikačním prostředkem, ale stává se důležitým prostředkem poznávání. Doplňuje a opravuje nedostatečné a nepřesné vjemy zrakové. Je třeba si uvědomit, že zrakové vjemy u dětí, které se se zrakovou vadou narodily, jsou nepřesné, zkrácené, aniž to sám jedinec se zrakovým postižením vnímá. Děti vidí, ale nevědí, co přesně mají vidět. Nemá proto význam otázka: „vidíš to?“ např. při pozorování koně v ohradě, nápisu na domě, tvaru střechy atd. Podobná pozorování vždy doplňujeme slovním popisem, případně prohlídkou obrázku, modelu aj., nejlépe s možností zapojit do pozorování i hmat. Nejedná-li se o jedince se souběžným postižením více vadami, bývají expresivní a receptivní schopnosti jedince s postižením zraku na běžné, případně vyšší úrovni. Nijak nápadně jiné nebývá ani porozumění abstraktním pojmům.

Komunikace neverbální – je u dětí se zrakovým postižením v některých složkách výrazně omezena, jiné složky nabývají proti intaktním důležitého významu.

Při využívání mimiky a gestiky je hlavním zdrojem informací zrak. V případě omezeného zraku je omezen přenos informací pomocí mimiky i gestiky. Tento fakt má několik specifických dopadů na komunikaci dětí se zrakovým postižením.

a) Dítě se nenaučí nápodobou mimická gesta využívat, jeho obličej je „bez výrazu“.

b) Gesta vidícího dítěte může vidět nepřesně, může docházet k neporozumění.

c) Při komunikaci s vidícím dítětem může dojít k nepochopení v sociální interakci

Haptika (vnímání hmatem) je důležitým doplňkem při poznávání, může být důležitým doplňkem i při komunikaci. Při komunikaci v mateřské škole je vhodné haptickými prostředky (položít ruku na rameno, uchopit za ruku apod.) doplnit otázku nebo příkaz (verbální komunikace). Dítě se zrakovým postižením nemusí „hádat“, zda otázka byla určena jemu, či někomu jinému ve skupině.

Specifika komunikace se žáky s těžším stupněm postižení

Do této skupiny osob řadíme žáky, kteří zrak k získávání informací a komunikaci nemohou využívat nebo ho využívají minimálně (nevidomí, prakticky nevidomí, osoby s těžce slabým zrakem).

Komunikace verbální – řeč a jazyk je základním prostředkem komunikace. Při chybějícím zraku nahrazuje verbální komunikace učení nápodobou (sociální kontakt, pohybové dovednosti, sociální chování).

Verbální komunikace je u dětí s těžkým zrakovým postižením důležitou pomůckou i při orientaci v neznámém prostředí. Verbálně předávané informace přispívají k správnému psychomotorickému rozvoji dítěte a musí do jisté míry nahradit smyslovou zkušenost. Verbální dovednosti mají tedy pro děti s těžkým zrakovým postižením kompenzační význam. U dětí s těžkým zrakovým postižením se někdy setkáme s tím, že neznají (nechápu) obsah používaných slov a pojmů. Dochází k tzv. verbalismu nevidomých.

Výrazně specifická je komunikace verbální v psané podobě. Cíleně rozvíjíme u dětí s těžkým postižením zraku v předškolním období funkční jemné svalstvo ruky a vnímání hmatem prsty pro následný výcvik čtení a psaní Braillovým písmem.

Komunikace neverbální – Vnímání (komunikace) hmatem – **haptika** je základním poznávacím prostředkem. Vnímání hmatem je kvalitativně i kvantitativně odlišné od vnímání zrakově.

Při vnímání hmatem postupujeme od částí k celku, protože mnoho věcí nelze vnímat hmatem najednou, některé nelze hmatem poznávat vůbec. Hmatové vnímání je časově náročnější, uplatní se hmatová paměť, myšlení, je nutné koncentrovat pozornost. Na rozdíl od zraku, kterým vnímáme na dálku, můžeme hmatem vnímat pouze předměty, které máme ve svém haptickém prostoru určeném rozpaženými pažemi.

Komunikaci hmatem uplatňujeme při komunikaci s nevidomými často pro navázání kontaktu – podávání rukou při pozdravu, držení se za ruku při doprovázení nevidomého dítěte, položení ruky na ruku nebo na rameno nevidomého dítěte při individuální práci ve škole.

Specifika práce s dětmi se SLUCHOVÝM postižením

Pro výchovu a vzdělávání dítěte se sluchovým postižením předškolního věku, které je zařazeno do mateřské školy pro děti „hlavního vzdělávacího proudu“, je nezbytné vytvořit takové podmínky, které by co nejlépe stimulovaly jeho kognitivní, emocionální i psychosociální vývoj.

Vzhledem k tomu, že dítě se sluchovým postižením má příjem informací limitován redukcí až absencí auditivních vjemů, je třeba vývoj struktur nezbytných pro sociální chování, edukační mechanismy a především transfer informací nutných pro celkový rozvoj stimulovat alternativními způsoby.

V integrovaných podmínkách je v práci s dětmi primární odezírání mluvené řeči, které je limitováno nejen charakterem kinémů – faciálních obrazů jednotlivých hlásek, z nichž některé jsou velmi podobné a v některých případech téměř nerozlišitelné, ale zejména aktuální schopností dítěte spojit si pohyby úst s významem mluvených slov.

Důležité jsou především podpůrné složky odezírání, k nimž patří především neverbální projevy.

Nejvíce informací přijímají děti se sluchovým postižením z tváře prostřednictvím mimiky a pohledů očí, pochopení usnadňují také přirozené posunky a doprovodná gestikulace k obsahu.

Kromě dostatečně intenzivního světla, které by vždy mělo dopadat na tvář toho, kdo mluví, je třeba:

- mluvit na dítě jen při funkčním zrakovém kontaktu,
- mluvu viditelně doprovázet mimickými projevy, které dítěti velmi usnadní identifikaci významu sdělení,
- při dorozumívání využívat gesta nezbytná pro potvrzování porozumění a zahájení nebo ukončení komunikace (nejčastější je navazování kontaktu zrakem a hmatem),
- používat gesta jako symboly s přesnými verbálními výrazy, které mohou vytvořit samostatný dorozumívací prostředek (např. pro vyjádření ano/ne, dobře/špatně užít pohyby hlavy, rukou, prstů), a užívat přirozené posunky pro vyjádření jednoduchých činností,
- počítat s tím, že pro dítě může být obtížné rozdělovat pozornost mezi učitelku a předmět, s nímž je při dorozumívání manipulováno, pro funkční komunikaci je nezbytné, aby v zorném poli dítěte byla tvář učitelky i předmět,
- akceptovat aktuální dobu, po níž je dítě schopno se soustředit,
- zpomalit tempo řeči, dělat výraznější pauzy mezi slovy, minimalizovat souvětí,
- při dorozumívání mluvenou řečí dbát na to, aby dítě zachytilo především první slabiku slova, protože u ní zpravidla nedochází k artikulační deformaci, a tudíž je pro pochopení celého slova důležitá,
- počítat s tím, že se hůře identifikuje krátké slovo, při delším slově je možné využít kombinační schopnosti dítěte, slovo si domyslí podle části, které porozumělo,
- zvážit redukcii mluveného projevu z hlediska množství informací i užitých jazykových prostředků, vhodné je odkazovat pouze k věcem, které jsou v bezprostředním okolí dítěte,
- zrakové vnímání jako základní způsob předávání informací je možné procvičovat prostřednictvím rozlišování tvarů, určování rozdílů, identifikace dvojic lišících se v jednom parametru, sestavování celků z částí atd.

U dětí se sluchovým postižením je kromě činností (které jsou vázány na předávání informací především verbálním způsobem) i řada aktivit vyžadujících dosažení určité úrovně pohybových dovedností a podporujících rozvoj manipulačních a pracovních činností.

Dosažení očekávaných výstupů je možné pouze za předpokladu, že dětem, které preferují zrakové vnímání, bude zadání stanovených úkolů vždy názorně demonstrováno, tak, aby dítě mělo všechny dostupné informace, které by mu zajistily podmínky pro vlastní kreativitu a umožnily samostatnou činnost.

Pokud má dítě **sluchadlo** nebo **kochleární implantát**, je vždy třeba přesvědčit se o jejich funkčnosti. U sluchadla je potřeba zkontrolovat úroveň intenzity jeho výkonu, příliš velké zesílení může u dítěte vyvolat negativní reakci, příliš slabý výkon neumožní dítěti příjem informací. Nezbytné je také umístit ušní tvarovku do boltce tak, aby nedocházelo ke zpětné akustické vazbě projevující se nepříjemným pískáním sluchadla, které znemožňuje poslech.

U dětí se sluchovým postižením třeba zvolit adekvátní modifikaci cílů souvisejících především s jazykovým vyučováním a získáním požadované jazykové kompetence. Je však nezbytné vybavit dítě se sluchovým postižením v integrovaných podmínkách souborem funkčních vědomostí, dovedností a návyků, které mu umožní získat klíčové kompetence, vždy však s ohledem na aktuální možnosti konkrétního dítěte limitované hloubkou jeho sluchové vady, dobou, kdy vada vznikla, kognitivními předpoklady, kvalitou dosavadní péče atd.

Děti s poruchami CHOVÁNÍ,

děti s poruchami pozornosti a vnímání (děti s poruchou učení a chování)

Děti hyperaktivní, kteří nerespektují některé normy společenského chování, jsou nepřizpůsobiví, impulsivní a snadno unavitelní.

V procesu vytváření klíčových kompetencí nutné klást zvýšený důraz na samostatné rozhodování, kritické myšlení, jednání bez podléhání manipulacím a výchovu k práci a ke spolupráci.

Učitelka musí s dětmi stanovit přesná pravidla chování a způsob komunikace.

Specifika práce s dětmi s ADD a ADHD

Metodika práce s dětmi s ADD

- ADD – porucha pozornosti – hypoaktivita
- drobné organické poškození mozku (dříve lehká mozková dysfunkce)

Projevy:

- špatná koordinace pohybu, hrubá a jemná motorika, grafomotorika – pomalý
- potíže se sebeobsluhou – zdlouhavé oblékání, bývá obvykle poslední
- špatně se soustředí, pouze krátce, pomalé pracovní tempo, špatná rytmizace – vytleskávání, nepamatuje si, co probíhalo v MŠ
- často potíže s jídlem – vybíravé, jí dlouho – pomalu
- kresba – jednoduchá, nedokončená; netrefí se k sobě, když kreslí tvary
- poruchy pozornosti – často nevnímá, neslyší, hledí do prázdna, nejisté, úzkostné
- občas poruchy řeči – opožděný vývoj řeči
- nevyžaduje pozornost – neviditelné, „kam ho posadíte, tam ho najdete“

Vhodné způsoby práce:

- klidné, podnětné prostředí, vybrané pomůcky, stále motivovat a povzbuzovat, střídat činnosti; mělo by vědět, co jej čeká – vizualizace režimu dne = pravidelné neměnné opakování činností
- dávat stručné instrukce, požadavky, podporovat v činnostech, pracovat v menších skupinách, zapojovat do kolektivu
- trpělivost, povzbuzení, pochvala, motivace – aktivizovat
- nedopustit, aby se dítě naučilo něco špatně, zaměstnat práci – důležitá je společná práce
- činnosti krátkodobé = trénování pozornosti
- zabránit pocitu méněcennosti = mít rád, respektovat
- nesoutěžit – pocity strachu a úzkosti
- zrychlovat pracovní tempo, pracovní činnosti vždy dokončit, důležitá je kontrola a splnění úkolů – chyby odstranit

Metodika práce s dětmi s ADHD

- ADHD – porucha pozornosti s hyperaktivitou
- drobné organické poškození mozku (dříve lehká mozková dysfunkce), bývá u dětí nedonošených apod., od začátku je potřeba vedení odborníkem

Projevy:

- zvláštní držení těla, často chůze po špičkách, špatně spí, noční děsy
- nevydrží v klidu, je zbrklé
- soustředí se pouze krátce, stále se vrtí, poklepává nohou, špatná rytmizace vytleskávání, nepamatuje si, co probíhalo v MŠ
- často potíže s jídlem – vybíravý, jí málo
- kresba – vše padá, netrefí se k sobě, když kreslí tvary
- poruchy myšlení, emočního a sociálního chování
- občas poruchy řeči – opožděný vývoj řeči, vlastní tvary slov
- vynucuje si pozornost
- kladně – ubezpečování „To je správně!“
- záporně – vyrušuje, šaškuje (předcházet)

Vhodné způsoby práce:

- klidné, nerušivé prostředí, omezit počet předkládaných pomůcek, střídat činnosti, mělo by vědět, co jej čeká – vizualizace režimu dne (piktogramy)

- dávat stručné instrukce, požadavky, nepodporovat ve špatných činnostech, pracovat v menších skupinách, předcházet konfliktům
- **netrestat**, trpělivost, povzbuzení, pochvala – ale adekvátní, pomazlení, pohazení, nepřiměřené chování – zachovat klid
- nedopustit, aby se dítě naučilo něco špatně, zaměstnat práci – důležitá je společná práce
- krátkodobé činnosti – trénování pozornosti
- zabránit pocitu méněcennosti – mít rád, respektovat
- nesoutěžit – hlídat mimiku obličeje
- pracovní činnosti vždy dokončit, důležitá je kontrola a splnění úkolů – chyby odstranit
- zklidnění – dívání z očí do očí a dotyk
- bezpečné – na ramena, mezi lopatky, na bedra, na sternum (prsí kost)
- nebezpečné – vnitřní strana paží, temeno hlavy, krk, od prsí kosti až po kolena = znamená dominanci

Děti s AUTISMEM

Metodika práce s autisty

- práce s těmito dětmi patří do rukou speciálního pedagoga, nutnost správné diagnostiky
- závažná porucha dětského mentálního vývoje, která se vyznačuje určitými specifiky v projevech, vyžaduje odlišné přístupy, možnost vyššího výskytu problémového chování

Projevy:

- v sociální interakci (sociální dovednosti uplatňované vůči blízkým i cizím lidem a vrstevníkům)
- ve verbální i neverbální komunikaci (potíže v oblasti řeči a omezená gesta a mimika)
- v představitosti (hra, používání předmětů, neschopnost pružně reagovat)

Druhy:

- dětský autismus (nízkofunkční, vysokofunkční), Aspergerův syndrom, atypický autismus, dezintegrační porucha

každé jednotlivé dítě je individualita (přizpůsobit práci)

Vhodné způsoby práce:

- vizualizace – obrazové ztvárnění
- struktura prostoru – za pomoci vizualizace
- struktura času – denní režim znázorněn obrázky
- nácvik pracovních dovedností – používání procesuálních schémat
- nácvik sociálních dovedností – rozklad jednoduchých vzorců chování, neměnná pravidla atd.
- nácvik komunikace – zrakový kontakt a ukazování, popřípadě alternativní komunikace, např. Boardmaker, VOKS
- nácvik hry – postupy dle procesuálních schémat (návodů), např. stavebnice, společenské hry
- strukturované učení – krabicové úkoly
- odměnový systém – slouží i jako motivace
- procesuální schémata – k nácviku a přehlednosti, srozumitelnosti jednotlivých činností – např. mytí rukou, oblékání apod.

Děti TĚLESNĚ postižené

Je prováděna zdravotní tělesná výchova, bráno na zřetel omezení ve výtvarné výchově, pracovních činnostech...

Protože škola není bezbariérová, je nutná přítomnost asistenta, který bude pomáhat dítěti při přizpůsobení se školnímu prostředí, bude pomáhat učitelkám při komunikaci školy s takovýmto dítětem, pomáhat při komunikaci dítěte s ostatními dětmi a také při komunikaci školy s rodiči dítěte. Učitelka by měla děti na přítomnost postiženého kamaráda předem připravit, stanovit pravidla chování a způsob komunikace.

Děti s MENTÁLNÍM postižením, s mentální retardací (MR)

Pro toto postižení je charakteristická snížená úroveň rozumových schopností, tedy inteligence.

Inteligence je schopnost uvědomovat si podstatné vztahy mezi věcmi a využívat jich při řešení nově vzniklých problémů.

Mentální postižení je poruchou trvalou, přestože vhodným působením výchovně-vzdělávacích a terapeutických vlivů, může docházet ke zlepšení.

Projevy mentálního postižení zahrnují sníženou schopnost učení, myšlení, orientace v určitém sociálním prostředí, schopnost učit se z minulých zkušeností, v neposlední řadě jsou patrné odlišnosti v oblasti řeči, motivace a emocionality, vlastností či motoriky.

Ve výchovně vzdělávacím procesu se klade důraz na názornost a časté opakování naučeného, a to především spojením nově osvojené činnosti s praktickou aktivitou, společným zapojením co nejvíce smyslů (např. děti se učí poznávat ovoce, a tak jdou do obchodu, kde se nakoupí, a společně pak jednotlivé ovoce ochutnávají). Předškolní vzdělávání dětí s mentálním postižením je založeno na spolupráci rodiny a předškolního zařízení. MR může být stanovena pouze do dvou let života dítěte, po druhém roce věku dítěte hovoříme o přítomných obtížích jako o demenci.

Z pohledu lékařských věd dochází k definování a následné diagnóze mentální retardace stanovením inteligenčního kvocientu pod 70. Dle stupně závažnosti se pak podle Mezinárodní klasifikace nemocí dále rozlišuje:

F 70 Lehká mentální retardace (IQ 69–50)

F 71 Středně těžká mentální retardace (IQ 49–35)

F 72 Těžká mentální retardace (IQ 34–20)

F 73 Hluboká mentální retardace (IQ 19 a níže)

F78 Jiná mentální retardace – u daného dítěte jsou intelektové schopnosti prokazatelně výrazně snížené a mentální retardace je u něj zřejmá, avšak vzhledem k těžkému kombinovanému postižení, poruchám chování či poruchám autistického spektra není možné zrealizovat spolehlivé vyšetření

F 79 Nespecifikovaná mentální retardace – intelektové schopnosti dítěte jsou výrazně snížené, ale pro nedostatek informací nelze daného jedince zařadit do některé z výše uvedených kategorií

Dále se ještě přidává kód charakterizující přidružené obtíže v rámci chování, kdy:

0 znamená žádné či minimální problémy v chování.

1 představuje výrazné obtíže v rámci chování. (Valenta – Müller, 2010)

Z hlediska speciální pedagogiky, která zdůrazňuje individualitu každého jedince, členění osob do těchto kategorií pouze podle výše uvedené kategorizace nestačí.

Přidává se i míra sociálního uplatnění a praktické orientace v každodenním životě s ohledem na budoucnost člověka s mentálním postižením.

Mentální postižení je vnímáno jako širší pojem než označení mentální retardace a jde o zastřešující termín pro snížení inteligence na rozličném etiologickém podkladě. Mentální postižení v sobě zahrnuje jedince s IQ nižším než 85.

Jako demence je označován takový stav, kdy k poruše inteligence došlo po druhém roce života (do věku dvou let vzniká mentální retardace).

Děti s více vadami

Kombinované postižení (označované také jako kombinovaná vada, vícečetné postižení nebo multihandicap) je takové postižení, kdy se u jednoho jedince vyskytují dva a více druhů postižení.

Jde o kombinace různých druhů, forem a stupňů postižení.

Mezi kombinované postižení řadíme například hluchoslepotu, dětskou mozkovou obrnu, poruchy autistického spektra (v literatuře je naleznete i jako samostatnou skupinu) či různé kombinace mentálního, tělesného a smyslového postižení.

Patří sem řada syndromů, jako Downův syndrom, Prader Willi syndrom, Angelmanův syndrom, Aper syndrom, Velo-kardio-faciální syndrom, Williamsův syndrom, Edwardsův syndrom, Usher syndrom, CHARGE, fetální alkoholový syndrom a mnoho dalších.

Jedinci s kombinovaným postižením s převahou mentálního postižení se projevují rigidním chováním, mohou mít sklony k úzkosti a jsou závislí na péči druhé osoby.

Objevují se u nich nedostatky ve vývoji „já“, opožděný psychosexuální vývoj, impulzivnost, hyperaktivita nebo hypoaktivita, neudržování zrakového kontaktu, někdy imobilita.

Špatně se adaptují na neznámé prostředí, na změny, mají sníženou paměť.

Dalšími příznaky jsou omezená potřeba zvědavosti, preference podnětového stereotypu, pasivita, opožděný rozvoj myšlení a narušený vývoj řeči (řeč se nevyvíjí vůbec nebo se vyvíjí pouze omezeně).

Při komunikaci s osobou s kombinovaným postižením můžeme využít komunikaci pomocí reálných předmětů (popřípadě charakteristických částí předmětů).

Princip je obdobný jako u komunikace pomocí obrázků, fotografií či piktogramů.

Reálné předměty jsou méně abstraktní než obrázky, umožňují osobám s kombinovaným postižením lepší pochopení výměny informací.

Nevýhodou je, že zobrazují pouze konkrétní předměty, ale není jimi možné vyjádřit abstraktní pojmy.

Bazální komunikace je vhodná pro osoby, které se nemohou kvůli svému handicapu dorozumět pomocí žádného jiného systému alternativní a augmentativní komunikace (AAK).

Jde o komunikaci na základní úrovni, jež se uskutečňuje pomocí doteku, vůně, zvuku, chuťovými vjemy, změnou polohy a jinými chemicko-fyzikálními podněty působícími na smyslové orgány.

Sdělení informací se děje i pomocí mrkání (mžikání) očima, sténáním, stereotypními pohyby, motorickým neklidem nebo změnou tepové a dechové frekvence.

Koncept Bazální stimulace® pracuje právě s těmito druhy komunikace.

Stimuluje tělo pomocí **somatické** stimulace, která zprostředkovává vjemy z vlastního těla, vnímání tělesného schématu. Somatická stimulace může být zklidňující, povzbuzující nebo neurofyziologická (u klientů s poruchami hybnosti na jedné polovině těla). Další stimulací je stimulace vestibulární, jež je vhodná u klientů s omezenou pohybovou aktivitou, kteří si sami nemohou změnit polohu.

Vibrační stimulace vyvolává vjemy z kožních receptorů a receptorů hluboké citlivosti, vibrace poskytují intenzivní vjemy z celého těla.

Stimulace **zraková** poskytuje množství různých barevných a světelných podnětů, už jen změna prostředí stimuluje zrak dítěte. Vzhledem k tomu, že je osoba s těžkým kombinovaným postižením málo zvědavá a pasivní v přijímání podnětů, je na nás, kolik jí takových podnětů poskytneme my.

Sluchová stimulace je důležitá pro navázání a udržení kontaktu (stejně jako zraková, viz zrakový kontakt), pro rozvoj myšlení a komunikace. Realizuje se prostřednictvím řeči (vyprávění, předčítání), hudby (poslech, hra na hudební nástroj) a zpěvu (poslech, zpěv). Dále je využívána stimulace čichu a chutě.

V neposlední řadě existuje stimulace **taktilní** pomocí doteku, tlaku, napětí, chladu, tepla, lechtání.

Jakákoliv stimulace vybízí osobu s kombinovaným postižením k reakci, k nějaké odezvě, tím se uskutečňuje výměna informací – my dáme impuls, osoba reaguje a dává nám najevo, zda podnět přijala a zda byl příjemný, nebo nepříjemný.

Specifické metody a techniky pomáhající dětem s kombinovaným postižením získat poznatky o okolním světě a o sobě samém

Následující techniky a metody práce spadají spíše do léčebné rehabilitace, ale vzhledem k tomu, že osoba s kombinovaným postižením se při nich učí něco nového, tedy získává nové poznatky o svém těle i okolním světě, učí se změnit polohu a vytrvat v ní a komunikovat a přijímat nové podněty, předkládáme výčet těchto metod, zaměřené na vzdělávání osob s kombinovaným postižením.

Vojtova metoda reflexní lokomoce

Je jednou z nejpoužívanějších fyzioterapeutických metod diagnostiky a terapie hybných poruch zejména u dětí, nevylučuje se i použití u dospělých. Vojtova metoda pracuje s faktem, že v centrálním nervovém systému máme geneticky zakódované motorické vzory. Pomocí přesně lokalizovaných bodů na těle, které se stlačují, se vyvolá určitý reflexní pohyb (plazení, otáčení ze zad na břicho), opakovaným vyvoláním těchto pohybů si „pacient“ fixuje správný pohybový vzor.

Bobath koncept

Jde o neurovojovojovou terapii určenou zejména dětem s dětskou mozkovou obrnou, ale i dětem s jiným neurologickým onemocněním a dospělým po cévních mozkových příhodách. Techniky vycházející z Bobath konceptu se zaměřují na stabilizaci svalového tonu, tím usnadňují provedení pohybu. Terapeut neučí správné pohyby, ale dělá vše pro to, aby klient mohl pohyb sám správně provést. Terapeut se snaží inhibovat (tlumit) patologické pohyby a podporovat pohyby správné. Bobath koncept je, mimo jiné, velice účinný v oblasti poruch polykání, nácvičku příjmu potravy a dále v polohování a manipulaci (handlingu) osob s těžkým kombinovaným postižením.

Orofaciální regulační terapie

Tato terapie se zaměřuje na reflexní stimulaci hybnosti v orofaciální oblasti (v oblasti úst a obličeje), je určena osobám s neurologickým onemocněním s projevy hypotonie (často u dětí s Downovým syndromem). Využívá tlak, tah a vibraci v obličeji. Zlepšuje orientaci v dutině ústní, orientaci jazyka, vnímání změny polohy jazyka, aktivizaci sání a polykání, úpravu funkce žvýkacího svalstva, rovnováhu svalového napětí a rovnovážné postavení čelistí a hlavy, zlepšuje dýchání, zmírňuje skřípání zubů.

Synergická reflexní terapie

Jde o podpůrnou metodu, kterou může provádět fyzioterapeut i speciální pedagog, zvyšuje účinek dalších rehabilitačních metod (Bobath, Vojta). Využívá prvků z akupresury, reflexních masáží končetin a zón na hlavě, myofasciálních technik, korekce patologického držení páteře a končetin, chiroterapie, manipulace a mobilizace. Synergická reflexní terapie je vhodná pro osoby s dětskou mozkovou obrnou (DMO), Downovým syndromem, po cévních mozkových příhodách, s vadným držetím těla, v apalickém syndromu (vegetativním stavu) a pro osoby s hybným postižením v kombinaci s dalším postižením.

Snoezelen

Jde o speciálně upravené prostředí (místnost), které slouží ke stimulaci smyslů a je vhodné pro aplikaci bazální stimulace, k relaxaci, k muzikoterapii, k logopedii; jedná se o podpůrnou edukační metodu, volnočasovou aktivitu a terapeutickou metodu. Pro děti s kombinovaným postižením je velice vhodná, je ale nutné dodržet určitá pravidla při jejím sestavování. V místnosti se používají různé vůně, různé druhy hudby a zvuků, různá světla a osvětlení místnosti, pomůcky a hračky pro hmatovou stimulaci, polohovací pomůcky vhodné k relaxaci, vodní lůžka, hudební nástroje, vibrační plošiny – záleží na cíli terapie. Ve větších zařízeních pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením dnes místnost snoezelen najdeme.

Děti se sociálním znevýhodněním

Pro úspěšné vzdělávání dětí z kulturně odlišného, a s tím i mnohdy spojeného sociálně znevýhodňujícího prostředí, je nejdůležitějším činitelem především učitelka, která děti i jejich rodinné prostředí zná, dovede volit vhodné přístupy a vytvářet ve školce příznivé společenské klima.

Škola musí využívat výchovně vzdělávací postupy vhodné pro rozmanité styly dětí a různé způsoby organizace procesu, plánovat proces tak, aby vycházela ze zájmů, zkušeností a potřeb dětí různých kultur, etnik a sociálního prostředí.

Pozornost je třeba věnovat osvojení českého jazyka, ale i seznámení s českým prostředím, jeho kulturními zvyklostmi a tradicemi a zajistit možnost získávat v průběhu docházky i takové informace, které jim umožní vybírat si z nich prvky pro budování své vlastní identity. K tomu je potřebné doplnit vzdělávací obsah specifickými materiály o historii, kultuře a tradicích jejich národnosti.

V případě **Podmínek vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami**

a **Podmínek pro vzdělávání dětí nadaných** jsou tyto podmínky zadány podle skutečnosti.

Vychází se z kapitoly 8.3 *Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními* v RVP PV:

„Při vzdělávání dítěte s přiznaným podpůrným opatřením upravuje podmínky podle aktuálních potřeb.

Mateřská škola má kontaktní osoby na ŠPZ, které využívá ke konzultaci a spolupráci na úpravě podmínek.“

3.9. Podmínky vzdělávání dětí nadaných

MŠ je povinna vytvářet ve svém školním vzdělávacím programu a při jeho realizaci podmínky k co největšímu využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání dětí nadaných.

V předškolním věku dítě prochází obdobím nerovnoměrného a skokového vývoje, mnohdy je těžké odlišit při identifikaci nadání dítěte od akcelerovaného vývoje v určité oblasti. Dítě, které vykazuje známky nadání, musí být dále podporováno.

Vzdělávání dětí probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

Mateřská škola je povinna zajistit realizaci všech stanovených podpůrných opatření pro podporu nadání podle individuálních vzdělávacích potřeb dětí v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory.

3.10. Podmínky vzdělávání dětí od 2 do 3 let

Předškolní vzdělávání lze organizovat pro děti od dvou let věku.

Rámcové cíle a záměry vzdělávání, obsažené v RVP PV, jsou vhodné i pro vzdělávání¹ dětí od dvou do tří let.

Je však nezbytné uvědomovat si specifika, související s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dítěte.

Dvouleté dítě projevuje velkou touhu po poznání, experimentuje, objevuje. Poznává všemi smysly. Vymezuje se vůči ostatním, osamostatňuje se, bývá silně egocentrické. Neorientuje se v prostoru a čase, žije přítomností a situacemi, které ji naplňují. V pohybových aktivitách je méně obratné. Proti starším dětem má výrazně méně zkušeností. Rozdíly v jednotlivých oblastech vývoje dětí tohoto věku jsou velmi výrazné.

Pro dvouleté dítě je zařazení do mateřské školy nejčastěji první sociální zkušeností mimo širší rodinu. Obvykle se projevuje silnější potřebou vazby na dospělou osobu. Poznává nové vzorce chování dospělých i vrstevníků, vymezuje si vlastní prostor, přijímá vymezené hranice a nové role. Učitel zastává velmi významnou pozici, stává se zástupcem rodiče, jistotou a oporou dítěte v běžném dění i v budování vztahů s vrstevníky.

Dvouleté děti se nejvíce učí nápodobou, situačním učením, vlastním prožitkem a především hrou. Často vyžadují opakování činností, potřebují pravidelné rituály, zpravidla udrží pozornost jen velmi krátkou dobu. Podmínkou úspěšné pedagogické práce je citlivé přizpůsobování organizace se střídáním nabídky činností, trénováním návyků a praktických dovedností, ponecháním co největšího prostoru pro volné hry a pohybové aktivity.

Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let

Předškolní období je zásadní pro utváření celoživotních návyků, respektování pravidel a norem. Ve věku dvou let je dítě zpravidla připraveno tyto aspekty rozeznávat a přijímat. Pokud se v mateřské škole vzdělávají děti mladší tří let, je nutné zajistit kromě požadavků vymezených v kapitole 7 ještě další podmínky, které reagují na vývojová specifika, individuální potřeby, zájmy a možnosti těchto dětí. Dítě ve věku od dvou do tří let má některé potřeby jiné nebo intenzivnější než děti starší. Potřebuje stálý pravidelný denní režim, dostatek emoční podpory, zajištění pocitu bezpečí, přiměřeně podnětné prostředí a činnosti, více individuální péče, srozumitelná pravidla.

Podmínky pro vzdělávání dětí od dvou do tří let jsou vyhovující:

- MŠ je vybavena dostatečným množstvím podnětných a bezpečných hraček a pomůcek vhodných pro dvouleté děti.
- Ve třídě s věkově homogenním uspořádáním pro dvouleté děti je použito více zavřených, dostatečně zabezpečených skříněk k ukládání hraček a pomůcek než ve třídě s věkově heterogenním uspořádáním. Tím je zajištěna bezpečnost dětí a předkládání přiměřeného množství podnětů pro tyto děti.
- Ve věkově heterogenní třídě jsou pro zajištění bezpečnosti jiným způsobem zneprístupněny bezpečnost ohrožující předměty. Ve třídě jsou nastavena dětem srozumitelná pravidla pro používání a ukládání hraček a pomůcek.
- Prostor je upraveno tak, aby poskytovalo dostatečný prostor pro volný pohyb a hru dětí, umožňovalo variabilitu v uspořádání prostoru a zabezpečovalo možnost naplnění potřeby průběžného odpočinku.
- MŠ je vybavena dostatečným zázemím pro zajištění hygieny dítěte.
- Šatna je vybavena dostatečně velkým úložným prostorem na náhradní oblečení a hygienické potřeby.
- Je zajištěn vyhovující režim dne, který respektuje potřeby dětí (zejména pravidelnost, dostatek času na realizaci činností, úprava času stravování, dostatečný odpočinek).
- MŠ vytváří podmínky pro adaptaci dítěte v souladu s jeho individuálními potřebami.
- Dítěti je umožněno používání specifických pomůcek pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty.
- Vzdělávací činnosti jsou realizovány v menších skupinách či individuálně, podle potřeb a volby dětí.
- Pedagog uplatňuje k dítěti laskavě důsledný přístup, dítě pozitivně přijímá.
- V MŠ jsou aktivně podněcovány pozitivní vztahy, které vedou k oboustranné důvěře a spolupráci s rodinou.

V případě **Podmínek vzdělávání dětí od dvou do tří let** jsou opět podmínky zadávány podle skutečnosti. Záleží na věkovém rozložení dětí ve třídách.

Velkou pozornost je nutné věnovat zejména personálním podmínkám, vytvoření vhodného režimu dne s ohledem na potřeby dětí, průběh adaptace a spolupráci s rodinou.

Pedagogové ve třídě, kde jsou zařazeny děti od dvou do tří let, jsou stabilní, mají pozitivní vztah k dětem této věkové kategorie.

Učitelé se v přímé pedagogické činnosti v maximální možné míře překrývají (minimálně 3 hodiny denně).

Režim dne ve třídě dvouletých dětí je upraven s ohledem na potřeby dětí.

Největší prostor je věnován volné hře dětí.

Pro pobyt venku je nejčastěji využívána přilehlá zahrada. V případě výrazně nepříznivého počasí chodíme s dětmi na krátkou procházku.

Pro příchod dětí ve věku od dvou do tří let není stanovena pevná hodina, domlouváme se s rodiči individuálně, (tzn., že pokud rodič pracuje od 9 hodin, může dítě vodit před 9. hodinou, nemusí být v MŠ již např. do 8 hod.). Přitom platí pravidla pro pravidelnost a včasné omlouvání nepřítomnosti dítěte.

Děti mají dostatek času na odpočinek, v případě, že spí, nejsou buzeny.

Zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let

Ve vzdělávání dětí mladších tří let převládají spontánní činnosti nad řízenými.

Nejčastěji je uplatňována individuální nebo skupinová forma činností.

V plné míře jsou akceptována vývojová specifika (individualizace a diferenciací).

Při **plánování vzdělávací nabídky** pro děti mladší tří let je vycházeno z jednoduchých principů:

* jednoduchost,

* časová nenáročnost,

- * známé prostředí a nejbližší okolí,
- * smysluplnost a podnětnost,
- * dostatek prostoru a času pro volný pohyb a hru dítěte.

Při vzdělávání dětí od 2 do 3 let jsou maximálně využívány **metody práce** vhodné pro tuto věkovou kategorii:

- * situační učení,
- * spontánní sociální učení (nápodoba),
- * prožitkové učení,
- * učení hrou a činnostmi.

4. Organizace vzdělávání

4.1. Předškolní vzdělávání v systému vzdělávání a jeho organizace

Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školským zákonem), ve znění pozdějších předpisů, se předškolní vzdělávání stává legitimní součástí systému vzdělávání. Představuje počáteční stupeň veřejného vzdělávání organizovaného a řízeného požadavky a pokyny MŠMT. Koncepte předškolního vzdělávání je založena na týchž zásadách jako ostatní obory a úrovně vzdělávání a řídí se s nimi společnými cíli: *orientuje se k tomu, aby si dítě od útlého věku osvojovalo základy klíčových kompetencí a získávalo tak předpoklady pro své celoživotní vzdělávání, umožňující mu se snáze a spolehlivěji uplatnit ve společnosti znalostí.*

Předškolní vzdělávání je institucionálně zajišťováno mateřskými školami (včetně mateřských škol zřízených podle § 16 odst. 9), lesními mateřskými školami. Pro děti s odkladem školní docházky může být realizováno v přípravných třídách základních škol.

Mateřská škola je legislativně zakotvena v rámci vzdělávací soustavy jako *druh školy*.

V procesu vzdělávání i v jeho organizaci se proto řídí obdobnými pravidly jako školy ostatní.

Poskytování předškolního vzdělávání je podle školského zákona *veřejnou službou*.

Dle školského zákona se s účinností od 1. 9. 2016 předškolní vzdělávání organizuje *pro děti ve věku zpravidla od 3 do 6 let, nejdříve však pro děti od 2 let.*

Tato věta se s účinností od 1. 9. 2020 mění takto: *Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let.*

Přednostně jsou přijímány děti s **odkladem** školní docházky

S účinností od 1. 1. 2017 je předškolní vzdělávání od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky, **povinné**.

Pro děti, které do 31. srpna 2017 dosáhnou věku pěti let, je od 1. září 2017 předškolní vzdělávání povinné.

Povinné předškolní vzdělávání se nevztahuje na děti s hlubokým mentálním postižením.

Zákonný zástupce nemusí dokládat u dětí, pro které je předškolní vzdělávání povinné, že se dítě podrobilo stanoveným pravidelným očkováním.

U dětí mladších 5 let škola vyžaduje v souladu s § 50 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, doklad o tom, že se dítě podrobilo stanoveným pravidelným **očkování**, nebo o tom, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci.

Školský zákon dále stanovuje přednostní přijímání dětí, které před začátkem školního roku dosáhnou

nejméně čtvrtého roku věku (účinnost od 1. 9. 2017),

nejméně třetího roku věku (účinnost od 1. 9. 2018),

nejméně druhého roku věku (účinnost od 1. 9. 2020).

4.2. Pravidla pro zařazování a přijímání dětí, kritéria pro přijímání dětí

Než dítě nastoupí do MŠ

Zápis dětí se koná každým rokem v průběhu měsíce května, termín je zveřejněn na internetových stránkách školy a vyvěšen na informační tabuli ve škole a na viditelném místě na budově školy.

Někdy již před zápisem, nejčastěji však až při zápisu, navštíví rodiče s dítětem školku, uskuteční se rozhovor s rodiči, z jakého důvodu chtějí své dítě umístit.

Rodiče jsou informováni, že pro přijetí jejich dítěte je vyžadováno doporučení ze školského poradenského zařízení. Je doporučen postup jeho získání, jsou jim poskytnuty požadované formuláře k nástupu do MŠ, popř. je jim nabídnuta pomoc při jejich vyplnění.

Děti jsou **přijímány** na základě **doporučení** školského poradenského zařízení (ŠPZ) – speciálního poradenského centra (SPC), nebo pedagogicko-psychologické poradny (PPP) a zároveň na základě odborného lékařského doporučení (klinický logoped, psycholog, oční lékař), popř. pediatra.

Doporučení od ŠPZ je hlavním **kritériem** přijetí.

Kritéria pro přijímání dětí jsou stanovena v aktuálních informacích, týkající se zápisu dětí na daný školní rok. Formuláře, jako je Žádost o přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání, Evidenční list, Přihlášku ke stravování, Rodiče předávají vyplněnou dokumentaci o dítěti ve stanoveném termínu. Informace mohou rodiče získat telefonicky kdykoliv, osobně v kanceláři MŠ.

Rozhodnutí o přijetí je zveřejněno na přístupném, veřejném místě MŠ, rozhodnutí o nepřijetí dítěte do MŠ je vydáno do 30 dnů po zápisu podle správního řízení a obdrží jej zákonný zástupce dítěte písemně. Pro všechny nové děti se stanovuje zkušební pobyt dítěte, který může být až na dobu 3 měsíců. Po dohodě se zákonným zástupcem je stanovena délka denní docházky dítěte do mateřské školy.

Před nástupem dítěte do kolektivu může být dle dohody s rodiči určená **adaptační doba**, kdy si dítě postupně zvyká na kolektiv dětí. Tato doba může být různě dlouhá podle dohody rodičů s učitelkami na třídě.

První týden v září se uskuteční **schůzka s rodiči** nových dětí, kde jim jsou poskytnuty informace o škole, jsou informováni o možnosti pobytu rodičů ze začátku při zvykání si dítěte, informace ohledně placení stravného, (úplata za vzdělávání se v MŠ neplatí), rodiče jsou seznámeni s tímto školním vzdělávacím programem předškolního vzdělávání, se školním a provozním řádem, s režimem školy, s odborným vedením dětí ve škole, s užitím metod speciální pedagogiky, jsou jim sděleny požadavky ze strany školy, zodpoví se případné dotazy rodičů, podle jejich zájmů se uskuteční prohlídka školy, před nástupem se rodiče mohou přijít podívat s dětmi do třídy, kam dítě bude zařazeno, mohou si v MŠ pohrát

Děti při nástupu do MŠ mají mít:

- všechny věci dětí označené – aby nedocházelo zbytečně k záměnám
 - vhodné oblečení na pobyt uvnitř školy i venku, pyžamko na odpočinek
 - vhodnou obuv na přezutí a pohodlné oblečení pro hry v místnosti
 - pokud dítě používá jakékoliv kompenzační pomůcky, mělo by je mít řádně zaopatřené (v pořádku brýle, ubrousek na otírání skel, náhradní okluzory, tyčinky na vyndávání/nandávání očních protézek, červenozelené brýle, má-li s nimi pracovat; sluchadla, upozornění, že lze využívat indukční smyčku, respirační dýchátko...)
- a další věci podle aktuálního seznamu, který rodiče obdrží při zápisu do MŠ

Oblast přijetí

Zpravidla před nástupem do školy, rodiče donesou doporučení a kopie zpráv od odborných lékařů se závěry a doporučením, ze kterých je možné vycházet k přístupu k dítěti, např. podle stáří zvolit zasedací pořádek ve třídě, míru osvětlení ve třídě pro zrakově postižené děti....

Učitelky mají možnost se s touto dokumentací seznámit před nástupem dítěte a tím se na výchovně vzdělávací potřeby dítěte připravit.

Učitelka se s rodiči a dětmi přivítá, ukáže jim značku, převezme donesené věci, provede je třídou, hernou, rodičům zodpoví dotazy, domluví se na přijímání a vyzvedávání dítěte, na vzájemném informování se, požadavcích z obou stran, na hodnocení dítěte, zkontroluje povinnou dokumentaci.

Pedagogové chápou a pozitivně reagují na nově přichozí děti, které mají např. nepříjemné pocity z odloučení od rodičů, strach. Prostředí a osoby jsou pro děti nové, styk s ostatními dětmi jim připadá nezvyklý, množství dětí v místnosti je pro ně neobvyklé, musí se přizpůsobit novému režimu, očekávají od učitelky větší pozornost, než jim např. může dát.

Děti, které zůstávají ve skupině, si musí zvykat na nově přijaté děti, hrají si na velké, zkušené, děti, které se ve skupině zatím neprosadily, zajímají se o nově přichozí, jako o nové partnery.

Děti mohou být do MŠ školy **přijímány i v průběhu školního roku**, pokud se uvolní místo a dovoluje to kapacita školy.

Pedagog (učitelka, asistent) ve vztahu k novému dítěti a v dalším průběhu se snaží zaujímat různé postoje:

- seznámit dítě s osobami a prostředím MŠ
- vstřícnost k pobytu rodiče s dítětem ve třídě v jeho adaptačním období
- vyvolat u dítěte zájem a zvědavost o dění, posilovat pocit dítěte, že je přijato, že je v MŠ v bezpečí
- vítání ráno každého dítěte a jeho rodiče individuálně a popř. vedení každý den krátký rozhovor o tom, co je nového, co dítě potřebuje
- plnit dohodu s rodiči o sladění denní životosprávy a dalších potřeb dítěte mezi domovem a MŠ
- poskytovat každému dítěti individuálně okamžité porozumění a vcítění
- navazovat s dítětem kladný osobní kontakt, který by měl přerůst ve vztah s perspektivou stálosti (dítěti hlubší vztah s učitelkou prospívá, protože pak spontánně učitelku napodobuje, dělá co ona)
- upevňovat u dítěte základní návyky (hygienické, při stolování, sociální, při komunikaci...)
- naučit dítě hrát si s různými hračkami, druhy stavebnic, vybízet schopnost kreativity
- klást na dítě jen takové požadavky, které je schopno zvládnout, a všimnout si, zda tomu tak je
- pomáhat trpělivým způsobem při činnostech, které dítě nezná nebo nezvládá
- přistupovat ke každému dítěti předem s úctou a důvěrou jako k partnerovi
- individuálními činnostmi s dítětem - logopedie, smyslová cvičení, pleoptická cvičení, grafomotorická cvičení, psychoterapie se snažit stimulovat potřebné oblasti postižení dítěte
- seznámit dítě s pohybovými a tanečními hrami, provádět společné tělovýchovné chvílky, (zvyšovat fyzickou kondici dětí, seznamovat je s různými tělovýchovnými činnostmi)
- seznamovat děti s různými výtvarnými technikami, materiálem
- hledat formy a metody speciální pedagogiky, které by se mohly uplatnit u dítěte
- opírat se o děti, které jsou ve školce déle

4.3. Vnitřní uspořádání/režim školy

Školu **navštěvují** děti se speciálními vzdělávacími potřebami, z celého města i z blízkého okolí.

Školu mohou navštěvovat děti od 2, zpravidla od 3 – 7 až 8 let, jež mají právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem.

Děti mají právo na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní, při vzdělávání na bezplatné užívání speciálních didaktických a kompenzačních pomůcek poskytovaných školou, na poradenskou pomoc školy i školského poradenského zařízení, které děti do školy doporučilo.

Mateřská škola se organizačně dělí na **třídy**. Do tříd je možno zařazovat děti stejného či různého věku a vytvářet *třídy věkově homogenní či věkově heterogenní*.

Děti se speciálními vzdělávacími potřebami je možné zařazovat do běžných tříd mateřských škol, nebo do tříd zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona, popřípadě škol zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona, což je naše MŠ

4.4. Počet tříd (charakteristiky, metody a formy práce)

Mateřská škola má **4 třídy** s celkovou kapacitou **37** míst.

Třídy mají věkově heterogenní uspořádání.

Děti jsou zařazovány do jednotlivých tříd podle hlavního handicapu, s různými druhy a stupni postižení.

U většiny dětí jde o kombinované postižení. Školu navštěvují děti s diagnostikovanými vadami řeči (s logopedickými obtížemi), s vývojovou dysfázií, děti se zrakovým, sluchovým, tělesným handicapem, s mentálním postižením, s poruchami chování, s ADHD, ADD, s autismem.

Jsou zohledněny potřeby dětí, v úvahu je brán zájem a přání rodičů i sourozenecké vazby.

1. třída „Opičky“ – je zde zapsáno 10 dětí.
2. třída „Tučňáci“ – kterou navštěvuje 9 dětí
3. třída „Delfínci“ – dochází sem 9 dětí.
4. třída „Papoušci“ – kde je 9 dětí.

Počet dětí ve třídách se může upravit podle situace v daném školním roce.

Ke každému dítěti se přistupuje individuálně vzhledem k jeho speciálním vzdělávacím potřebám, respektujeme jeho odborná vyšetření a doporučení.

Charakteristika jednotlivých tříd

1. třída „Opičky“

Obě učitelky na třídě dětem po celý den poskytují speciálně pedagogickou péči a individuální přístup.

Metody práce s dětmi: - hlavní metodou je individuální přístup ke každému dítěti, jsou uplatňovány metody primární a sekundární prevence, speciálně pedagogické metody, pedagogické metody přiměřenosti, postupnosti, názornosti a zpětné vazby

Formy a prostředky: - speciální cvičení na rozvoj jemné a hrubé motoriky

- terapeutická a relaxační cvičení
- muzikoterapie, ergoterapie, relaxace
- logopedická a dechová cvičení (individuální i skupinová)
- pravidelná skupinová psychoterapie s klinickým psychologem
- rozvoj všech smyslů

Speciální pomůcky: - terapeutický relaxační kuličkový bazén

- relaxační pohovka
- logopedický koutek se zrcadlem
- stimulační hračky
- relaxační podložka, pohovka, pytel
- speciální didaktické pomůcky pro rozvoj jemné a hrubé motoriky

2. třída „Tučňáci“

Výchovně vzdělávací činnost speciální: uplatňujeme metody speciální pedagogiky.

U dětí se zrakovým postižením a podle doporučení odborného očního lékaře

- učíme děti poznávat „E“ znaky
- provádíme okluzi (zakrytí zdravého oka) dle lékařského nálezu
- provádíme pleoptická cvičení, zaměřená na procvičování spolupráce oko – ruka, která jsou podrobně popsána v zásobníku cviků pro hrubou i jemnou pleoptiku
- pracujeme s přístrojem CAM a OPTOTYPEM (návod použití zpracován v třídním plánu)
- ke cvičení na doporučení očního lékaře používáme červeno-zelené brýle
- zařazujeme smyslová cvičení, zrak je kompenzován jinými smysly

Dbáme na zrakovou hygienu a snažíme se dětem vštípit správné zacházení při manipulaci s kompenzačními pomůckami, hlavně s brýlemi (očištění brýlí, pokládání, brání, ochrana)

3. třída „Delfínci“

Děti, které chodí na konzultace ke klinickému logopedovi, někdy si donesou zápis z konzultace, který učitelka zařadí/zapíše do osobních listů dítěte a podle pokynů a doporučení od klinického logopeda je prováděno cvičení logopedické individuální nebo skupinové.

Provádí se dechová cvičení, gymnastika rtů a jazyka, artikulační cvičení, hry jazyk a řeč, jsou procvičovány zvukomalebná slova, zařazována smyslová cvičení, rytmicko-metodická cvičení, hry - nezlomte si jazýček, vyprávění pohádky dle obrázků, procvičovány mluvní stereotypy, jednoduchá říkadla, věty a básně, říkadla s pohybem, je prováděn nácvik jednotlivých hlásek, hry pro procvičování jednotlivých hlásek...

Jsou používány logopedické pomůcky – zrcadlo, logopedické kostky, technika – PC, CD, MC, obrázky k hláskám, bzučák, hry - hádej, skládej, povídej, jsou prováděna sluchová a hmatová cvičení, hry se slabikami, říkej, co dělají...

Ohledně přístupu je třeba volit strategie, které pomohou eliminovat nedostatky pozornosti a impulzivitu.

Důležité je nekonfliktní prostředí, podněty pro zapamatování, síťování poznatků, motivace, spíše kratší úkoly, možnost vybití atd.

4. třída „Papoušci“

S dětmi se pracuje jak individuálně, tak kolektivně. Práce individuální se provádí většinou s jedním dítětem u stolečku, u dětí, které potřebují zvýšenou logopedickou péči, se u zrcadla procvičuje gymnastika mluvidel, dechová cvičení, procvičování jazyka, dále práce s didaktickými pomůckami a obrázkovými materiály. S dětmi se často procvičují básně, říkadla, jazykolamy, vyprávějí se příběhy dle obrázků. Často s dětmi zpíváme tematické písně, za doprovodu klavíru a jiných hudebních nástrojů (bubínek, dřívka, činelky, rumbakoule atd.) Dětem se čtou pohádky, ze kterých se poté vychází při další práci (kresba obrázků, dramatická výchova, pantomima atd.)

4.5. Činnosti, při kterých je zajištěno souběžné působení dvou učitelů ve třídě

- **PROŽITKOVÉ UČENÍ** – vzbuzující radost a motivuje dítě k dalšímu poznávání a objevování (zařazení činností, které v dětech vyvolávají radost, potěšení, které je baví – emoční stránka pozitivní – sahat na zvířátka, zasadit nějakou kytičku, péct pro někoho koláč, koho tím potěšíme – je zde zahrnutá i názorná (musíme dát mouku, vejčička,...) a praktická (děti se si z těsta samy vytvářejí) metoda
Spontaneita – děti nepřistupují k nabídnutým činnostem z donucení učitelky, činnosti organizované učitelkou jsou jim předkládány nenásilně např. na základě vzbuzení jejich zvědavosti nebo po předchozím společném plánování.
Objevnost – radost z poznávání. Nabídka činností integruje a navazuje na poznatky dříve získané. Tzn., že činnosti jsou připravovány tak, aby děti mohly samostatně objevovat, řešit a tím uplatňovat své dosavadní zkušenosti.
Komunikativnost
Děti v řízených činnostech mají možnost spolupráce a vzájemné komunikace (verbální i neverbální)
Prostor pro aktivitu a tvořivost - Je podporována vlastní fantazie, tvořivost a experimentování s dostatečnou nabídkou materiálů a pomůcek.
Konkrétnost - Uplatňujeme názorné pomůcky, vyhýbáme se výrokům např. *představte si.....*
Celostnost - Řízené činnosti nabízí zapojení co nejvíce smyslů dítěte.
- **KOOPERATIVNÍ UČENÍ** – rozvíjí schopnost komunikace, spolupráce, vede k samostatnosti a ke hledání možných řešení, ale učitelka k tomu děti musí dovést.
Činnosti, které zařazujeme, jsou zaměřeny na vzájemnou spolupráci, nepodporujeme soutěživost
Dle potřeby zařazujeme diskusní kruhy
Třídy jsou smíšené
Vedeme děti k vytváření a respektování pravidel ve třídě
Učitelka dává dostatek prostoru ke komunikaci mezi dětmi
Ve třídě fungují centra aktivit
Děti jsou zvyklé poradit druhým dětem, pokud samy znají postup činnosti
- **PARTNERSKÁ KOMUNIKACE**, v komunikaci s dítětem se snažíme:
Přiblížit se svojí polohou výšce dítěte
Komunikovat z očí do očí a v patřičné vzdálenosti
Volit příjemný a vstřícný tón
Podávat informace, ne přikazovat, poučovat, klást otázky (např. *Proč si to neudělal, udělal.....*)
Povzbuzovat, ocenit práci (např. *To se ti podařilo..... Zkus to.....*, obdivný tón)
Podporovat k samostatnému řešení problémů
Aktivně naslouchat, dávat najevo účast
- **SITUAČNÍ PLÁNOVÁNÍ**
Při řízených činnostech se snažíme vycházet ze zájmu dětí, z aktuální situace
Plánujeme společně s dětmi
To co jsme v rámci řízených činností naplánovali a zrealizovali, se odráží ve hře dětí
- **INDIVIDUALIZACE**
Od zákonných zástupců získáváme vstupní informace o dítěti
Provádíme pedagogickou diagnostiku dílčích funkcí
V přístupu k dítěti vycházíme z pedagogické diagnostiky
Plánujeme si záměrné pozorování dětí v určité oblasti jejich psychomotorického vývoje

Konkrétní doporučení deklarovaných principů práce s dětmi se SVP

- uplatňovat zdravotní hlediska a respektovat individualitu a potřeby dítěte
 - umožnit využívat daná opatření při vzdělávání dítěte
 - zohlednit druh, stupeň a míru postižení nebo znevýhodnění při hodnocení výsledků výchovně vzdělávacího procesu
 - odstraňovat architektonické bariéry a provádět potřebné změny, případně úpravy prostředí
 - spolupracovat s rodiči nebo zákonnými zástupci dítěte, s ŠPZ a odbornými pracovníky školního poradenského pracoviště, v případě potřeby spolupracovat s odborníky z jiných resortů (při tvorbě IVP)
 - spolupracovat s ostatními školami, které vzdělávají děti se SVP
 - uplatňovat pravidelnou komunikaci a zpětnou vazbu
 - uplatňovat alternativní formy komunikace – znaková řeč, Braillovo písmo, náhradní formy komunikace
 - podporovat nadání a talent dětí vytvářením vhodné vzdělávací nabídky
- Získané poznatky o dítěti zaznamenáváme. U každého dítěte máme zavedeno portfolio

4.6. Individuální vzdělávání dítěte

Plnit povinnost předškolního vzdělávání lze dle § 34 odst. 5 školského zákona i jiným způsobem (individuálním vzděláváním dítěte na základě oznámení mateřské školy při zápisu).

(1) Zákonný zástupce dítěte, pro které je předškolní vzdělávání povinné, může pro dítě v odůvodněných případech zvolit, že bude individuálně vzděláváno.

Má-li být dítě individuálně vzděláváno převážnou část školního roku, je zákonný zástupce dítěte povinen toto oznámení učinit nejpozději 3 měsíce před počátkem školního roku.

V průběhu školního roku lze plnit povinnost individuálního předškolního vzdělávání nejdříve ode dne, kdy bylo oznámení o individuálním vzděláváním dítěte doručeno řediteli mateřské školy.

(2) Oznámení zákonného zástupce o individuálním vzděláváním dítěte musí obsahovat

- a) jméno a příjmení, rodné číslo a místo trvalého pobytu dítěte, v případě cizince místo pobytu dítěte,
- b) uvedení období, ve kterém má být dítě individuálně vzděláváno,
- c) důvody pro individuální vzděláváním dítěte.

(3) Ředitel MŠ doporučí zákonnému zástupci dítěte, které je individuálně vzděláváno, oblasti, v nichž má být dítě vzděláváno. Tyto oblasti vychází z RVP PV.

MŠ ověří úroveň osvojování očekávaných výstupů v jednotlivých oblastech a případně doporučí zákonnému zástupci další postup při vzděláváním;

způsob (ústně) a termíny ověření (2. úterý v listopadu, od 8.30 hodin),

včetně náhradních termínů (2. úterý v prosinci, od 8.30 hodin),

stanoveno ve školním řádu tak, aby se ověření uskutečnilo v období od 3. do 4. měsíce od začátku školního roku.

Zákonný zástupce dítěte, které je individuálně vzděláváno, je povinen zajistit účast dítěte u ověření.

(4) Ředitel MŠ ukončí individuální vzděláváním dítěte, pokud zákonný zástupce dítěte nezajistil účast dítěte u ověření podle odstavce 3, a to ani v náhradním termínu.

(5) Odvolání proti rozhodnutí ředitele MŠ o ukončení individuálního vzděláváním dítěte nemá odkladný účinek.

(6) Po ukončení individuálního vzděláváním dítěte podle odstavce 5 nelze dítě opětovně individuálně vzdělávat podle odstavce 1.

(7) Výdaje spojené s individuálním vzděláváním dítěte hradí zákonný zástupce dítěte, s výjimkou speciálních kompenzačních pomůcek podle § 16 odst. 2 písm. d) a výdajů na činnost mateřské školy, do níž bylo dítě přijato k předškolnímu vzděláváním.

5. Charakteristika vzdělávacího programu

Charakteristika programu

- dostatečně otevřený a volný prostor pro tvorbu třídních a individuálních vzdělávacích plánů;
- vzdělávací cíle i nabídka jsou přizpůsobeny druhu a stupni postižení dětí a upraveny tak, aby vyhovely jejich specifickým potřebám a možnostem;
- poskytuje maximální prostor pro pružnou, tvořivou, vynalézavou, improvizaci a kombinačně náročnou práci učitelů (umožňuje, aby učitelka mohla postupovat při vzdělávání dětí s maximálním zřetelem k rozdílnosti jejich vzdělávacích potřeb, hledat individuálně optimální cesty a přístupy, improvizovat a průběžně kombinovat v tom, co kdy kterému dítěti nabídne).

5.1. Zaměření školy

Filozofií/koncepcí naší školy je vytvořit MŠ rodinného typu s úzkými vazbami na rodiče.

Výchovně vzdělávacím působením chceme umožnit dětem prožít aktivní a šťastné dětství tím, že jim vytvoříme pohodové a přátelské prostředí, s tím, že budou našimi rovnocennými partnery.

Profilace školy je zaměřena na všestranný a harmonický rozvoj každého dítěte s ohledem na jeho individuální potřeby, vývojové zvláštnosti či handicap, na uspokojování základních psychických potřeb v prostředí bez zbytečného spěchu, kde se budou cítit dobře, kde vládne kamarádká nálada, pochopení a láska.

Usilujeme o rozvoj samostatných a zdravě sebevědomých dětí cestou přirozené výchovy, chceme položit základy celoživotního vzdělávání všem dětem, podle jejich možností, zájmů a potřeb, učit je zdravému životnímu stylu formou zdravé výživy, uvědomění si odpovědnosti za své chování a jednání, a to vše společně s jejich rodiči.

ŠVP PV je pojátkem se všemi činnostmi s dětmi včetně realizací školních i mimoškolních aktivit.

Program zahrnuje všechny oblasti vývoje dítěte a nabízí taková témata, která seznamují děti s realitou a připravuje děti na postupný a plynulý přechod do 1. třídy základní školy.

Základní vizí školy

(oč škola usiluje, co považuje za podstatné, co chce dětem a jejich rodičům nabídnout)

je rozvíjení dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami, jeho učení, hlavně prožitkové, poznání, osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost, získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost.

Se všemi zaměstnanci se snažíme o zdravé prostředí s radostnou atmosférou, tolerancí a pohodou, klidem a citovým zázemím. Ze stran personálu jsou maximálně podporovány individuální rozvojové možnosti dětí, psychologická a didaktická specifika vzdělávání dětí předškolního věku – odpovídajícími metodami a formami práce. Vhodné je prolínání všech činností tvořivou formou – slovo, kresba/malba, zpěv/tanec/pohyb, práce, zábava.

Cíle a záměry předškolního vzdělávání a tohoto programu

Jedním z hlavních principů vzdělávání je *rozvoj každého jednotlivého dítěte v rozsahu jeho individuálních možností a rozvoj samostatnosti (soběstačnosti)*, což je zcela v souladu s potřebami a možnostmi speciálního vzdělávání.

Cílem tohoto programu je nejen výchova dětí v duchu samostatnosti, odpovědnosti se zapojením rodičovské veřejnosti, ale i vytvoření přátelského a tvořivého ovzduší takové mateřské školy, kterou rády navštěvují hlavně děti a jejich rodiče, ale i všechny zaměstnankyně.

Tvořivý tým všech pracovníků, je zárukou odborné práce, ale i vývoje výchovně vzdělávací práce se zapojením všech výchovných trendů, hlavně speciálních.

Při aktivitách směřujících k získávání, vědomostí a návyků je v popředí sledována z různých aspektů schopnost každého dítěte.

Naším cílem je rozvoj dítěte, jeho učení, poznání, rozvoj všech dovedností, vědomostí, návyků a schopností při respektování osobního maxima a individuálních potřeb dětí.

ŠVP PV má vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání, poskytovat speciálně pedagogickou péči dětem s určitými handicapami.

Je zaměřen na péči o všestranný vývoj a rozvoj dítěte, vytváření podmínek pro přirozený vývoj všech schopností, podporu duševního rozvoje a rozvíjení celé osobnosti dítěte.

V MŠ jsou uplatňovány speciální vzdělávací metody a celý proces vzdělávání a výchovy je založen na důkladné a podrobné diagnostice dítěte (pedagogické, psychologické, speciálně pedagogické).

Pro každé dítě je ve spolupráci se SPC sestaven individuální vzdělávací program, který odpovídá jejich vzdělávacím potřebám, fyzickým a psychickým možnostem.

Snažíme se, aby každé dítě bylo stimulováno, citlivě podněcováno k učení a pozitivně motivováno takovým způsobem, který mu vyhovuje, aby zažilo úspěch.

Ve třídě je snížený počet dětí a dopoledne je zajištěno souběžné působení a překrývání dvou pedagogických pracovníků. Jedna učitelka provádí s dětmi dopolední zájmovou činnost, druhá se věnuje individuální činnosti.

5.2. Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu, poslání školy

Individuálním přístupem ke každému dítěti je snaha speciálních pedagogů maximálně naplňovat zdravý rozvoj každého dítěte.

Pedagogové se pomocí metod, forem a zásadami speciální pedagogiky snaží rozvíjet osobnost dítěte tak, aby získalo požadované kompetence (děti se učí chápat společnost a získávají zkušenosti, vědomosti a dovednosti vlastními zážitky, prožitky, experimenty, radou)

Získané teoretické a praktické znalosti a vědomosti u dětí pomáhají při zvládnutí jejich těžších životních situací (uplatňují individualitu, samostatnost, možnosti seberealizace, schopnost obhájit a prosadit své zájmy).

Spoluprací s lékaři a konzultacemi s nimi se snažíme snížit podíl dětského postižení.

Každé dítě je vzděláváno podle individuálních výchovně vzdělávacích programů.

Kolektivní výchova v MŠ se přibližuje výchově v rodině a tuto výchovu rozvíjí.

Chceme dosáhnout

- aby se děti cítily ve školce dobře, spokojeně, jistě, bezpečně, rády ji navštěvovaly, nově příchozí děti mají možnost postupně se adaptovat
- u dětí rozvíjet a upevnit vědomosti, dovednosti, návyky, samostatnost ve všech oblastech, rozvíjet již získané kompetence
- seznámit děti s pravidly společenského chování, soužití, s režimem, dodržovat jej; volnost a osobní svoboda je vyvážena s nezbytnou mírou omezení, vyplývající z nutnosti dodržovat určitý řád
- postupně se zařadit a umět se chovat v kolektivu dětí, najít si kamaráda
- naučit se pomoci ostatním, pomoc také přijmout
- pedagogové respektují potřeby dětí, reagují na ně, pomáhají v jejich uspokojování (přirozenost, pohoda, relaxace), jejich vedení je podporující, s přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací s dětmi
- u dětí neustále rozvíjet vytrvalost, soustředění, pozornost, aby dosahovaly stále lepších výsledků v rámci možností – náprava řeči, zlepšování zraku, sluchu, usměrňování chování
- stimulovat děti tak, aby dosáhly standardů běžného dítěte a byly připravené na vstup do ZŠ
- vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte a potřebám dětského života
- motivovat, podporovat děti v samostatných pokusech, ocenění, vyhodnocení projevů a výkonů
- prevence šikany a jiných sociálně patologických jevů u dětí

Specifické cíle

V každé třídě, podle postižení a podle lékařských doporučení – **individuálním přístupem:**

- postupně stimulovat komunikační schopnosti, zlepšovat výslovnost dětí,
- zrakovým, pleoptickým cvičením, smyslovou výchovou – zlepšovat zrak a všechny smysly,
- psychoterapií, relaxačními, grafomotorickými cvičením, relax. chvílkami – měnit chování a jednání dětí.

Ke splnění úkolů (cílů) je zapotřebí

- prostor – s vybavením různými hračkami, pomůckami i speciálními, školní zahrada
- materiální, ekonomické a organizační podmínky
- pedagogický sbor – zajišťující kvalitní speciálně pedagogickou práci
- provozní zaměstnanci – zajišťující úklid, stravování, ekonomickou oblast
- maximální spolupráce všech zúčastněných (MŠ, rodiče, odborníci)
- zajištění podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví dětí i dospělých

5.3. Metody a formy vzdělávání, které jsou ve škole uplatňovány

Formy speciálního vzdělávání

- Individuální integrace
 - v běžné škole (je upřednostňováno, pokud má škola podmínky)
 - ve speciální škole pro jiné postižení
- Skupinová integrace
 - ve třídě či oddělení běžné školy
 - ve třídě či oddělení speciální školy
- **Vzdělávání v samostatné škole pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami (naše MŠ)**
- Kombinací všech tří výše popsaných forem

Vše je podmíněno souhlasem zákonných zástupců

Organizace speciálního vzdělávání

- Forma a obsah je upravována podle potřeb dítěte
- Speciální vzdělávání a podporu zabezpečuje škola
- Zařazení, popř. přezkoumání zařazení dítěte do režimu speciálního vzdělávání, dojde-li k významné změně jeho speciálních vzdělávacích potřeb, provede školské poradenské zařízení, a případně navrhne úpravu tohoto režimu.
- Ve třídách, odděleních a skupinách pro děti s těžkým zdravotním postižením mohou zabezpečovat výchovně vzdělávací činnost souběžně 3 pedagogičtí pracovníci, z nichž 1 je asistent pedagoga
- Nezařazení dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami do některé z forem speciálního vzdělávání ředitelka oznámí zákonnému zástupci, krajskému úřadu a obci, v níž má dítě trvalý pobyt

K uskutečňování výchovně vzdělávacího procesu slouží závazné dokumenty

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a školní vzdělávací program

- Stanovení konkrétních cílů, forem a délky a povinného obsahu výchovně vzdělávacího procesu
- Program musí odpovídat nejnovějším poznatkům o účinných metodách a organizaci vzdělávání přiměřeně věku a rozvoji dítěte
- Stanoví popis materiálních, personálních, ekonomických a bezpečnostních podmínek, za nichž se výchovně vzdělávací proces uskutečňuje

V naší MŠ

- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (Výzkumný ústav pedagogický, Praha 2016)
- ŠVP PV (Školní vzdělávací program předškolního vzdělávání) MŠ speciální s názvem „Káčátka se batolí“
- Speciální pedagog v mateřské škole
- Šimon půjde do školy (program všestranného rozvoje předškolního dítěte – kurikulum předškolní výchovy, Portál, Praha 1995)

Výchovně vzdělávací proces probíhá podle zpracovaného třídního programu a na základě individuálního vzdělávacího plánu (IVP) dětí

Spolupracujeme se školskými poradenskými zařízeními (ŠPZ),

která nám napomáhají při volbě vhodných výchovně vzdělávacích postupů a zajišťují činnosti a služby pro děti a jejich zákonné zástupce v oblasti

- speciálně pedagogické
- pedagogicko-psychologické
- preventivně-výchovné
- informační
- diagnostické
- poradenské
- metodické

6. Vzdělávací nabídka/obsah – část všeobecně vzdělávací

Nabízí různorodé činnosti a příležitosti vycházející z přirozených potřeb dětí, respektující potřebu dětí osvojovat si poznatky, dovednosti a návyky v reálných souvislostech a umožňujících jim vidět smysl toho, čemu se učí.

Hlavním smyslem je si získané poznatky vyzkoušet, použít v životní praxi a v dalším učení.

Vzdělávání probíhá ve značné míře na základě individuálních vzdělávacích plánů.

Vzdělávací obsah je vymezen *obecně*, aby umožňoval individuálně odlišnou práci s dětmi a děti ani pedagogy zbytečně nesvazoval.

Okruhy elementárních poznatků,

jsou globálně promítnuty a je možno vyvodit je ze vzdělávací nabídky činností RVP PV v rámci jednotlivých vzdělávacích oblastí

1. Dítě a jeho tělo:

- lidské tělo a jeho části (hlavní smyslové a tělesné orgány a jejich funkce, včetně pohlavních), jeho vývoj a změny (narození, růst těla a jeho proměny);
- zdravé životní návyky (pohybové činnosti a sport, zdravá výživa, příprava pokrmů, potraviny);
- ochrana osobního zdraví (péče o čistotu a zdraví, ochrana před škodlivými látkami a vlivy, návykovými látkami a závislostmi, prevence onemocnění),
- ochrana bezpečí (varování před úrazy, nebezpečím hrozícím při hrách, v dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi, věcmi a jevy);
- sebeobsluha (hygiena, stolování, oblékání, úklid);
- věci kolem nás (předměty denní potřeby, hračky, pomůcky, sportovní náčiní a nářadí, výtvarné pomůcky, hudební nástroje, pracovní pomůcky, jejich užívání).

2. Dítě a jeho psychika:

- dorozumívání mezi lidmi (zvuky, gesta, řeč, slova, věty, písmena, čísla, symboly),
- sdělování (knížky, film, divadlo);
- předměty a jejich vlastnosti (velikost, barva, tvar, materiály, chutě, vůně, zvuky, funkce předmětů);
- číselné a matematické pojmy (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství);
- prostorové pojmy a souvislosti (v prostoru i v rovině, uspořádání předmětů),
- elementární časové pojmy a souvislosti (ted', dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok);
- lidé a jejich vlastnosti (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly);
- každý je jiný (přirozená různost lidí);
- já (individuální charakteristiky, osobnost, právo být sám sebou).

3. Dítě a ten druhý:

- vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, cizí lidé, ochrana osobn. bezpečí);
- rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat);
- mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi);
- pravidla vzájemného chování (doma, v mateřské škole, na veřejnosti, herní pravidla).

4. Dítě a společnost (svět lidí, kultury, umění, práce):

- společenské role (dítě, dospělý, rodič, učitelka, role dané pohlavím či zaměstnáním);
- pravidla vzájemného styku (ohleduplnost, tolerance, spolupráce), mravní zásady;
- práce, pracovní činnosti a role (pracovní předměty, pomůcky, nástroje, jednoduché pracovní úkony a činnosti, řemesla, povolání, zaměstnání);
- kultura a umění (kultura prostředí, ve kterém dítě žije, lidové zvyky, tradice, svět výtvarného a dramatického umění, svět hudby, svět sportu, jak se lidé baví);
- rozmanitost lidského světa (naše vlast, jiné země, národy a kultury, multikultura).

5. Dítě a svět (životní prostředí, svět přírody, vědy, techniky):

- prostředí, v němž dítě žije (domov, škola, obec, okolí domova, okolí školy, život a dění v obci - doprava, ulice, obchody, lékař, důležité instituce, nákupy);
- příroda živá i neživá (rostliny, živočichové),
- přírodní jevy a děje (podnebí, počasí, roční období, změny v přírodě);
- látky a jejich vlastnosti (voda a vzduch, nerosty, kovy, suroviny, přírodní materiály a jejich vlastnosti, umělé materiály);
- životní prostředí a jeho ochrana (vliv člověka na životní prostředí, na okolní krajinu, péče o okolí a životní prostředí, ochrana přírody);
- věda a technika (technické přístroje, se kterými se dítě setkává);
- co je nebezpečné (nebezpečné předměty, přístroje, kontakt se zvířaty, s látkami ohrožujícími zdraví, běžné přírodní a povětrnostní jevy, situace hromadně ohrožující);
- rozmanitost přírody i světa a jeho řád (země, hory, řeky, pohoří, světadíly, planeta Země, vesmír).

Hlavní témata dle RVP PV se týkají všech vzdělávacích oblastí: biologické,
psychologické,
interpersonální,
sociálně-kulturní
a environmentální.

Vzdělávací obsah je rozvržen do čtyř integrovaných bloků

Integrované bloky představují smysluplné celky, které jsou zasazeny do reálného prostředí dítěte, váží se ke konkrétním, dítěti blízkým a srozumitelným tématům.

Integrované bloky nám umožňují pracovat cíleně, ale volně, tvořivě, s určitým výhledem

Název projektu: Káčátka se batolí...

6.1. Barevný svět káčátek

- 6.1.1. Káčátka jdou do světa
- 6.1.2. Sklízíme a ochutnáváme
- 6.1.3. Káčátka se vybarvují

6.2. Zimní radovánky káčátek

- 6.2.1. Vánoční čas přichází (těšíme se na vánoce)
- 6.2.2. Zasněžené město
- 6.2.3. Otužilá káčátka

6.3. Probouzení káčátek a zajíčkova koleda

- 6.3.1. Pomáháme na zahrádce
- 6.3.2. Hody, hody doprovody
- 6.3.3. Kytičky pro maminku

6.4. Káčátka u vody

- 6.4.1. Na sluníčku u rybníčka, co se děje v trávě
- 6.4.2. Káčátka jdou na výlet
- 6.4.3. Máváme létu

Náš tematický projekt obsahuje 4 základní tematické celky, které byly odvozeny z ročních období. Tyto tematické celky obsahují, podle našeho názoru, celou šíři obsahu předškolního vzdělávání.

Podrobnější a konkrétní témata v duchu hlavního tématu projektují učitelky na svých třídách podle svého uvážení, fantazie a představivosti.

Pod tuto širokou nabídku spadá celý okruh vzdělávacích cílů, tak, jak je uvádí Rámcový vzdělávací program a jejich průběžným naplňováním se snažíme, aby děti získaly takové kompetence, které jsou v rámci jejich individuálních možností.

Jednotlivá témata naplňujeme konkrétními činnostmi, jak v rámci řízených i spontánních činností a aktivit.

6.1. Barevný svět káčátek

6.1.1. Káčátka jdou do světa

Charakteristika a záměry bloku

Do školy přichází v září v průměru jedna třetina nových dětí, které se seznamují s novým prostředím.

Přiměřeným, nenásilným způsobem vytváříme společná pravidla vzájemných vztahů, chování a komunikace, kterými se budeme řídit v běžném životě ve škole i doma.

Seznamujeme se i s pravidly bezpečného chování a předcházíme úrazům přirozeným způsobem a na základě her se seznamujeme s prostředím školy a blízkého okolí.

Snažíme se o pohodové prostředí, vzájemně spolupracujeme a respektujeme se pozorováním okolního života, posilujeme vztahy k rodině, našemu městu, ke škole, k rodině.

Očekávání

získávání důvěry učitelky a personálu, navazování kamarádských vztahů, adaptovat se v prostředí školy a třídy, učit se rozlišovat – co je dobré, co špatné pro mne a ostatní, učit se vzájemné domluvě a řešení sporů, dodržovat dohodnutá pravidla a řídit se jimi, uvědomit si, že v životě má každý své místo (ve škole i v rodině), učit se vyjadřovat a ztvárňovat své pocity, prožitky – slovně, výtvarně, uvědomovat si změny v přírodě, že jsme její součástí

Navrhované činnosti

seznámení s prostředím třídy, školy, zahrady, nejbližším okolím – vycházky, pozorování, hry zaměřené na rozlišování rolí v rodině, ve škole, sledování podzimních změn, výtvarné a pracovní činnosti dětí, ztvárnění prožitků, pohybové hry, grafomotorické cviky, rytmické hry, říkadla, básně a zpěv nových písní k danému tématu.

Říkadla a básně k tématu.

Zpěv známých písní, nácvik nových písní, rytmické hry.

Hry zaměřené na posilování kamarádských vztahů a vzájemnou toleranci, spolupráci

6.1.2. Sklízíme a ochutnáváme

Charakteristika a záměry bloku

Pozorování změn, které přináší podzim.

Naším úkolem je tyto znalosti upevňovat a dále rozšiřovat, vést děti k ochraně živé i neživé přírody. Zaměříme se i na význam zeleniny a ovoce pro zdraví lidí.

Budeme rozvíjet estetické vnímání podzimní krajiny a všimát si změn v přírodě.

Prakticky se seznámíme s některými druhy ptáků.

Procvičíme poznávání známého ovoce a zeleniny a zaměříme se na méně známé - budeme řadit podle druhu, počítat, rozlišovat barvy.

Při činnostech budeme užívat všechny smysly a rozvíjet je.

Zaměříme se na řečovou kázeň – budeme se snažit respektovat 2. , hlásit se o slovo, neskákat si do řeči.

Připomeneme si, co je zdravé a co nám škodí a postupně budeme u dětí upevňovat zdravé životní návyky a postoje.

Očekávání

Naučit se z paměti krátké texty básní a písní s podzimní tematikou.

Reprodukovat pohádku a zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu.

Chápat prostorové pojmy, zvládat číselnou řadu...

Zachytit a vyjádřit své prožitky výtvarně, hudebně pohybovou improvizací a hrou na tělo.

Sladit pohyb s rytmem a hudbou.

Poznat některé ptáky a domácí zvířata nejen podle vzhledu, ale i podle hlasu.

Poznat zeleninu, ovoce podle vzhledu, chuti, vůně, podle hmatu, chápat význam pro zdraví člověka.

Umět se orientovat v prostoru.

Snažit se o vyjádření hudby pohybem, vnímat hudbu.

Uvědomovat si, co je zdravé a co škodí.

Při rozhovorech a diskuzích počkat, až druhý domluví.

Navrhované činnosti

Zdravotní cvičení.

Hudební a hudebně pohybové hry.

Pozorování podzimní přírody, zvířat, ptáků, ovoce, zeleniny, zemědělských plodin - určování jejich vlastností, číselná řada, geometrické tvary, prostorové pojmy.

Prohlížení knih k tématu a „čtení“ (čtenářská gramotnost).

Rozhovory, diskuze, vyprávění zážitků a příběhů.

Zpěv, recitace, dramatizace.

Sběr přírodnin a hry s přírodninami.

Výtvarné vyjádření prožitků – malba, kresba, modelování.

Smyslové hry – např. „Ptáčku, jak zpíváš?“ „Na hostinu“ apod.

Konstruktivní, námětové a společenské hry.

Relaxační cvičení.

Grafomotorická cvičení.

6.1.3. Káčátka se vybarvují

Charakteristika a záměry bloku

Cílem bloku je vytvořit u dětí otevřený a odpovědný postoj k životnímu prostředí. Učit děti vnímat přírodu, která je obklopuje, rozvíjet v nich pocit sounáležitosti s ní a naučit se ji chránit. Seznámíme děti blíže s ekosystémem les, se zvířaty a rostlinami, které v lese žijí. Budeme si všímat barev podzimní přírody. Vydáme se na výlet podzimní přírodou za zvířátky do blízkého lesa, při čemž se seznámíme se základními dopravními prostředky, dopravními značkami a bezpečným chováním chodců.

Povedeme děti k vyjádření svých názorů, poznatků, myšlenek a pocitů, i k rozvíjení záměrného pozorování. Při pobytu v lese procvičíme chůzi v nerovném terénu a zdolávání překážek. Budeme popisovat obrázkové i skutečné situace. Zaměříme se na určování počasí, charakteristiku podzimního počasí, povíme si, jak se správně oblékat vzhledem k počasí.

Osvojíme si bezpečné návyky při chůzi ve dvojicích a při přecházení vozovky. Naučíme se rozlišovat dopravní prostředky, procvičíme pojmy vlevo, vpravo, reakci na domluvený signál. Ve spolupráci s rodiči budeme rozvíjet tvořivost dětí.

Očekávání

Zvládat běžné způsoby pohybu v různém prostředí (překonávat různé překážky, pohybovat se ve dvojicích, ve vázané řadě, ve skupině dětí). Vědomě napodobit pohyb.

Zvládat jemnou motoriku - správně zacházet s výtvarným materiálem a pomůckami a s jednoduchými hudebními nástroji.

Poznat některé stromy a rostliny v lese. Chovat se správně v lese, chápat význam lesa pro člověka. Pracovat ve skupině – umět se vzájemně domluvit a tolerovat se, ovládat se.

Prakticky využívat základní číselné a matematické pojmy (porovnávat, třídit, počítat, poznat více, méně, stejně). Chápat prostorové pojmy – vlevo, vpravo, před, za, pod apod.

Řešit problémy a úkoly – labyrinty, pracovní listy. Být citlivé ve vztahu k přírodě i k ostatním dětem. Zapojit se s rodiči do výroby podzimní dekorace a umět ohodnotit práci svou i svých kamarádů – chápat, že není důležité vyhrát.

Navrhované činnosti

Pozorování stromů listnatých a jehličnatých – hledání rozdílů. Pozorování kůry u břízy, dubu, borovice – hledání rozdílů.

Prohlížení knih a encyklopedií, vyprávění nad obrázky.

Skupinové práce – malba lesa, les z dřevěné stavebnice, činnosti s vylisovanými listy. Koláže, práce s prstovými barvami, kresba, malba, vystřihování, lepení.

Třídění, porovnávání, poznávání, počítání přírodnin rostoucích v lese. Skládání obrázků z geometrických tvarů – poznávání základních tvarů.

6.2. Zimní radovánky káčátek

6.2.1. Vánoční čas přichází (těšíme se na Vánoce)

Charakteristika integrovaného bloku

V tomto bloku se zaměříme na historii vánoc, na vánoční tradice a zvyky, na přípravu oslavy vánoc v MŠ. Společně s dětmi a jejich rodiči prožijeme adventní čas naplno, ale v klidu, v pohodě, bez spěchu a stresu. Děti při společné přípravě oslavy vánoc získají současně i poznatky o okolním světě (tradice jiných národů), o zimním počasí, o časových pojmech (adventní kalendář). Všechny činnosti budou motivačně sjednoceny a povedou k aktivnímu zapojení dětí do výzdoby třídy, „pečení cukroví“, výroby přáníček, zpívání koled, přípravy besídky a ke společnému radostnému prožívání vánočního času.

Podpoříme rozvoj estetického vnímání, citění a prožívání, posílíme citové vztahy ke svým nejbližším.

Přirozeným způsobem a na základě prožitků se děti seznámí s vánočními tradicemi a zvyky, a tak jim porozumí.

Podníme představivost, budeme rozvíjet tvořivost, fantazii i řeč dítěte. Při výrobě přáníček, dárků i při pečení cukroví procvičíme a dále rozvineme pohybové a manipulační dovednosti dětí.

Očekávání

Podílet se na dění ve třídě, spolupracovat se skupinou, radostně prožívat oslavy. Osvojit si základní poznatky o českých vánočních tradicích, ale i o zvycích v jiných zemích. Zapamatovat si texty básní a říkadel, písní a umět je reprodukovat.

Vyjádřit slovně, výtvarně, hudebně, pohybově i dramaticky své prožitky, představivost a fantazii a svoje zážitky zhodnotit (říci, co bylo zajímavé, co zaujalo, co se líbilo apod.).

Zacházet bezpečně s různými pracovními nástroji (nůžky, lepidlo, váleček, formičky), pociťovat radost ze své práce a z vlastní tvůrčí činnosti. Vnímát všemi smysly – rozlišovat vůně, chutě, tóny, zvuky apod.

Činnosti

Skupinová práce – výroba adventního kalendáře – vánoční strom (zapouštění barev do mokrého podkladu, vystřihování, označení ozdob číslicemi), vysvětlení pojmu advent, délka adventu (řešení problému – počet svíček na věnci), svátek Mikuláše v adventním čase. Návštěva Mikuláše a čerta v MŠ – básně a písně pro Mikuláše.

Divadelní představení. Pozorování jmelí, rozhovor (kde roste, jak roste, využití).

Malování, modelování (Betlém), kresba tuší nebo uhlem (jmelí).

Práce s časopisy – podlepení, rozstřihání (střihání dle čáry) na části a následné skládání obrázků do celku.

Vystřihování z jemného papíru – sněhové vločky – výzdoba třídy. Pečení a zdobení perníčků.

Práce s bramborovými tiskátkami, střihání, lepení – výroba vánočních přání. Vánoční úklid hraček.

Cvičení podle hudby – protahovací a relaxační cvičení. Říkadla a písně s vánoční tematikou. Pohybové vyjádření písní.

Poslech příběhů s vánoční tematikou a jejich dramatizace (Cesta do Betléma). Zpívání a poslech koled.

Vymýšlení rýmů.

Grafomotorika – uvolňovací cviky, zvyky, symbolika vánoc, vánoční nadílka – objevování nových hraček pod stromečkem.

6.2.2. Zasněžené město

Charakteristika a záměry bloku

V tomto bloku přiblížíme dětem charakteristické znaky zimy, vlastnosti sněhu a ledu, změny v počasí.

Prostřednictvím zimních sportů povedeme děti k poznání, že pohyb je důležitý pro naše zdraví, ale že je nutné zároveň dbát na bezpečnost svou i druhých. V souvislosti s tím budeme poznávat i lidské tělo. V tomto bloku se také společně se školáky budeme těšit na školní zápis.

Při poznávání vlastností zimního počasí, sněhu a ledu, budeme rozvíjet a používat všechny smysly.

Nadále si budeme procvičovat a rozvíjet paměť a pozornost. Při hrách na sněhu budeme přirozenou cestou rozvíjet pohybové schopnosti a dovednosti dětí. Budeme pozorovat změny v přírodě a seznámíme děti se znaky zimní přírody.

Vysvětlíme si zásady bezpečného chování při pohybu na sněhu a ledu, povedeme děti k uvědomění si vlastního těla, k péči o své zdraví. Vysvětlíme si pojem koloběh, střídání čtyř ročních dob a budeme se snažit o přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně logickému (pojmovému).

Očekávání

Zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, dramatickou improvizací).

Pojmenovat části těla, znát jejich funkce.

Ujasnění si pojmu koloběh, střídání čtyř ročních dob.

Učit se nová slova a aktivně je používat (např. ve vztahu k počasí, koloběh ...).

Soustředit se na určitou činnost, udržet pozornost, dokončit práci.

Pohybovat se na sněhu a ledu a dodržovat pravidla bezpečného chování.

Rozlišovat, co prospívá a co škodí zdraví.

Chápat, že každý má v určité skupině svou roli, podle které je třeba se chovat (škola, sportovní skupina, herní skupina apod.).

Být jistější ve slovním a hudebním projevu.

Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku.

Činnosti

Sáňkování, klouzání, hry na sněhu a se sněhem.

Pokusy se sněhem („Kam zmizel sníh?“).

Pozorování vloček lupou – výtvarně vločku zachytit – výzdoba třídy a šatny výtvary dětí.

Poslech a dramatizace příběhů se zimní tematikou.

Zpěv a poslech písní se zimní tematikou.

Hudební hrátky – hudebně a pohybově vyjádřit rozmary zimního počasí (např. zvonivý zvuk rampouchů, vánici apod.)

Sledovat a zaznamenat průběh počasí (vytvořit si společné piktogramy pro záznamy počasí).

Krmení zvířat na podzim nasbíranými plody, krmení ptáčků.

Rytmus střídání podle vzoru - střídání ročních období.

Obkreslování rukou, nohou i celé postavy.

Oblékáme panenky – hry.

Hry „Na tělo“, „Šimravá štafeta“, „Ukažte mi“.

Námětové hry „Na školu“, „Na sportovce“.

Hádky a slovní hříčky.

Grafická nápodoba symbolů, čísel, písmen.

6.2.3. Otuzilá káčátka

Charakteristika a záměry bloku

K zimnímu měsíci neodmyslitelně patří pohádky. Prožijeme společně pohádkový čas, který, za pomoci rodičů, ukončíme karnevalem v maskách pohádkových postav. Prostřednictvím pohádkových příběhů budeme u dětí podněcovat představivost, rozvíjet fantazii, vyjadřování i řeč dítěte.

Probudíme u dětí cit pro spravedlnost a pravdu, soucit, schopnost vcítit se do pocitů a nálad jiných. V souvislosti s pohádkami se zaměříme i na oblíbené hračky dětí, na to, s čím si hrály děti dříve. Pozveme „Sváťovo divadlo“ do MŠ.

Společně se budeme snažit vyřešit problémové pohádkové situace a posílíme schopnost umět se rozhodnout v běžných i méně běžných situacích. Posílíme dětskou sebedůvěru, osobité myšlení a schopnost improvizovat.

Uplatníme základní návyky společenského chování (v muzeu, v autobuse, na karnevalu). Častým nabízením knih (výstava) a jejich obměnou budeme u dětí rozvíjet zájem o knihy.

Očekávání

Porozumět slyšenému a umět slyšené reprodukovat.

Sledovat děj a zachytit hlavní myšlenku příběhu.

Umět vyjádřit své pocity (soucit, radost, smutek, lásku, strach, spokojenost, odmítání).

Naučit se z paměti krátké texty.

Zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu.

Uvědomovat si své možnosti (v dramatizaci pohádky) – umět přijmout pozitivní hodnocení i případný neúspěch.

Šetrně zacházet s knihou a pracovat s ní.

Zacházet šetrně s knihami i hračkami, umět se o svou hračku podělit.
Dodržovat základní normy společenského chování a používat slova děkuji, promiň, odpouštím ti apod.
Umět napodobit pohyb podle vzoru a sladit ho s hudbou.
Umět napodobit taneční krok, sladit pohyb s hudbou.

Činnosti

Uvolňovací a artikulační cvičení.
Prohlížení a „čtení“ knih. Výstava knih.
Poslech pohádek a příběhů podle výběru dětí a podle výběru učitelky.
Vyprávění pohádek podle obrázků.
Dramatizace jednoduchých pohádkových rolí.
Výroba „Srdíčka něžných dlaní“, otisky dětských dlaní jako připomenutí, že si neubližujeme, ale hladíme se a máme se rádi.
Cvičení v projevu citů a emocí – mimické i výtvarné vyjadřování nálad.
Sluchové vnímání slov,
Kresba a malba jednotlivostí i části děje
Nápodoba pohybu a pozice.
Hmatové představy a fantazie – modelování.
Sledování pohádky na videu.
Vymyšlení odlišných konců známých pohádek.
Rytmizace slov a sousloví.
Poslech a zpěv písní k pohádkám.
Popis hraček – vlastnosti, barvy, velikost, počet, z čeho jsou vyrobeny.
Karneval – vyjádření hudby pohybem, nápodoba pohádkových postav.

6.3. Probouzení káčátek a zajíčkova koleda

6.3.1. Pomáháme na zahrádce

Charakteristika a záměry bloku

V tomto bloku si budeme uvědomovat změny v přírodě spojené s příchodem jara i to, že lidská nedbalost narušuje přirozenou a pro lidi potřebnou krásu a čistotu životního prostředí.
Budeme usilovat o vytvoření prostředí veselého, čistého a barevného – v barevném týdnu se o to pokusíme.
Budeme se zaměřovat na barevnou symboliku sběrných odpadních nádob, budeme diskutovat o nutnosti třídění. Pomůžeme při úklidu okolí školy. Budeme se snažit chápat, že člověk může přírodě pomáhat, ale i škodit a uvědomíme si, jak je důležité pečovat o své okolí a prostředí, v němž žijeme.
Pozorování jarní přírody a jarních prací na polích. Při pozorování jarní přírody rozvineme poznatky a dovednosti (motorické, estetické i poznávací) v souvislosti s daným ročním obdobím.
Posílíme dětskou zvědavost, zájem dětí a radost z objevování.
Budeme přirozenou cestou rozvíjet pohybové schopnosti dětí a přenášet je do přírody

Očekávání

Získat poznatky o materiálech (papír, plast, sklo, železo), uplatňovat hygienické návyky při manipulaci s odpady.
Seznámit se a používat nové pojmy – např. recyklace. Prakticky pečovat o své okolí. Rozlišovat, co okolní prostředí poškozují, všimnout si nepořádků, upozorňovat na ně. Navrhovat řešení problémů a úkolů, nalézat nová řešení.
Vědomě využívat všech smyslů.
Zvládat pohyb v nerovném terénu.

Činnosti

Pozorování přírody – typické jarní znaky.
Vycházka do lesa – otevření lesa – pozorování nového života v lese.

Písň, básň, tanečky a pohybové hry motivované jarem.
Vítáme jaro – výtvarné zpracování různými technikami.
Prohlížení knih, encyklopedií, obrázků.
Společenské hry - Pexeso,
Puzzle – skládání obrázků k tématu.
Pozorování jarní přírody a jarních prací na polích.
Třídění odpadu.
Řízené rozhovory a diskuze o recyklaci odpadů, otázky hygieny, vlastnosti a druhy materiálů, použití jednotlivých materiálů.
Didaktické hry – např.: „Z čeho je co vyrobeno“.
Pracujeme s papírem - různé činnosti s papírem - mačkání, trhání, lepení ..., recyklace papíru – namočený novinový papír – vymačkat – usušit na sítu.
Malování na sklo – výzdoba oken.
Konstruktivní činnosti.
Smyslové hry
Setí semínek hrachu, čočky.
Výtvarné vyjádření prožitků.
Kdo – co – čím.

6.3.2. „Hody, hody doprovody“

Charakteristika a záměry bloku

V aprílovém měsíci nás čeká spousta vtípu, radosti a zábavy. Seznámíme děti s velikonočními vesnickými oslavami i s historií zdobení kraslic. Mnoho dětí chodí řehtat, hodovat, společně si o těchto zážitcích budeme povídat.

Pohybové jarní hry a tvořivou činnost (z hlíny, písku apod.) přeneseme za pěkného počasí na školní zahradu. Budeme jako v pohádce, využijeme probouzející se přírodu – pojedeme na výlet. V souvislosti s výletem si povíme o možných nebezpečích, která nám hrozí (úrazy při nevhodném chování, požáry apod.). Povíme si, jak a kde budeme hledat pomoc, navštívíme hasičskou zbrojnicu.

Při stále častějším pobytu v přírodě budeme rozvíjet pohybové schopnosti a fyzickou zdatnost dětí. Osvojíme si poznatky důležité pro podporu bezpečí a seznámíme se s prací některých dospělých. Naučíme se cestovat autobusem a zdokonalíme se v zásadách správného chování v dopravních prostředcích.

Na základě prožitků rozvineme jazykové a řečové schopnosti dětí, estetické a mravní cítění a dětskou tvořivost a nápady.

Očekávání

Chovat se kultivovaně v dopravních prostředcích.

Být aktivní, ptát se a dozvídat se nové informace.

Samostatně formulovat myšlenky, nápady, pocity.

Rozvíjet jazykové schopnosti – výslovnost, homonyma, synonyma, první a poslední hlásky a slabiky.

Vědět o některých způsobech ochrany zdraví a bezpečí a mít povědomí o tom, jak a kde hledat pomoc.

Vyjadřovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, pohybovými, dramatickými).

Činnosti

Velikonoční výzdoba školy a třídy.

Barvení a zdobení kraslic.

Básně a písň s jarní a velikonoční tematikou.

Čtení a poslech příběhů s náměty práce dospělých.

Prohlížení a „čtení“ knih.

Společenské hry.

Stavby z písku, tvořivá práce z hlíny a z modelovací hmoty.

Hry na školní zahradě – kuličky, pohybové hry a jiné hry podle výběru dětí.

Výlet autobusem.

Pozorování jarní přírody a jarních prací na polích.

Kdo – co – čím.
Návštěva hasičské zbrojnice.
Malování, kreslení, skládání z papíru.
Rozhovory na téma bezpečnost.
Dokončit příběh – Co by se stalo, kdyby ...
Námětové hry ze světa dospělých lidí a jejich práce.
Konstruktivní hry.
Drobné práce na školní zahradě – vyhrabování, osázení truhlíku květinami.

6.3.3. Kytička pro maminku

Charakteristika a záměry bloku

S využitím svátku maminek budeme nadále prohlubovat citové vztahy ke členům rodiny, k sobě navzájem, ale i k živé a neživé přírodě.

Všimneme si kvetoucí přírody, rodících se mláďat, života hmyzu. Každodenně si budeme všimnout krásy probuzené přírody, pokud to bude možné, přeneseme činnosti do přírody.

Pomocí říkadel pro maminky procvičíme a zdokonalíme výslovnost a kultivovaný projev.

Povedeme děti k umění vystoupit na veřejnosti a nestydět se.

Na příkladu mláďat si vysvětlíme narození děťátka.

Naučíme se poznávat a pojmenovat nejnámější druhy hmyzu a seznámíme se s jejich životem.

Očekávání

Chovat se citlivě a ohleduplně ke slabším a mladším dětem, soucítit s nimi.

Všimnout si toho, co si druhý přeje a potřebuje a umět pomoc nabídnout.

Dělit se o hračky, pomůcky, sladkosti, ale i úkoly a povinnosti.

Navazovat kontakty s dospělými, překonat stud, komunikovat s nimi, respektovat je.

Uvědomovat si příjemné i nepříjemné prožitky.

Být citlivý k živé i neživé přírodě a k věcem.

Sladit pohyb se zpěvem, vědomě napodobit pohyb podle vzoru, přizpůsobit se pokynu.

Zazpívat písně, rozlišovat rytmus.

Výtvarně zpracovat prožitky.

Činnosti

Příprava vystoupení pro rodiče (téma: jaro a svátek maminek).

Výroba dárků a přání pro maminky a babičky.

Říkanek, básně, písničky k tématu.

Nácvik tanečků maminkám.

Cviky motivované činnostmi maminky; životem hmyzu.

Uvolňovací cviky (př. klubička pro maminku, ulita šneka apod.).

Poslech, vyprávění a dramatizace příběhů.

Rozhovory a diskuze nad obrazovým materiálem a knihami.

Námětové hry: téma - rodina, činnost maminky, staráme se miminko apod.

Vycházky na louku - příroda.

Pozorování změn v přírodě (počasí, růst trávy, vůně květin, život včel, motýlů apod.)

Výtvarné zachycení prožitků.

Život na louce – výroba louky, modelování obyvatel louky (žížala, šnek, kytičky).

Vystřihování a lepení na jarní téma.

Pohybové hry k tématu.

Uvolňovací cviky.

Omalovánky, pracovní listy.

Pohybové hry k tématu, cvičení na udržení rovnováhy (kolíbka, váha apod.).

Tvořivé hry z písku.

6.4. Káčátka u vody

6.4.1. Na sluníčku u rybníčka, co se děje v trávě

Charakteristika a záměry bloku

V tomto bloku si uvědomíme změny v přírodě spojené s oteplením, krásu se vším, co je rozkvetlé, nové, čisté, veselé.

Budeme se snažit chápat, že člověk může přírodě pomáhat, ale i škodit a uvědomíme si, jak je důležité pečovat o své okolí a prostředí, v němž žijeme.

Při pozorování jarní přírody dále rozvineme poznatky a dovednosti (motorické, estetické i poznávací) v souvislosti s daným ročním obdobím.

Posílíme dětskou zvědavost, zájem dětí a radost z objevování, experimentování

Samostatně formulovat myšlenky, nápady, pocity.

Při vhodném počasí budeme přenášet veškeré činnosti do přírody a přirozenou cestou rozvíjet pohybové schopnosti dětí.

Očekávání

Získat poznatky o dění v přírodě.

Prakticky pečovat o své okolí. Radovat se z nových zážitků z výletů.

Navrhovat řešení problémů a úkolů, nalézat nová řešení.

Vědomě využívat všech smyslů.

Zvládat pohyb v nerovném terénu, učit se být samostatný, pomoci kamarádů, umět se rozdělit.

Činnosti

Pozorování přírody – typické znaky.

Vycházka do lesa pozorování nového života v lese. Výlety

Písňe, básně, tanečky a pohybové hry.

Prohlížení knih, encyklopedií, obrázků.

Společenské hry - Pexeso, Krtkova zahrádka.

Puzzle – skládání obrázků k tématu.

Konstruktivní činnosti.

Výtvarné vyjádření prožitků z výletů.

6.4.2. Káčátka jdou na výlet

Charakteristika a záměry bloku

Blížící se konec školního roku nám přinese mnoho zábavy a radosti. Sportovními hrami a soutěžemi oslavíme svátek dětí. Povíme si o planetě, na které žijeme nejen my, ale i jiné děti. Navštívíme planetárium v Teplicích. Budeme pozorovat řeku, rybníky a vodu, která nás obklopuje, seznámíme se s nebezpečím, které nás může u vody potkat. Pojedeme na výlet, rozloučíme se školáky. Letní období nám umožní veškerou činnost přenášet do přírody, a tak budeme mít větší prostor pro rozvoj fyzické zdatnosti. Budeme cvičit vytrvalost a sebeovládání.

Seznámíme se s existencí jiných kultur a národností a povedeme děti k uvědomění si, že i ony jsou součástí světa, přírody, společnosti a planety Země. Společnými prožitky (školní výlet, vycházka k Labi) posílíme zvědavost, zájem a radost z objevování. Zdokonalíme se v zásadách správného chování v dopravních prostředcích.

Na základě prožitků rozvineme jazykové a řečové schopnosti dětí, estetické a mravní citění a dětskou tvořivost a nápady.

Chovat se kultivovaně v dopravních prostředcích. Být aktivní, ptát se a dozvídat se nové informace.

Samostatně formulovat myšlenky, nápady, pocity.

Rozvíjet jazykové schopnosti – výslovnost, homonyma, synonyma, první a poslední hlásky a slabiky.

Vědět o některých způsobech ochrany zdraví a bezpečí a mít povědomí o tom, jak a kde hledat pomoc.

Vyjadřovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, pohybovými, dramatickými).

Očekávání

Pohybovat se v různém prostředí (písek, voda, po zvýšené ploše, mezi překážkami apod.).
Uvědomovat si nebezpečí, které nám hrozí při pobytu u vody.
Pojmenovat většinu toho, co nás obklopuje.
Poznat napsané své jméno (starší děti).
Odloučit se na určitou dobu od rodičů a být aktivní i bez jejich opory.
Prožívat radost ze zvládnutého a poznaného.
Vnímat, že svět je pestrý, rozmanitý a má svůj řád.

Činnosti

Oslava svátku dětí – dětský den – hry a soutěže.
„Cestování s globusem a encyklopedií“ – poznávání pomocí otázek a odpovědí, diskuze o vlastnostech lidí, které jsou dány prostředím, ve kterém žijí, pohlavím, jazykem apod.
Praktické ukázky varující před nebezpečím u vody. Hry s pískem a vodou.
Výtvarné zpracování zkušeností a zážitků z cestování, dovolených, výletů.
Školní výlety – zdymadla, návštěva hradu Střekova, jízda lanovkou na Větruši, návštěva ZOO.
Hry s dopravní tematikou – pojmy vlevo, vpravo.
Pracovní listy – rozlišování, třídění, porovnávání, hledání rozdílů.
Slovní hádanky.
Výtvarná technika podle volby dětí - námět „Jak si hrají děti z celého světa“.
Zdravotně zaměřené cvičení – protahovací, vyrovnávací, dechové, relaxační.
Umíme stolovat.
Společenské hry.

6.4.3. Máváme léto

Charakteristika a záměry bloku

Během dvou týdnů prázdninového provozu si užijeme volnosti a pohody letních dnů.
Většinu dne budeme trávit v přírodě a zopakujeme si, co už všechno umíme. Budeme zdokonalovat pohybové dovednosti dětí, cvičit paměť, řečový projev, budeme rozvíjet výtvarné a hudební schopnosti dětí.

Očekávání

Vyjadřovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (výtvarnými, hudebními, pohybovými, řečovými...)
Chovat se tak, aby nedocházelo k ohrožení zdraví svého a zdraví a bezpečnosti druhých.

Činnosti

Hry s pískem a vodou.
Hry na průlezkách.
Námětové hry podle výběru dětí.
Opakování pohybových her.
Malování v přírodě.
Sestavování obrázků z přírodních materiálů.
Opakování písní a básní.
„Čtení“ a prohlížení knih a časopisů.
Vyjadřování prožitků, pocitů a nálad různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, pohybovými, dramatickými).

Vzdělávací nabídka umožňuje dosahovat vzdělávacích cílů, pokud

- je mnohostranně pestrá a široká, pro děti rozmanitá, respektuje podmínky mateřské školy (věk dětí, délku vzdělávacího programu), zajišťuje návaznost (předchází tomu, aby se táž vzdělávací nabídka s týmiž dětmi opakovala);
- zaměření bloků je dostatečně široké, jejich věcný obsah je dítěti srozumitelný, užitečný a prakticky využitelný, zachovává principy činnostního učení;
- zbytečně učitele nesvazuje a neomezuje je v tvořivé práci;
- počítá s uplatňováním evaluačních postupů a využíváním jejich výsledků

7. EVALUAČNÍ SYSTÉM/AUTOEVALUACE MŠ a hodnocení výsledků vzdělávání

Cílem evaluační činnosti v této oblasti je vyhodnocení podmínek pro naplňování koncepčních záměrů ŠVP PV naší MŠ. Cílem je, aby kritéria hodnocení byla v souladu s cíli ŠVP PV.

Hodnocení není cílem, ale prostředkem ke hledání optimálních cest vzdělávání dětí.

Na základě výsledků se rozhodneme, co budeme měnit.

Evaluace

- získávání podkladů pro vlastní hodnocení školy se provádí na základě školského zákona
- (vyhodnocování, určení hodnoty, ocenění, odhad)
- jako proces důkladného sběru a následného zhodnocení informací s cílem učinit na základě zjištěných skutečností potřebná rozhodnutí.

Struktura hodnocení:

Oblast – vymezení oblastí, které chceme hodnotit a dále s nimi pracovat.

Kritéria – stanovení kritérií, které budeme pro hodnocení a vyhodnocování využívat.

Nástroje/ metody – stanovení nástrojů, kterými budeme hodnotit.

Četnost – jak často budeme hodnotit.

Odpovědná osoba – kdo bude proces sledovat.

Analýza a vyhodnocení získaných dat vzhledem ke stanoveným kritériím.

Evaluační zpráva (písemná nebo ústní) – na jejím základě přehodnocujeme, upravujeme a plánujeme s využitím zjištěných informací – zpětná vazba.

Hodnocení provádíme komplexně.

Oblasti evaluace:

- Hodnocení ŠVP PV (soulad s RVP PV, funkčnost ŠVP PV).
- Hodnocení výchovně vzdělávacího procesu (prožitkové učení, spontánnost dětí, komunikativnost, tvořivost, převažující aktivita dětí, konkrétnost, situační učení, každodenní prolínání vzdělávacích oblastí).
- Hodnocení integrovaných bloků (jsou IB vhodně připraveny, umožňují dostatečně využívat metod prožitkového a situačního učení, přinášejí výsledky, co chybělo, k čemu je třeba se vrátit, kolik dětí je nenaplnilo).
- Hodnocení podmínek vzdělávání (do jaké míry jsou podmínky naplňovány).
- Hodnocení a sebehodnocení pedagogů (pedagogický styl, cíle a postupy, tvořivost a improvizace).
Při sebereflexi si denně odpovídáme na otázky:
Co se děti naučily (hodnotíme děti), co se dozvěděly nového (hodnocení výsledků) a čím (hodnocení procesů) čím se mi podařilo toho dosáhnout (autoevaluace).
- Hodnocení dětí (individuálních pokroků).
- Hodnocení výsledků vzdělávání (kam jsme došli – změna kvality podmínek a vzdělávacího procesu, získané kompetence, vzdělávací cíle).

Evaluace cílů

Cíle evaluace vycházejí z RVP pro předškolní vzdělávání, rozděleného na dílčí části: - Dítě a jeho tělo

Dítě a jeho psychika

Dítě a ten druhý

Dítě a společnost

Dítě a svět

Každá z dílčích částí je dále členěna na jednotlivé cíle, které vedou k získávání konkrétních kompetencí, formou prožitkového učení, v MŠ se zapojením co nejvíce smyslů v plánovaných tematických celcích. Tematické celky vycházejí z časového sledu a činností související s dětskou činností.

Získávání kompetencí vychází z postižení dítěte a je nastaveno dítěti tzv. na míru, což znamená, že je přizpůsobeno individuálním potřebám a možnostem každého dítěte.

Evaluace vzdělávacích výsledků

V MŠ se v předškolním vzdělávání nejedná o hodnocení dítěte a jeho výkonů ve vztahu k dané normě, ani o porovnávání jednotlivých dětí a jejich výkonů mezi sebou, ale

cílem v každé oblasti je zvládnutí co nejvíce kompetencí v rámci možností dítěte.

V konečném důsledku toto vede k doporučení a zařazení dítěte do vhodného typu školního vzdělávání.

Cílem evaluace je

- vyhodnotit úroveň a kvalitu výchovně vzdělávacího procesu v MŠ
- ověřovat a zlepšovat kvalitu veškeré činnosti včetně podmínek školy.
- zjištění pokroků, prostřednictvím plnění vzdělávacích cílů, které děti dosahují v individuálním rozvoji své osobnosti a v rozvoji očekávaných kompetencí.
- zjištění, zda škola plní své koncepční plány a jaké má podmínky materiální a personální.

Na základě výsledků tohoto hodnocení přijmout návrhy a opatření, ve kterých oblastech je třeba úroveň podmínek vzdělávání zlepšit.

Pravidla:

- hodnotíme ve vztahu k dítěti – kvalitu individuálního rozvoje a učení,
- hodnotíme ve vztahu k pedagogům – hodnocení kvality jejich práce,
- hodnotíme ve vztahu k sobě – sebehodnocení kvality pedagogické práce (pedagogové),
řídící práce (ředitelka školy),
- evaluujeme, sledujeme, zaznamenáváme a vyhodnocujeme činnost školy, všechny záměry, cíle ŠVP PV i TVP, dílčí programy, projekty (tzn. zájmové kroužky, nadstandardní činnosti, akce apod.) včetně postupů, forem a metod, kterými škola plánované cíle naplňuje,
- evaluujeme, hodnotíme průběžně, neustále, vždy když chceme zjistit, jak se cíle daří naplňovat (většinou čtvrtletně, pololetně a na závěr školního roku), popř. vyhodnocujeme dle potřeby
- kritéria pro hodnocení si v rámci třídy pedagogové odvozují z RVP PV sami, v rámci školy je odvozuje ředitelka školy také z RVP PV,

Každé hodnocení musí mít nějaký cíl a musí se také opírat o předem vytvořená kritéria.

Kritéria pro evaluaci:

- jaké má škola podmínky ke vzdělávání dětí – materiální a personální
- jaké jsou podmínky pro týmovou práci
- jak svým zpracováním vyhovuje ŠVP, zda vychází z RVP – zda je dostatečně přehledný, využitelný, je možné na jeho základě rozšiřovat nabídku činností pro děti, zda podněcuje učitelky k tvořivosti a využívá jejich odborných, ale i přirozených schopností apod.
- jak je prováděno hodnocení dětí, podtémat
- jak a na jakém základě je prováděna evaluace školy – struktura hodnocení
- soulad s koncepcí školy
- úroveň očekávaných kompetencí dětí na konci jednotlivých podtémat a celých bloků
- jak probíhá DVPP
- jak probíhá kontrolní a řídicí činnost
- jakou formou je realizována prezentace školy a spolupráce s veřejností
- vyhodnocení úrazovosti
- vyhodnocení stížností

Metody/nástroje hodnocení a evaluace, které může - předškolní pedagog v praxi uplatnit:

- pozorování, opakované pozorování,
- rozhovor s dítětem, rozhovor s rodiči, konzultace s ostatními odborníky,
- diskuse,
- rozbor herních aktivit dítěte,
- rozbor procesu výchovně vzdělávacího procesu (vhodné využití didaktických her a testů),
- rozbor jazykových projevů (úroveň komunikace),
- rozbor, analýza prací - výtvorů dítěte (např. kresby, pracovních výrobků apod.),

- rozbor osobní dokumentace dítěte, anamnézy (rodinná i osobní),
 - sociometrické metody (rozbor chování a jednání ve skupině, vztahy, postavení dítěte ve skupině...)
 - analýza vlastní pedagogické aktivity řídicí práce. (Hodnotící list učitelky MŠ)
 - hospitace, pohospitační rozbor, kontrola pracovníků (pedagogů, provozních)
 - analýza třídní i školní dokumentace,
 - analýza programů, projektů, integrovaných bloků
 - dotazník, anketa,
 - porovnávání výsledků s plánovanými cíli
- Studium dokumentace o dětech, analýza dat – obě učitelky na třídách, průběžně, pokaždé při předložení nových lékařských nálezů
 - Spolupráce, rozhovory se zákonnými zástupci dětí – denně dle potřeby, obě učitelky
 - Spolupráce, rozhovory s pedagogy a dalšími pracovníky školy – dle potřeby
 - Spolupráce s odbornými lékaři – nejméně 1 x týdně – psychoterapie
 - Spolupráce s PPP, SPC, speciálními a základními školami – sledování budoucího zařazení dětí – dle potřeby
 - Pozorování dětí při volných i řízených činnostech – denně
 - Analýza dětských činností a produktů – 1 x za měsíc
 - Kazuistika formou individuálního plánu – minimálně 3 x ročně
 - Hospitační a kontrolní činnost vedením školy – každý druhý měsíc
 - Zápisy z pedagogických rad – podle potřeby a aktuální problematiky

Prostředky evaluace – používané vedením školy:

- průběžné vyhodnocování zpracování TVP a jejich funkčnosti, porovnávání s požadavky ŠVP PV, optimalizace (písemné záznamy o diskusích k TVP, kontrolách ředitelkou a úpravách, jednání v praxi i na poradách – průběžně),
- průběžné sledování a hodnocení respektování podmínek (materiálních, hygienických, personálních, podmínek vhodné psychohygieny, organizace a provozu školy a podmínek k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí,) - zápisy do knihy oprav, do zprávy BOZP, do hospitačních zápisů,
- sledování a hodnocení kvality práce provozních zaměstnanců (zápisy do kontrol provozních pracovníků)
- sledování a hodnocení kvality práce pedagogických zaměstnanců školy = kontrolní a hospitační činnost (zápisy do archů "Záznam o hospitaci")
- sledování a hodnocení kvality práce zájmových kroužků,
- individuální pedagogická a speciálně pedagogická diagnostika,
- průběžná kontrola realizace hodnocení dětí a vedení diagnostických záznamů učitelkami, řešení problematiky na pedagogických poradách,
- závěrečné (pololetní a roční) zhodnocení vzdělávacího procesu v MŠ – porovnání průběhu a výsledků vzdělávání se vzdělávacími cíli ŠVP a s cíli RVP,
- sledování a hodnocení spolupráce školy s ostatními institucemi a odborníky,
- kontroly dodržování vnitřních norem školy, pracovního a organizač. řádu školy a plnění pracov. náplně
- kontroly vedení třídní a jiné svěřené dokumentace

Evaluace VĚCNÝCH (materiálních) podmínek	
Cíl:	<p>Zhodnotit materiální podmínky školy ve vztahu k naplňování záměrů zřízení školy, podmínky budovy, technický stav, prostoru, uspořádání, vybavenosti místností/tříd – nábytek, pomůcky, hračky; vybavení školní zahrady, školní jídelny</p> <ul style="list-style-type: none"> – MŠ má dostatečně velké prostory (podlahová plocha i objem vzduchu atd. dle příslušného předpisu) a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrůznějším skupinovým i individuálním činnostem dětí – Dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení (umývárny, toalety) i vybavení pro odpočinek dětí (lůžka) jsou přizpůsobeny antropometrickým požadavkům, odpovídají počtu dětí, jsou zdravotně nezávadné a bezpečné a jsou estetického vzhledu. Pravidelné revize, kontroly KHS – Vybavení hračkami, pomůckami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku; je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno. – Hračky, pomůcky, náčiní a další doplňky nebo alespoň jejich podstatná část je umístěna tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly v jejich uložení; jsou stanovena pravidla pro jejich využívání pedagogy i dětmi. – Děti se sami svými výtvary podílejí na úpravě a výzdobě interiéru budovy. Prostředí je upraveno tak, aby dětské práce byly dětem přístupné a mohli je zhlédnout i jejich rodiče. Analýza dětských výtvorů – Na budovu mateřské školy bezprostředně navazuje zahrada. Tyto prostory jsou vybavené tak, aby umožňovaly dětem rozmanité pohybové a další aktivity. Pravidelné revize – Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů (týkajících se např. čistoty, teploty, vlhkosti vzduchu, osvětlení, hlučnosti, světla a stínu, alergizujících či jedovatých látek a rostlin apod.) Kontroly KHS
Čas. rozvrh:	průběžně; písemně: 1 x/rok – leden – prověrka
Nástroje:	<ul style="list-style-type: none"> - pozorování - záznamy z pedagogických a provozních porad - záznamy z kontrolní činnosti - záznamy z revizí, kontrol - dotazníky - rozhovory, diskuze s rodiči - analýza dětských výtvorů - výstavy, prezentace školy na veřejnosti - fotodokumentace - jednání se zřizovatelem
Kdo:	všichni zaměstnanci dle pracovní pozice, zřizovatel, instituce

Evaluace ŽIVOTOSPRÁVY	
Cíl:	<p>Zhodnotit skladbu jídelníčku, technologii přípravy pokrmů; pitný režim, zajištění rytmu a řádu, pobyt venku; aktivita, odpočinek, klidový režim, pedagog je vzor</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava (dle předpisu). Je zachována vhodná skladba jídelníčku, dodržována zdravá technologie přípravy pokrmů a nápojů, děti mají stále k dispozici ve třídě dostatek tekutin a mezi jednotlivými podávanými pokrmy jsou dodržovány vhodné intervaly. Je nepřijatelné násilně nutit děti do jídla. <p style="text-align: center;">kontrola KHS</p> <ul style="list-style-type: none"> - Je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád, který je však současně natolik flexibilní, aby umožňoval organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci (aby např. rodiče mohli své děti přivádět podle svých možností, aby bylo možné reagovat na neplánované události v životě mateřské školy apod.). - Děti jsou každodenně a dostatečně dlouho venku, program činností je přizpůsobován okamžité kvalitě ovzduší. - Děti mají dostatek volného pohybu nejen na zahradě, ale i v interiéru mateřské školy. - V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí (např. dětem s nižší potřebou spánku je nabízen jiný klidný program namísto odpočinku na lůžku apod.). Nutit děti ke spánku na lůžku je nepřijatelné. - Pedagogové se sami chovají podle zásad zdravého životního stylu a poskytují tak dětem přirozený vzor.
	průběžně; písemně: 1 x/týden
Nástroje:	<ul style="list-style-type: none"> - pozorování - záznamy z pedagogických a provozních porad - záznamy z kontrolní činnosti - dotazníky - rozhovory, diskuze s rodiči - fotodokumentace - spotřební koš - systém HACCP/kritické body
Kdo:	vedoucí ŠJ, kuchařka, všichni zaměstnanci dle pracovní pozice, instituce

Evaluace PSYCHOHYGIENICKÝCH a pedagogických podmínek

Cíl:

Zhodnotit podmínky, které příznivě ovlivňují, resp. podmiňují kvalitu poskytovaného vzdělávání, tj. adaptace dětí, respektování potřeb dětí, rovnocenného postavení, vyváženost osobní svobody x omezení, pokyny, pedagogický styl, vzájemná důvěra

- Děti i dospělí se cítí v prostředí mateřské školy dobře, spokojeně, jistě a bezpečně.
- Nově příchozí dítě má možnost postupně se adaptovat na nové prostředí i situaci.
- Pedagogové respektují potřeby dětí (obecně lidské, vývojové a individuální), reagují na ně a napomáhají v jejich uspokojování (jednají nenásilně, přirozeně a citlivě, navozují situace pohody, klidu, relaxace apod.). Děti nejsou neúměrně zatěžovány, či neurotizovány spěchem a chvatem.
- Všechny děti mají rovnocenné postavení a žádné z nich není zvýhodňováno ani znevýhodňováno. Jakékoliv projevy nerovností, podceňování a zesměšňování dětí jsou nepřijatelné.
- Volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, vyplývajících z nutnosti dodržovat v mateřské škole potřebný řád a učit děti pravidlům soužití.
- Dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů. Třída je pro děti kamarádkým společenstvím, v němž jsou zpravidla rády.
- Pedagogický styl, resp. způsob, jakým jsou děti vedeny, je podporující, sympatizující, projevuje se přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací pedagoga s dětmi. Je vyloučeno manipulování s dítětem, zbytečné organizování dětí z obavy o časové prostoje, podporování nezdravé soutěživosti dětí. Jakákoli komunikace s dítětem, kterou dítě pociťuje jako násilí, je nepřijatelná.
- Pedagog se vyhýbá negativním slovním komentářům a podporuje děti v samostatných pokusech, je uznalý, dostatečně oceňuje a vyhodnocuje konkrétní projevy a výkony dítěte a přiměřeně na ně reaguje pozitivním oceněním, vyvaruje se paušálních pochval stejně jako odsudků.
- Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost, solidarita, vzájemná pomoc a podpora. Dospělí se chovají důvěryhodně a spolehlivě (autenticky).
- Pedagog se programově věnuje neformálním vztahům dětí ve třídě a nenásilně je ovlivňuje prosociálním směrem (prevence šikany a jiných sociálně patologických jevů u dětí).
- Je uplatňován pedagogický styl s nabídkou, který počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte. Vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte a potřebám jeho života (je dítěti tematicky blízká, jemu pochopitelná, přiměřeně náročná, dítěti užitečná a prakticky využitelná).

Spolupráce s odborníky, SPC, PPP, ZŠ

Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

(zdravotním znevýhodněním a zdravotním postižením) – ve vztahu k druhu a stupni postižení dítěte

u dětí s tělesným postižením jsou, je

- zajištěno osvojení specifických dovedností v rozsahu individuálních možností dítěte
- zabezpečena možnost pohybu dítěte v prostorách školy pomocí dostupných technických prostředků nebo lidských zdrojů
- vytvářeny podmínky pro náhradní tělovýchovné aktivity dítěte možné v rámci jeho postižení
- využívány kompenzační (technické a didaktické) pomůcky
- počet dětí ve třídě je snížen

u dětí se zrakovým postižením jsou, je

- zajištěno osvojení specifických dítětem zvládnutelných dovedností zaměřených na samostatnost a sebeobsluhu
- prostředí je bezbariérové, s ohledem na zrakové postižení dítěte pro ně maximálně bezpečné
- dodržována předepsaná zraková hygiena
- vytvářena nabídka alternativních (zvládnutelných) aktivit
- využívány vhodné kompenzační (technické, zvláště optické a didaktické) pomůcky a hračky
- počet dětí ve třídě je snížen
- zajištěna přítomnost asistenta (podle míry a stupně postižení)

	<p><i>u dětí se sluchovým postižením jsou, je</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zajištěno osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte – dodržována sluchová hygiena – zajištěny a využívány vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky – vzdělávání dítěte probíhá ve vhodném komunikačním systému <p><i>u dětí s mentální retardací jsou, je</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zajištěno osvojení specifických dovedností zaměřených na zvládnutí sebeobsluhy a základních hygienických návyků v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení – využívány vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky – zajištěna přítomnost asistenta (podle míry a stupně postižení) – počet dětí ve třídě je snížen <p><i>u dětí s poruchami pozornosti a vnímání (dětí s poruchou učení a chování) jsou, je</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – prostředí je pro dítě zklidňující – zajištěn zvýšený bezpečnostní dohled – počet dětí ve třídě je snížen – zajištěn důsledný individuální přístup pedagoga k dítěti – mateřská škola těsně spolupracuje s SPC a s rodiči dítěte – využívány speciální didaktické pomůcky zaměřené na cvičení soustředění a pozornosti <p><i>u dětí s poruchami řeči je</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zajištěna kvalitní průběžná péče o řeč – zajištěna těsná spolupráce s odborníky a s rodiči dítěte <p><i>u dětí s více vadami a autismem jsou, je</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zajištěno osvojení specifických dovedností, zaměřených na sebeobsluhu – vzdělávací prostředí je klidné a pro dítě podnětné – zajištěna přítomnost asistenta – počet dětí ve třídě je snížen – využívány vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky – zajištěny další podmínky podle druhu a stupně postižení <p><i>Podmínky vzdělávání dětí se sociálním znevýhodněním.</i> Vzdělávání dětí ze socio – kulturně znevýhodňujícího prostředí, dětí s oslabeným rodinným zázemím či dětí, které pocházejí z jazykově odlišného prostředí a které nemluví jazykem, v němž probíhá vzdělávání, se uskutečňuje podle požadavků daných RVP PV.</p>
Čas. rozvrh:	průběžně; písemně: září, leden, červen
Nástroje:	<ul style="list-style-type: none"> - pozorování - záznamy z pedagogických a provozních porad - záznamy z kontrolní činnosti - dotazníky - rozhovory, diskuze - konzultace - fotodokumentace - zprávy odborníků - spolupráce se školským poradenským zařízením, ZŠ - IVP - třídní dokumentace
Kdo:	ředitelka, zástupkyně ředitelky, všichni pedagogové, zaměstnanci dle pracovní pozice, instituce

Evaluace ORGANIZAČNÍCH podmínek	
Cíl:	<p>Zhodnotit účelnost a vhodnost organizace a režimového uspořádání, tj. řád, poměr spontánních a řízených činností, hry, aktivity, experimenty, tempo, individuální, skupinové a frontální činnosti, soukromí, pomůcky, počty dětí</p> <ul style="list-style-type: none"> - Denní řád je dostatečně pružný, umožňuje reagovat na individuální možnosti dětí, na jejich aktuální či aktuálně změněné potřeby. - Do denního programu jsou pravidelně zařazovány řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity. - Pedagogové se plně věnují dětem a jejich vzdělávání. - Děti nacházejí potřebné zázemí, klid, bezpečí i soukromí. - Při vstupu dítěte do mateřské školy je uplatňován individuálně přizpůsobený adaptační režim. - Poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený, a to včetně aktivit, které mateřská škola organizuje nad rámec běžného programu. - Děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru, aby ji mohly dokončit nebo v ní později pokračovat. - Veškeré aktivity jsou organizovány tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, aby se zapojovaly do organizace činností, pracovaly svým tempem atp. - Jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti, děti mají možnost účastnit se společných činností v malých, středně velkých i velkých skupinách. - Je dostatečně dbáno na osobní soukromí dětí. Pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidného koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak i možnost soukromí při osobní hygieně apod. - Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí. - Pro realizaci plánovaných činností jsou vytvářeny vhodné materiální podmínky (věcné vybavení prostředí je dostatečné a kvalitní, pomůcky jsou připravovány včas) - Nejsou překračovány stanovené počty dětí ve třídě, spojování tříd je maximálně omezeno.
Čas. rozvrh:	Průběžně; písemně: dle plánu kontrolních dnů/hospitací
Nástroje:	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring/pozorování - záznamy z pedagogických a provozních porad - záznamy z kontrolní činnosti - dotazníky - rozhovory, diskuze - besedy - fotodokumentace - IVP
Kdo:	ředitelka, zástupkyně ředitelky, všichni zaměstnanci dle pracovní pozice, zřizovatel

Evaluace ŘÍZENÍ školy	
Cíl:	<p>Získávat podklady pro zkvalitnění další práce, vytvářet příznivé klima školy, zajistit plynulý, bezproblémový chod školy; informační systém, tvorba ŠVP, kontrolní a evaluační činnost, spolupráce s odborníky, s ZŠ, zřizovatelem</p> <ul style="list-style-type: none"> – Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny. – Je vytvořen funkční informační systém, a to jak uvnitř mateřské školy, tak navenek. – Při vedení zaměstnanců ředitelka vytváří ovzduší vzájemné důvěry a tolerance, zapojuje spolupracovníky do řízení mateřské školy, ponechává jim dostatek pravomocí a respektuje jejich názor. Podporuje a motivuje spoluúčast všech členů týmu na rozhodování o zásadních otázkách školního programu. – Ředitelka školy vyhodnocuje práci všech zaměstnanců, pozitivně zaměstnance motivuje a podporuje jejich vzájemnou spolupráci. – Pedagogický sbor pracuje jako tým, zve ke spolupráci rodiče. – Plánování pedagogické práce a chodu mateřské školy je funkční, opírá se o předchozí analýzu a využívá zpětné vazby. – Ředitelka vypracovává školní vzdělávací program ve spolupráci s ostatními členy pedagogického týmu. Kontrolní a evaluační činnosti zahrnují všechny stránky chodu mateřské školy, jsou smysluplné a užitečné. Z výsledků jsou vyvozovány závěry pro další práci. – Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími orgány státní správy a samosprávy, s nejbližší základní školou, popřípadě i jinými organizacemi v místě mateřské školy a s odborníky poskytujícími pomoc zejména při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí.
Čas. rozvrh:	Průběžně; písemně: srpen/září, prosinec/leden, červen
Nástroje:	<ul style="list-style-type: none"> - směrnice, řády školy - záznamy z pedagogických a provozních porad - záznamy z kontrolní činnosti, hospitace - dotazníky - rozhovory, diskuze - třídní schůzky, společné akce - fotodokumentace - analýza třídní a školní dokumentace - ŠVP PV - analýza třídní, školní dokumentace - evaluace směrem ke škole, ke třídám, k dětem - analýza vlastní pedagogické a řídicí práce - evaluace k sobě (autoevaluace) vlastního výchovně vzdělávacího procesu, ve vztahu k dalšímu osobnostnímu růstu - kontrola hospodaření ve školní jídelně - kontrola naplňování spotřebního koše
Kdo:	ředitelka, zástupkyně, vedoucí školní jídelny všichni zaměstnanci dle pracovní pozice, zřizovatel, kontrolní orgány, instituce

Evaluace PERSONÁLNÍHO a PEDAGOGICKÉHO zajištění	
Cíl:	<p>Zhodnotit personální podmínky: kvalifikovanost pedagogického týmu, DVPP – uplatnění nových poznatků, efektivita personálního zabezpečení MŠ, normativní počty pedagogických pracovníků, provozních zaměstnanců, zabezpečení odborné spolupráce, počty dětí</p> <ul style="list-style-type: none"> – Všichni pracovníci, kteří pracují v mateřské škole jako pedagogové, mají předepsanou odbornou kvalifikaci. Ti, kterým část odbornosti chybí, si ji průběžně doplňují. – Pedagogický sbor, resp. pracovní tým funguje na základě jasně vymezených a společně vytvořených pravidel. – Pedagogové se sebevzdělávají, ke svému dalšímu vzdělávání přistupují aktivně. – Ředitelka podporuje profesionalizaci pracovního týmu, sleduje udržení a další růst profesních kompetencí všech pedagogů (včetně svojí osoby), vytváří podmínky pro jejich další systematické vzdělávání. – Služby pedagogů jsou organizovány takovým způsobem, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna dětem optimální pedagogická péče. – Pedagogové jednájí, chovají se a pracují profesionálním způsobem (v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí). – Specializované služby, jako je logopedie, rehabilitace či jiná péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ke kterým předškolní pedagog sám není dostatečně kompetentní, jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými odborníky (speciálními pedagogy, školními či poradenskými psychology, lékaři, rehabilitačními pracovníky aj.).
Čas. rozvrh:	Průběžně; 1x ročně, srpen/září, písemně
Nástroje:	<ul style="list-style-type: none"> - osobní dokumentace - směrnice, řády školy - plán DVPP, průběžné vzdělávání - záznamy z pedagogických a provozních porad - záznamy z kontrolní činnosti, hospitace - dotazníky - fotodokumentace - IVP - zprávy od odborníků
Kdo:	ředitelka, zástupkyně ředitelky, všichni zaměstnanci dle pracovní pozice, zřizovatel, kontrolní orgány, instituce

Evaluace SPOLUÚČASTI RODIČŮ	
Cíl:	<p>Úspěšnost zvolených metod, forem spolupráce a naplnění stanovených záměrů, vyhodnocení partnerství</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Spolupráce funguje na základě partnerství. – Pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět. – Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. Jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v mateřské škole děje. Projevili-li zájem, mohou se spolupodílet při plánování programu mateřské školy, při řešení vzniklých problémů apod. – Pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání. – Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají diskretnost v jejích svěřených vnitřních záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad. – Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě; nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí.
Čas. rozvrh:	Průběžně; dle potřeby rodičů, dle nabídek akcí, dle potřeby i písemně
Nástroje:	<ul style="list-style-type: none"> - směrnice, řady školy - záznamy z pedagogických a provozních porad - rozhovory, diskuze, pohovory, konzultace - dotazníky - monitoring mezi rodiči - třídní schůzky – záznamy - společné/vzájemné akce – besídky, společné výlety, exkurze - fotodokumentace - IVP - zprávy od odborníků
Kdo:	všichni zaměstnanci dle pracovní pozice, rodiče, instituce

Evaluace spolupráce s veřejností, zřizovatelem	
Cíl:	Vyhodnocení partnerství, kvality a účelnosti zvolených metod, propagace dobrého jména školy, vytvoření rozmanité náplně pro rozvoj osobnosti dítěte
Čas. rozvrh:	Průběžně
Nástroje:	<ul style="list-style-type: none"> - záznamy o součinnosti a partnerství - záznamy z pedagogických a provozních porad - rozhovory, pohovory, konzultace - dotazníky - monitoring mezi rodiči - třídní schůzky - webové stránky - společné/vzájemné akce – besídky, společné výlety, exkurze - výstavy dětských prací - fotodokumentace - rozpočet školy
Kdo:	všichni zaměstnanci dle pracovní pozice, rodiče, instituce

Evaluace programu enviromentálního vzdělávání	
Cíl:	Sledovat, jak se daří zařazovat úkoly z programu EVVO do třídních vzdělávacích programů, jakými formami a metodami jsou děti s touto problematikou seznamovány
Čas. rozvrh:	Průběžně
Nástroje:	<ul style="list-style-type: none"> - záznamy z pedagogických a provozních porad - rozhovory, pohovory - třídní schůzky - webové stránky - výstavy dětských prací - fotodokumentace - záznamy o součinnosti a partnerství - zařazení do TVP - nabídky činností, rozmanitost, přiměřenost - prožitkové učení - akce, výstavky, soutěže (vyhodnocení)
Kdo:	všichni zaměstnanci dle pracovní pozice, rodiče, instituce

Evaluace prevence rizik a školní úrazy	
Cíl:	zjistit, jak jsou dodržována pravidla vedoucí k bezpečnosti dětí, jak jsou děti vedeny k uvědomění si možných nebezpečných situací a jak těmto situacím předcházet
Čas. rozvrh:	Průběžně
Nástroje:	<ul style="list-style-type: none"> - záznamy z pedagogických a provozních porad - rozhovory, pohovory - orientační vstupy – zápisy v třídních knihách o poučení - prověrky BOZP
Kdo:	všichni zaměstnanci dle pracovní pozice, rodiče, instituce

Evaluace ekonomických podmínek	
Cíl:	<p>Hodnocení činnosti v oblasti ekonomiky</p> <ul style="list-style-type: none"> - sledování čerpání mzdových nákladů ze státního rozpočtu - účelnost, efektivnost hospodaření - rozbor čerpání prostředků - rozbor hospodaření – čtvrtletní, pololetní, třičtvrtletní a roční uzávěrka - sledování záměrů dle ročního prováděcího plánu a rozpočtu školy v oblasti platové i příspěvku zaměstnavatele
Čas. rozvrh:	Přehledy čerpání 4x ročně, ostatní průběžně
Nástroje:	<ul style="list-style-type: none"> - kontrolní činnost - účetní rozbor - kontrolní činnost - záznamy z pedagogických a provozních porad
Kdo:	ředitelka, zástupkyně ředitelky, ekonomka všichni zaměstnanci dle pracovní pozice, instituce

Evaluace ICT podmínek	
Cíl:	zaměřit se na počítačovou gramotnost zaměstnanců, vytvářet podmínky pro zlepšení
Čas. rozvrh:	průběžně
Nástroje:	- účast na školeních a seminářích - vybavení školy počítačovou technikou
Kdo:	ředitelka, zástupkyně ředitelky, ekonomka všichni zaměstnanci dle pracovní pozice,

Evaluace vyřizování stížností	
Cíl:	Vytváření dobrého jmény školy, spokojenosti rodičů a dětí
Čas. rozvrh:	dle potřeby
Nástroje:	- záznamy z pedagogických a provozních porad - rozhovory, pohovory - dotazníky - spolupráce s institucemi
Kdo:	ředitelka zástupkyně ředitelky všichni zaměstnanci dle pracovní pozice, rodiče, instituce

8. Péče o zdraví a bezpečnost dětí

Mateřská škola při vzdělávání a s ním souvisejících činnostech přihlíží především k fyziologickým potřebám dětí a vytváří podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů.

Prostřednictvím školního vzdělávacího programu jsou děti nenásilnou formou, seznamovány s nebezpečím drog, alkoholu, kouření, závislosti na počítačích a televizi, vandalismu i jiných forem násilí.

Péče o zdraví, bezpečnost dětí, zdravá výživa, osobní a duševní hygiena je zakotvena také ve Školním a Provozním řádu a ochraně veřejného zdraví.

Péče o zdraví, bezpečí dětí se prolíná celým dnem ve výchovně vzdělávacím procesu.

Působení na děti je zaměřené na zdravý způsob života, na vytváření příznivého sociálního klimatu mezi dětmi navzájem, mezi dětmi a zaměstnanci školy a mezi pedagogickými pracovníky a zákonnými zástupci.

V rámci ochrany veřejného zdraví přijímáme do MŠ pouze dítě, které se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním /§ 50/.

Při zajištění bezpečnosti dětí v mateřské škole i při pobytu mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, plně respektujeme Vyhlášku o předškolním vzdělávání.

Vzhledem k ochraně zdraví ostatních dětí může pedagogický pracovník, pokud má při převzetí dítěte podezření, že dítě není zdravé, požádat zákonného zástupce o doložení zdravotní způsobilosti dítěte ke vzdělávání formou předložení potvrzení od ošetřujícího lékaře.

Při nástupu dítěte po každé jeho nemoci předloží rodiče prohlášení, že je dítě zdravé a může být v kolektivu ostatních dětí.

O bezpečnosti a ochraně zdraví poskytujeme dětem nezbytné informace a poučení o chování a jednání, a to v souladu s jejich rozumovou a mravní vyspělostí, aby neohrozily zdraví své ani svých vrstevníků či jiných osob.

V péči o zdraví dětí, o zdravé výchovné prostředí a vytváření příznivých podmínek pro zdravý vývoj dětí se řídí mateřská škola pokyny a radami praktických lékařů pro děti a dorost a s okresní hygienickou stanicí.

Péče o zdraví

Život a zdraví představují pro člověka ty nejcennější hodnoty.

Jak bude vypadat náš budoucí život, můžete ovlivňovat už teď.

Zdraví neznamena jenom nepřítomnost nemoci, ale celkový stav tělesné a duševní pohody.

Co tuto pohodu ovlivňuje?

Pokud si budeme chtít udržet životní pohodu stále, měli bychom o své zdraví pečovat a snažit se dodržovat zásady **zdravého životního stylu**.

Prvním krokem k jeho naplnění by mohl být **správný denní režim**.

Denní režim

Rytmus každého dne má být pravidelný, je důležité střídat dobu činností a dobu odpočinku.

Správný režim dne musí obsahovat čas na činnost, na osobní hygienu, ale i čas na odpočinek a jídlo, na zábavu, sport a pohyb na čerstvém vzduchu. Důležitý je i čas strávený s rodinou a čas vyhrazený pro spánek. Během něj je organismus v útlumu a odpočívá. Dochází tak k obnově tělesných a duševních sil.

Fyzická aktivita neboli tělesná činnost zahrnuje vše od práce až po nejjednodušší pohyby, které vykonáváme, když jdeme po ulici nebo jedeme na kole. Pravidelná tělesná činnost snižuje duševní napětí – když jsme unavení, lépe se nám spí. Hlavní však je, že nám pohyb přináší radost a potěšení, posiluje naše zdraví a umožňuje nám bavit se s přáteli.

Zdravá výživa

Abychom mohli žít a měli dost sil pro všechno, co děláme, potřebuje naše tělo dostatek živin, které přijímáme potravou. Způsob našeho stravování, tedy to, co a jak jíme, ovlivňuje naše zdraví.

Proto je třeba dodržovat **zásady** zdravé výživy.

Dostatečný přísun základních živin, minerálních látek a vitaminů nám zajistí pouze pestrá a různorodá strava.

Náš denní jídelníček by měl obsahovat ovoce, zeleninu, celozrnný chléb, vložky a výrobky z obilovin, mléko, sýr a jogurt, maso, vejce a luštěniny.

Osobní a duševní hygiena

Hygiena je slovo řeckého původu a znamená „zdraví prospěšný“.

V běžném hovoru je hygiena totéž, co udržování čistoty. Hygienická opatření omezují působení škodlivých látek.

Je to základní prvek prevence nemoci.

Hygienická pravidla bychom měli dodržovat zvláště při přípravě potravin a při jídle.

Měli bychom jist vždy čerstvé a čisté potraviny.

Zanedbání hygieny může mít velmi nepříjemné následky třeba v podobě infekční žloutenky, které se také pro její způsob přenosu říká „nemoc špinavých rukou“.

Osobní hygiena

Osobní hygiena je neoddelitelnou součástí našeho každodenního života. Zahrnuje soustavnou a důkladnou péči o čistotu celého těla, vlasů, dutiny ústní (pravidelné čištění zubů), ale i otužování a péči o oblečení.

Duševní hygiena

Pečovat o zdraví neznamena jenom starat se o správné fungování těla. Na lidské zdraví působí i náš společenský život, to znamená naše vztahy s ostatními lidmi a spokojenost se sebou samým. Pro každého z nás je důležité, jestli se cítíme dobře ve třídě, máme kamarády, jsme spokojeni se svým školním prospěchem, dokážeme aktivně a uspokojivě trávit svůj volný čas, a máme-li doma příjemné a láskyplné prostředí. Toto všechno dohromady nazýváme **duševní zdraví**. Pokud je všechno, jak má být, jsme v tzv. **duševní pohodě**.

Tak jako si každý den čistíme zuby nebo třeba myjeme obličej, měli bychom se pravidelně věnovat i tomu, co prospívá naší duševní pohodě. To se nedělá mýdlem ani pastou, ale něčím zcela jiným...

Pravidla duševní hygieny

Nevyhledávat stresové situace.

Najít si zájmovou činnost.

Myslet optimisticky a pozitivně.

Najít si čas na kamarády.

Umět říci NE, když nám něco nevyhovuje.

Snažit se dovést započaté věci do cíle.

Neslibovat splnění více úkolů, než můžeme zvládnout.

Stále se vzdělávat.

Nedělat věci na poslední chvíli.

Umět relaxovat a odpočívat.

Být sám sebou – nenechat se svést nevhodným chováním okolí.

Pravidelně střídat spánek, práci a relaxaci.

Pravidla duševní hygieny by si měl každý člověk přizpůsobit svým potřebám, protože každý je trochu jiný.

Život bez televize a počítače si dnes těžko představíme. Televize je zdrojem zábavy i poučení, při jejím sledování přijdeme na jiné myšlenky.

Počítač je pro nás zdrojem informací, díky němu můžeme komunikovat se spoustou lidí (internet, chat) a v nemalé míře nás samozřejmě baví (hry, videa). Na obou si však můžeme vypěstovat psychickou závislost a časté vysedávání u televize nebo u počítače může způsobit problémy s očima, bolesti hlavy, zad a ochabování svalstva. Část času, který člověk věnuje televizi či počítači, by mohl strávit třeba s kamarády venku. Určitě by to jeho tělo více ocenilo.

Duševní pohoda je důležitá, ale ne všechno v našem životě je úsměvné a bez problémů. Každý z nás občas něco nezvládne, dostane se do situace, kterou neumí sám vyřešit. Některé z těchto situací jsou tak mimořádné, že je můžeme nazvat až krizovými.

Kolik hodin denně spíme? Dospělý člověk by měl denně spát kolem 8 hodin, děti 10 až 12 hodin.

Co to znamená, když se o někom řekne, že je skřivan či sova?

Kolik času denně strávíme aktivním pohybem nebo sportem?

Jak trávíme svůj volný čas?

Jaké činnosti nás baví?

Navštěvujeme nějaké zájmové kroužky?

Kdy se cítíme opravdu dobře?

Jak vypadá náš ideální den?

Co si představujeme pod pojmem osobní hygiena?

Víme, co znamená slovo kosmetika?

Kdo je kadeřník?

Víme, co je to stres? Zažíváme ho? Jak se mu dá vyhnout? Povídejme si ve skupině.

Kolik času strávíme denně u televize a počítače?

Prevenčí rozumíme všechna opatření, pomocí kterých předcházíme nemocem, úrazům a dalším nepříjemným událostem.

Prevenčí je očkování, dezinfekce, používání přílby při jízdě na kole apod.

BEZPEČNOST dětí

Za bezpečnost dětí odpovídají pedagogické pracovnice od doby převzetí dětí od jejich zástupce do doby jejich předání zástupci nebo jím pověřené osobě.

Do MŠ je zakázáno nosit věci, které by mohli ohrozit zdraví, způsobit úraz.

MŠ neodpovídá za cenné věci, které si děti přinesou do MŠ.

Rodiče nesou část odpovědnosti za své dítě i po dobu, kdy je ve škole:

odpovídají za to, co mají děti v šatních skříňkách, učitelky nejsou povinny kontrolovat obsah šatních skříňek, zda neobsahují nebezpečné věci (ostré předměty, léky, aj.)

rodiče plně odpovídají za oblečení a obutí svých dětí a za věci (řetízky na krku, jiné šperky, knížky, hračky, potraviny), které má dítě na sobě nebo si je bere s sebou do školy (mohou např. zapříčinit úraz dítěte), zvláště u nejmladších dětí nedoporučujeme zlaté řetízky, prsteny a jiné šperky.

Do mateřské školy mohou rodiče přivést pouze **děti zdravé**, které nemají žádné příznaky nemoci či infekce. Trvalý kašel, průjem, zvracení - to jsou příznaky nemoci, i když dítě nemá teplotu. Děti nemocné se samy necítí dobře, běžný režim je pro ně zátěží a zároveň přenášejí infekci na další zdravé děti v kolektivu a i na učitelky.

Vyskytne-li se u dítěte infekční onemocnění, rodiče tuto skutečnost neprodleně hlásí MŠ.

Zamíčování zdravotního stavu dítěte bude považováno za narušení řádu školy.

Při výskytu infekčních onemocnění škola postupuje podle pokynů OHS.

Vzhledem k ochraně zdraví a zejména bezpečnosti dětí při přebírání dítěte zraněného (např. velký rozsah šití tržné rány, dlahy, sádra na končetinách, apod.) může pedagogický pracovník odmítnout přijetí dítěte do mateřské školy.

Pedagogové dětem nesmí podávat v době pobytu v MŠ žádné léky ani léčiva. V závažných případech (např. alergie, astma apod.) na základě písemné žádosti zákonného zástupce dítěte, doporučení lékaře a poučení pedagoga lze léky mimořádně podat.

Při náhlém onemocnění dítěte (zvýšená teplota, zvracení, průjem, bolesti břicha aj.) v mateřské škole jsou rodiče telefonicky informováni o daném stavu věci a jsou povinni si dítě co nejdříve z mateřské školy vyzvednout a zajistit další zdravotní péči o dítě.

V případě školního úrazu je pedagogická pracovnice povinna zajistit prvotní ošetření dítěte. Rodiče jsou vyzváni k bezodkladnému vyrozumění.

Školním úrazem je úraz, který se stal dítěti při výchově a vzdělávání a při činnostech, které s nimi přímo souvisejí.

Výchovně vzdělávací činností je účast dětí při výchovné a vzdělávací práci školy, ve škole od vstupu dětí do prostor školy až do odchodu z nich a každá činnost vyplývající z přímé souvislosti s ní.

Školním úrazem je rovněž úraz, který se stal dětem při akcích konaných mimo školu, organizovaných školou a uskutečňovaných za dozoru pověřené odpovědné osoby. Jedná se zejména o úrazy dětí na vycházkách, výletech, zájezdech, exkurzích.

Školním úrazem není úraz, který se stane dětem na cestě do školy a zpět nebo na cestě na místo nebo cestou zpět, jež bylo určeno jako shromaždiště mimo areál školy při akcích konaných mimo školu.

V celém objektu mateřské školy je zákaz kouření (budova i přilehlé prostory školní zahrady)

Zabezpečení školy dle doporučení ministr. školství z 9. 11. 2014

- a) podle svých možností ve spolupráci se zřizovateli řešit technické zabezpečení vstupů do budov,
- b) trvale dbát na dohled u vstupních prostor tak, aby bylo zamezeno přístupu cizím osobám,
- c) zajistit technické zabezpečení v kombinaci s kontrolou osob nepedagogickými i pedagogickými pracovníky,
- d) pravidelně seznamovat děti, žáky a studenty s bezpečnostními opatřeními ve věci obezřetnosti k cizím osobám, které chtějí vstoupit do budovy.

Minimální standard bezpečnosti

Dle Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Č.j.: MSMT-1981/2015-1

Minimální standard bezpečnosti zahrnuje opatření prostorová, organizačně-technická, personální. Mimo tato opatření, která směřují především k zajištění fyzické bezpečnosti dětí, má škola na zřeteli rovněž psychické bezpečí dětí, a proto opatření k zajištění fyzické bezpečnosti ve škole nesmí snížit psychické bezpečí a komfort dětí.

Problematiku zajištění minimálního standardu bezpečnosti je třeba vnímat v těchto rovinách:

1. Prevencí předcházet mimořádným událostem (technická opatření, poučení zaměstnanců a dětí, jejich zákonných zástupců, nácvik řešení mimořádných událostí dle specifických podmínek školy, přehled o cizích osobách v objektu, spolupráce se složkami Integrovaného záchranného systému,...).
2. Účinně a efektivně reagovat na mimořádnou událost, snažit se o omezení škod na životech a zdraví zaměstnanců i dětí.
3. Vyhodnotit mimořádnou událost a přijmout opatření, aby se nemohla opakovat ze stejných příčin i v budoucnu).

Prostorová a organizačně-technická opatření

- je určen a využíván pro vstup dětí, jejich zákonných zástupců, zaměstnanců a cizích osob (návštěv, kontrol, atp.) pouze jeden vchod, který je zabezpečen proti vniknutí cizích osob a vstup do něj je kontrolován (monitorován); ostatní možné vstupy do budovy jsou zabezpečeny (nesmí však bránit bezpečnému úniku osob v případě požáru) a užívají se případně jako vstupy pro zaměstnance nebo pro cizí osoby, přičemž i v tomto případě má škola zajištěnu kontrolu vstupu.
- Škola vpouští cizí osoby do prostor školy až po ověření účelu jejich vstupu do budovy (doprovod dítěte, technika...) návštěva pedagoga apod.); to platí též v případě vjezdu dopravním prostředkem do areálu školy. Vstup a vjezd do areálu školy je kontrolován.
- Škola má uzamykatelné vstupy do budovy i dalších prostor v areálu školy (např. školní zahrady, školního altánu, parkoviště, apod.),
- Škola má zabezpečená okna a dveře proti volnému vniknutí osob.
- Na začátku, v průběhu dne i na jeho konci škola vstupy zabezpečí (klíčový režim je vyřešen tak, aby byly únikové cesty trvale volné a umožňovaly bezpečný únik z budovy).
- Škola zamezuje nepovolaným osobám přístup do dalších prostor, budov i areálu školy, které nejsou určeny pro poskytování vzdělávání (např. sklady, kotelny, apod.), s výjimkou specifických, zvláště provozních případů (revize, kontroly, prohlídky, stavební úpravy, apod.).
- Škola má provedenu úpravu zeleně pro zvýšení přehlednosti prostor v okolí přístupových cest i další okolní terénní úpravy.
- Škola má ve svém areálu funkční venkovní osvětlení přístupových cest, a to i v době mimo provoz školy. Ke splnění těchto požadavků je zajištěno a provedeno zabezpečení např. bezpečnostní zámky, oplocení, osvětlení, drobných stavebních a terénních úprav.

Personální opatření

- Škola zajišťuje průběžný dohled nad dětmi ve všech prostorách, a to od okamžiku předání dítěte zákonným zástupcem po celý průběh výchovně vzdělávacího procesu až po opětovném předání dítěte zákonnému zástupci. O zajištění náležitého dohledu rozhoduje ředitelka školy. Vychází přitom z konkrétních podmínek a přihlíží zejména k charakteru vykonávané činnosti. Ředitelka školy zpravidla pověřuje dohledem pedagogického pracovníka, stanoví rozvrh přímé pedagogické činnosti/dohledu nad dětmi a vyvěsí ho na viditelném místě.
- Škola má zajištěnu vzájemnou zastupitelnost pedagogických či nepedagogických pracovníků.
- Škola zajišťuje dohled nad dětmi i při akcích souvisejících se vzděláváním, které jsou realizovány mimo školu.
- Škola v případě avizovaného nebezpečí využívá možnosti posílení ostrahy budovy městskou či státní policií, případně hlídkami bezpečnostních agentur.

Vnitřní předpisy, dokumentace školy

- Škola, ve spolupráci s osobami odborně způsobilými v prevenci rizik a osobami odborně způsobilými v oblasti požární ochrany, analyzuje rizika podle podmínek a charakteru své činnosti a má zpracovány

dokumenty pro mimořádné události (např. neoprávněné vniknutí do objektu, přítomnost neznámého nebo nebezpečného předmětu nebo látky ve škole, útok vedený zvenčí či zevnitř, braní rukojmí, vandalismus, šikana,...).

- Škola má zajištěny mechanismy ověřování účinnosti výše uvedené dokumentace, včetně periodických zkoušek technických prostředků a zařízení a spolupracuje se složkami integrovaného záchranného systému a s orgány místní správy.

- Škola má v pracovním řádu upraveny i další zvláštní povinnosti zaměstnanců, např. povinnosti a postupy při zajišťování dohledu, povinnost informovat zaměstnavatele o vzniku mimořádných událostí, povinnost důsledně dbát na účinnost technických a jiných prostředků chránících bezpečnost budov, povinnost seznamovat zaměstnance a děti školy s opatřeními zajišťujícími bezpečnost a ochranu zdraví (na začátku školního roku, průběžné opakování dle vyhodnocených rizik, povinnost provedení záznamu o poučení).

- Škola má vymezen formální rámec bezpečnosti a ochrany zdraví, včetně pojmenování nebezpečí, rizik možného ohrožení života a zdraví dětí, spolu s přijetím adekvátních opatření.

- Škola seznamuje děti a zaměstnance s ustanoveními předpisů a pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, včetně pojmenování nebezpečí, rizik možného ohrožení života a zdraví, pokud se vztahují k příslušné činnosti, akci nebo pracovišti a průběžně také s ustanoveními školního řádu, řádů školní zahrady, kuchyně, jídelny, jež mohou mít bezpečnostně preventivní význam při uplatňování základních pravidel bezpečného chování (např. cizí osoby ve školách, technické zabezpečení vstupu do budov, dohled pedagogických pracovníků, způsob příchodu a odchodu, zabezpečovací prvky ve škole).

- Škola má popsány a uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví, má stanovena zvláštní pravidla při některých činnostech – tělesné aktivitě, plavání, koupání, lyžařském výcviku, soutěžích, přehlídkách, výletech, škole v přírodě, apod.

- Škola informuje zákonné zástupce dětí o vydání a obsahu školního řádu.

Od výše uvedeného minimálního standardu by se měla škola odchýlit jen v nezbytně nutných a odůvodněných případech, budou-li to vyžadovat místní podmínky. V případě jakýchkoli odchylek je však třeba přijmout taková opatření, aby byla bezpečnost a ochrana zdraví dětí i zaměstnanců zajištěna jinými konkrétními způsoby, aniž by byly v rozporu s výše uvedenými principy. Současně musí škola plnit povinnosti, které jí vyplývají z právních předpisů.

- Škola má možnost zajistit bezpečnost osob v areálu školy také dalšími, např. technickými prostředky, které jdou nad rámec výše vymezených minimálních požadavků (např. kamerový systém) tyto technické prostředky však nemohou plně nahradit dohled prováděný fyzickou osobou, a jde-li o kamerový systém, bere škola v úvahu i ochranu soukromí dětí i zaměstnanců školy.

- Škola při eliminaci bezpečnostních rizik spolupracuje se zřizovatelem, se zákonnými zástupci dětí, policií, složkami integrovaného záchranného systému aj.

Další předpisy související se zabezpečením budov:

Mechanické zábrany

ČSN EN 1627 Dveře, okna, lehké obvodové pláště, mříže, okenice.

- Požadavky a klasifikace, odolnost proti násilnému vniknutí (požadavky na odolnost dveří a oken včetně kování, cylindrických vložek a skel).

Kamerové systémy

ČSN EN 62676 (řada) Dohledové videosystémy pro použití v bezpečnostních aplikacích

Poplachové systémy (alarmy)

ČSN EN 50131-1 (ed. 2) Poplachové zabezpečovací a tísňové systémy

ČSN EN 50132-5 Poplachové systémy - CCTV sledovací systémy pro použití v bezpečnostních aplikacích - Část 7: Pokyny pro aplikaci Systémy kontroly vstupu

ČSN EN 60839-11-1 Poplachové a elektronické bezpečnostní systémy

- Část 11-1: Elektronické systémy kontroly vstupu - Požadavky na systém a komponenty.

ČSN EN 50133-1 Poplachové systémy – Systémy kontroly přístupu pro použití při bezpečnostních aplikacích.

Doporučené kvalifikační požadavky na vrátného

Vrátný by měl být kvalifikován pro bezpečnostní činnosti. Nejblíže je to kvalifikace Strážný (kód: 68-008-E) z národní soustavy kvalifikací.

<http://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-315-Strazny>

Ochrana soukromí při nasazení kamerových systémů

Zákon 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů

Vyjádření a doporučení Úřadu pro ochranu osobních údajů k možnosti instalovat kamerový systém v prostorách školy ze dne 12. března 2007

https://www.uoou.cz/files/vyjadreni_a_doporuceni_uoou.pdf

9. Preventivní program/plán tolerance

- principy tolerance se praktikují denně při všech výchovných a vzdělávacích procesech
- působení na děti všech zaměstnanců školy, mít zájem konflikty řešit (řešit je profesionálně)

Se sociálně patologickými jevy se mohou setkávat děti již v předškolním věku.

Je tedy důležité zahájit primární prevenci právě v době předškolní docházky a poskytnout dětem potřebné informace formou, která je přiměřená jejich věku.

Vytýčení sociálně patologických jevů

Prevence sociálně patologických jevů u dětí v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících oblastech prevence:

- **týrání a zanedbávání dětí,**
- **drogové závislosti, alkoholismus, kouření**
- **šikanování, vandalismus a další formy násilného chování**
- **virtuální drogy (počítače, televize, video)**
- **xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus**

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí vůči sociálně patologickým jevům.

Cílem našeho programu je, aby se preventivní výchovně vzdělávací působení stalo neoddelitelnou součástí výchovně vzdělávacího procesu ve škole.

Je nutné analyzovat jedince, konkrétní sociální situaci dítěte.

Důraz je položen na vytváření elementárních základů klíčových kompetencí v počáteční etapě vzdělávání, neboť ty směřují k tomu, aby dítě na své úrovni aktivně a s uspokojením zvládalo nároky života v prostředí rodiny a školy. To znamená, aby bylo schopné žít ve společnosti jemu blízkých dospělých i vrstevníků a komunikovat s nimi, aby bylo způsobilé se učit, na své úrovni také pracovat a řešit problémy, uplatňovat se a prosazovat, ale také se požadavkům okolí přizpůsobit. Setká-li se takové dítě v budoucnu se sociálně patologickými jevy, dokáže je rozpoznat, nepodlehnout jim a věnovat se jiným, prospěšným aktivitám

K posouzení problematiky primární prevence sociálně patologických jevů slouží:

- pozorování výchovně vzdělávacího procesu ve třídách učitelkami MŠ,
- rozhovory s dětmi a jejich zákonnými zástupci,
- dotazníky pro zákonné zástupce dětí,
- spolupráce s odborníky (dětský lékař, pracovník PPP, sociální kurátor, ...).

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

Oblast školství

- krajská protidrogová koordinátorka
- pedagogicko - psychologická poradna
- vzdělávání pedagogů, kteří realizují preventivní aktivity ve škole, odborná práce s dětmi ohroženými sociálně patologickým vývojem

Oblast zdravotnictví

- dětský lékař
- spolupráce při realizaci protidrogové prevence

Oblast sociálních věcí

- sociální odbor, kurátoři

Policie ČR, Městská policie

- Služba kriminální policie - oddělení nezletilých
- využít lektorských služeb policistů v oblasti sociálně patologických jevů

Minimální preventivní program a jeho realizace ve škole

O programu jsou informováni všichni zaměstnanci školy, zákonní zástupci dětí i děti.

Rodiče jsou informováni o záměrech ŠVP, jehož nedílnou součástí je i primární prevence sociálně patologických jevů.

Spolupracujeme s dalšími odborníky, institucemi a organizacemi.

Organizace primární prevence sociálně patologických jevů

Školní vzdělávací program	komentář
Etika a mravní výchova	Prolíná se všemi činnostmi
Výchova ke zdravému životnímu stylu	Program pohybových aktivit
Formy a metody působení na děti, které se zaměřují na osobnostní rozvoj a sociální chování	Pohádky, koncerty, divadelní představení, výstavy, soutěže, skupinové práce, spolupráce s dětmi z běžných škol
Získávání klíčových kompetencí	Soubory vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj jedince, jeho aktivní zapojení do společnosti a budoucí uplatnění v životě. Za nejdůležitější jsou považovány: kompetence k učení, k řešení problémů, kompetence komunikativní, sociální a interpersonální a kompetence občanské, event. pracovní.
Prevence	
Získání dobrých pohybových dovedností a schopností, rozšiřování zájmů dětí	Snazší volba jak trávit volný čas po přestoupení na ZŠ
Uplatňování metod umožňující včasné zachycení ohrožených dětí, především dětí sociálně znevýhodněných	Povinnosti pedagogických pracovníků, spolupráce s odborníky

Minimální preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělání dětí po celou dobu docházky do MŠ.

Účastní se ho pedagogové, děti, rodiče a odborníci.

V rámci minimálního preventivního programu je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence sociálně patologických jevů s výcvikem v sociálních dovednostech a osobnostním růstem dítěte.

Preferovat přístupy zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení.

Program musí brát zásadní zřetel na věk a osobní charakteristiky dětí, jinak bude jeho plnění formální.

U sociálně znevýhodněných dětí se mohou objevovat náznaky zanedbávání, jak tělesného zanedbávání, tak i zanedbávání citového, které by v pozdějším věku mohlo přerůst v nežádoucí sociálně patologické jevy jako je týrání, šikanování, vandalismus apod.

Konkrétní případ se řeší ve spolupráci se sociální kurátorkou ...

Ochrana dětí před šikanou v předškolním vzdělávání

(1) Empirické zkušenosti potvrzují, že šikana se může objevovat už v mateřské škole

Vyskytují se tam prvky šikany a spíše zárodečná stadia tohoto destruktivního fenoménu. Nicméně skrytá a neléčená počáteční šikana působí i zde velké škody a trápení, které zasáhnou děti, rodiče i pedagogy.

(2) Škola musí zabezpečit minimální požadavky na ochranu dětí před šikanou.

Po odborném a bezpečném rozkrytí šikany pedagog zvolí podle situace vhodný způsob nápravy, např.:

- rozhovor s dítětem, které ubližuje - pedagog využije opatření, která v MŠ fungují, např. srozumitelně sdělí dítěti, že porušilo stanovená pravidla, vede jej v sociálně žádoucích projevech, navrhuje a ukazuje mu adekvátní varianty v projevech chování;

samozřejmě, jakmile je to možné, ocení jeho zlepšení;

- zavedení ochranného režimu oběti - v počátku pro jistotu MŠ nastaví přísnější dozor;

v některých komplikovanějších případech oběť a útočníka v rámci možností od sebe oddělí;

není vhodné konfrontovat agresora s obětí;

- práce se skupinou - MŠ využije intervenční program, v němž děti získávají žádoucí vzory chování a zároveň se mohou „dotknout“ pocitů toho, komu je ubližováno;
vhodné jsou činnosti podporující spolupráci, při nichž nejsou vítězové a poražení;
využít se dají rovněž pohádky či příběhy a jejich dramatizace;
- rozhovor se zákonnými zástupci dítěte agresora - proběhne až tehdy, když je situace zmapovaná;
důležitá je maximální snaha získat je pro spolupráci;
nejbezpečnější je, když rozhovor provede pracovník MŠ;
rozhovor rodičů oběti s rodiči agresora je velmi rizikový.
Škola může zvolit i kombinaci výše uvedených metod.

Protidrogová prevence

- v řízených činnostech, spontánních hrách vysvětlovat dětem nebezpečí drog
- při pobytu venku prohlédnout okolí, zda se zde nevyskytují stříkačky
- dát dětem základ pro zdravý způsob života (aktivita, sportování)

10. Plán ekologických aktivit k ochraně životního prostředí

Úprava okolí MŠ

- pravidelné sbírání papírků a odpadků na zahradě i kolem plotu
- úprava záhonů v MŠ, sběr větviček, hrabání listů na podzim

Úprava interiéru

- děti sami zalévají květiny v dosažitelných místech, otírají listy, přesazují do vhodnějších květníků
- pečují o úpravu váziček na svém stolku, o stále zelené rostliny

Odpadové hospodářství

- třídění pokreslených papírů, novin, letáků, plastů, skla

Voda

- úsporné splachovače
- poučení dětí – vědomé zacházení s vodou, spotřeba vody při slabém a silném proudu

Environmentální výchova v MŠ

environmentální = týkající se životního prostředí

je chápána nejen jako výchova k řešení problémů týkajících se životního prostředí, ale zejména jako výchova dítěte k trvale udržitelnému rozvoji.

Environmentální výchova je začleňována do jednotlivých vzdělávacích oborů jako průřezové téma a to v těchto čtyřech základních tematických okruzích:

- Ekosystémy,
- Základní podmínky života,
- Lidské aktivity a problémy životního prostředí,
- Vztah člověka k prostředí.

Environmentální výchovou a osvětou rozumíme:

- vést děti k získání znalostí a dovedností týkajících se zákonitostí biosféry, vztahů člověka a životního prostředí v lokálním i globálním rozměru,
- vytvářet možnost konkrétních situací a příkladů, v nichž děti projevují svůj vztah k přírodě a učí se zodpovědnému jednání,
- působit na utváření životního stylu a hierarchie životních hodnot ve smyslu potřeb udržitelného rozvoje

Mezi dlouhodobé cíle zařazujeme:

- praktickými formami činností vést děti k poznávání rozmanitosti přírody a životního prostředí, propojovat informace s osobní zkušeností,
- zapojovat děti do řešení problémů souvisejících s životním prostředím a trvale udržitelným rozvojem města - čištění zahrady MŠ – sběr spadných větviček, pomoc při hrabání listů, sběr papírků v okolí MŠ, průběžné sledování
- vést děti k praktickým činnostem souvisejících s údržbou okolí školy,
- snaha o navazování spolupráce s ekologickými institucemi
- v oblasti postojů vést děti k odmítání lhostejných nebo negativních projevů k životnímu prostředí,
- různými formami činností a projektů si připomínat významné světové dny týkající se životního prostředí.

Dlouhodobé činnosti v MŠ:

1. Sběr papíru a jeho třídění
2. Sběr umělohmotných víček
3. V činnostech na školní zahradě se zaměřit na úpravy a úklid okolí MŠ
4. Začleňování vhodných témat EVVO do vzdělávání a výchovy.

Koncem devadesátých let se Ministerstvo životního prostředí od termínu „ekologická výchova“ odklonilo ve prospěch nově zaváděného pojmu „environmentální výchova“, který je uplatněn ve Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) přijatém vládou na podzim roku 2000 jako výsledek ročního úsilí členů meziresortní pracovní skupiny a širokého okruhu konzultantů z nejrůznějších neziskových organizací

Ekologická výchova na MŠ

Při ekologické výchově dětí v MŠ využíváme všech dostupných prostředků k rozvinutí povědomí a citu dětí pro ochranu životního prostředí tak, aby děti získaly dobré základy pro svůj vyvíjející se vztah ke svému okolí a životnímu prostředí.

Hlavním cílem ekologické výchovy je přimět děti k aktivnímu přístupu k okolí a možnostem zlepšení vlastního života.

Děti se v rámci ekologické výchovy **seznamují** s tím, co je pro život člověka zdravé a co naopak škodlivé a jak je třeba pečovat o zdraví své i prostředí, ve kterém žijeme.

Součástí ekologické výchovy je výuka prostřednictvím zážitků.

Informace a prožitky získávají děti na vycházkách do okolí MŠ, na výletech, jejich poznatky upevňujeme při nácvičce vystoupení pro rodiče, při besídkách, divadelních představeních a při představení, která mají ekologickovýchovný charakter.

Děti si vytváří i základní ekologické návyky, učíme děti třídít papír, odděleně ukládat zbytky jídla, plastový odpad...

Seznamujeme děti s významem třídění pro šetření surovin, objasňujeme jim pojem „recyklace“ odpadů.

Aby bylo výchovné působení pedagogů v MŠ účinné, je nutná i spolupráce rodičů. Ti musejí jít dětem v péči o životní prostředí příkladem. Diskutujeme s rodiči o třídění odpadu v rámci domovů.

Příklady aktivit v MŠ jsou

nejčastěji pozorování přírody na nejrůznějších vycházkách, poznávání okolí MŠ, péče o pokojové rostliny, zahradu, zimní přikrmování ptáků a lesní zvěře, rozvíjení citového vztahu k přírodě, třídění odpadů, ekologické hry a ekovýchovné aktivity.

Příležitostné akce typu Dne Země - vyprávění zážitků, Vítání jara - uspořádání výstavky jarních květin, Slavnost padajícího listí formou výkresů, sběrem podzimních plodů a výrobků z nich, podzimníci. Svátek ovoce a zeleniny. Vnímejme přírodu všemi smysly...

- Příroda jako stálá inspirace ke každodenní vzdělávací práci - *rozvíjení estetického cítění a smyslového vnímání*
- Ochrana přírodního prostředí, celkově poznat své okolí
- Vlastní činnost dětí v ochraně přírody: péče o zvířata ve třídě, výlety, přírodovědné vycházky
- Ochrana přírody před vandalismem
- Pochopení vztahů a souvislostí v přírodě a vztahu člověka a přírody
- Třídění odpadu
- Zdravý životní styl
- Akce školy
- Navazování na kladný příklad dospělých
- EV rodičů prostřednictvím dětí
- Pochopení přírodního koloběhu jako předpoklad pro přijetí způsobu trvale udržitelného rozvoje
- Globální souvislosti

11. Aktivity mateřské školy, prezentace školy na veřejnosti

Mateřská škola má nabídku zájmové činnosti, tak i různých akcí, výletů a oslav během celého roku, viz **plán AKCE** kulturní a společenské v ročním plánu školy

Každým rokem dle zájmu rodičů a dětí nabízíme **zájmové řízené aktivity**: viz přehled na nástěnce
Zájmové aktivity probíhají většinou v odpoledních hodinách. Všechny je vedou učitelky naší mateřské školy, takže je zaručena nejen odborná metodika, ale i bezpečnost dětí.

Poskytované SLUŽBY

psychoterapie skupinová – zdarma

– pravidelně každý týden docházející klinický psycholog

– supervize, individuální konzultace, vyšetření dětí

logopedická péče

– uskutečňovaná individuálně učitelkami – logopedickými asistenty – zdarma

nácvik grafomotorických dovedností

– práce zaměřena na uvolnění ruky, příprava na psaní a další potřebné dovednosti předškolních dětí s různými druhy postižení

zájmové aktivity/kroužky

– uskutečňované v MŠ odpoledne učitelkami dle rozpisu každé z učitelek – zdarma

prevence – péče o zoubky – uskutečňováno v MŠ – zdarma

knihovna – návštěvy zdarma

policie + různé druhy prevence – návštěvy v MŠ, návštěvy na dopravním hřišti – zdarma

projekty se studenty z Gymnázia Jateční s programem – zdarma

uskutečňování různých akcí

– návštěvy divadla v MŠ, návštěvy kina, organizování výletů, focení dětí, popř. solné jeskyně – dle nabídky

Mateřská škola

- je svého druhu jediná
- neplatí se zde úplata za vzdělávání, školné, stravné je na únosné míře
- je téměř v centru města, dobře dostupná
- je v podvědomí i odborných lékařů, v jejichž ordinacích má upoutávací letáky s potřebnými informacemi
- občas školu navštíví novináři, poté je uveřejněn článek v novinách, byla u nás i televize, vysílání proběhlo v regionálním vysílání, takže se o nás dozvědí diváci TV, čtenáři z tisku a tím pádem noví potenciální rodiče nových dětí

V ŠVP PV byla sepsána snaha o:

Cíle konkretizovat a doplnění je o cíle speciální: uvést, oč škola usiluje, co považuje za podstatné, co chce dětem a jejich rodičům zajistit a nabídnout, jakým konkrétním potřebám dětí je program přizpůsoben, nač je kladen důraz, jaké specifické dovednosti u dětí program rozvíjí, jaké nároky jsou kladeny na pedagoga apod.

Vyjádření, jakým způsobem a jakými prostředky tyto cíle jsou/budou konkrétně naplňovány, a tedy jakou cestou chce škola k těmto cílům dojít.

Popsání zásad vzdělávací práce, uplatňované principy, formy, metody apod.

Popis všech podpůrných opatření, kterých škola využívá (speciální metody, formy a postupy, kompenzační a rehabilitační pomůcky, speciální didaktické materiály), nabídka speciálních a podpůrných terapií (logopedie, alternativní komunikace, znaková řeč, fyzioterapie, prostorové vnímání aj.), popř. vše další, co vypovídá o specifičnosti programu.

Uvedení, jaký je vnitřní režim školy, resp. obvyklý denní program. Stačí jen rámcově, aby rozvrh základních režimových činností týkajících se organizačního chodu školy (příchody a odchody dětí, pobyt venku, časový prostor pro stravování apod.) zůstal dostatečně flexibilní⁴⁸. Je třeba pamatovat také na zařazování každodenně se opakujících činností a doplňkových programů (např. řízené pohybové aktivity, zdravotní cvičení, rehabilitační programy, programy speciálně pedagogické péče).

Stejným způsobem je třeba dle okolností (jestliže škola tímto způsobem pracuje) zachytit i týdenní režim (pravidelně se opakující činnosti v rámci týdne). Obdobně lze uvést také nabídku celoškolských doplňkových akcí a aktivit plánovaných ve školním roce (škola v přírodě, oslavy, zábavy, výlety atd.)

Postihnout a popsat úpravu organizace vzdělávání zohledňující speciální potřeby dětí, např. snížení počtu dětí ve třídě, zajištění služeb asistenta, zařazení předmětů sociálně pedagogické péče, úpravu organizačního chodu, denního či týdenního režimu či poskytování speciálně pedagogických a pedagogicko-psychologických služeb.

Z ŠVP by mělo být zřejmé i to, jaké požadavky jsou kladeny na pracovníky speciální mateřské školy, jaká pravidla je nutno dodržovat (mohou to být organizační pravidla, metodické zásady, pravidla vzájemného styku mezi učitelkami či zásady spolupráce s rodiči apod.), neboť i toto významně charakterizuje vzdělávací prostředí školy.

Povinnosti učitele mateřské školy

Učitel mateřské školy odpovídá za to, že:

- školní (třídní) vzdělávací program, který zpracovává, je v souladu s požadavky RVP PV;
- program pedagogických činností je cílevědomý a je plánován;
- je pravidelně sledován průběh předškolního vzdělávání a jsou hodnoceny jeho podmínky i výsledky.

Učitel mateřské školy vykonává tyto odborné činnosti:

- analyzuje věkové a individuální potřeby dětí a v rozsahu těchto potřeb zajišťuje profesionální péči o děti, jejich výchovu i vzdělávání;
- realizuje individuální i skupinové vzdělávací činnosti směřující cílevědomě k rozvoji dětí, rozšiřování jejich kompetencí (schopností, dovedností, poznatků, postojů);
- samostatně projektuje výchovné a vzdělávací činnosti, provádí je, hledá vhodné strategie a metody pro individualizované vzdělávání dětí;
- využívá oborové metodiky a uplatňuje didaktické prvky odpovídající věku a individualitě dětí;
- projektuje (plánuje) a provádí individuální výchovně vzdělávací činnosti s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami;
- provádí evaluační činnosti – sleduje a posuzuje účinnost vzdělávacího programu, kontroluje a hodnotí výsledky své práce, monitoruje, kontroluje a hodnotí podmínky vzdělávání;
- provádí pedagogickou diagnostiku, sleduje a hodnotí individuální pokroky dětí v jejich rozvoji a učení, výsledky evaluace samostatně uplatňuje v projektování (plánování) i v procesu vzdělávání;
- odborně vede další zaměstnance mateřské školy, kteří se podílejí na péči, výchově a vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními;
- provádí poradenské činnosti pro rodiče ve věcech výchovy a vzdělávání jejich dětí v rozsahu odpovídajícím pedagogickým kompetencím učitele a možnostem mateřské školy;
- analyzuje vlastní vzdělávací potřeby a naplňuje je sebevzdělávacími činnostmi;
- eviduje názory, přání a potřeby partnerů ve vzdělávání (rodičů, spolupracovníků, základní školy, obce) a na získané podněty reaguje.

Učitel mateřské školy vede vzdělávání tak, aby:

- se děti cítily v pohodě (po stránce fyzické, psychické i sociální);
- se děti rozvíjely v souladu se svými schopnostmi a možnostmi a současně byl podněcován jejich individuální rozvoj;
- děti měly dostatek podnětů k učení a radost z něho;
- bylo posilováno sebevědomí dětí a jejich důvěra ve vlastní schopnosti;
- děti měly možnost vytvářet a rozvíjet vzájemné vztahy a cítit se ve skupině bezpečně;
- byl dostatečně podporován a stimulován rozvoj jejich řeči a jazyka;
- se děti seznamovaly se vším, co je pro jejich život a každodenní činnosti důležité;
- děti mohly pochopit, že mohou prostřednictvím vlastních aktivit ovlivňovat své okolí;
- děti obdržely speciální podporu a pomoc, pokud ji dlouhodobě či aktuálně potřebují.

Ve vztahu k rodičům učitel mateřské školy:

- usiluje o vytváření partnerských vztahů mezi školou a rodiči;
- umožňuje rodičům přístup za svým dítětem do třídy a účastnit se jeho činností;
- umožňuje rodičům účastnit se na tvorbě programu školy i na jeho hodnocení;
- umožňuje rodičům aktivně se podílet na adaptačním procesu;
- vede s rodiči dítěte průběžný dialog o dítěti, jeho prospívání,